

SVEUČILIŠTE U SARAJEVU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
U SARAJEVU

RED PREDAVANJA
ZA AKADEMSKU GODINU 2011./2012.

Sarajevo, rujan 2011.

SVEUČILIŠTE U SARAJEVU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U SARAJEVU

Josipa Stadlera 5
BiH - 71000 SARAJEVO
www.kbf.ba

Uredio:

dr. sc. Darko Tomašević

Grafička obrada:

Ilija Marković

Odgovara:

dr. sc. Pavo Jurišić

Tisak:

Graforad - Zenica

Naklada:

160 primjeraka

POVIJESNI OSVRT

Apostolskim pismom "Ex hac augusta" papa Leon XIII. 5. srpnja 1881. uspostavio je Vrhbosansku crkvenu pokrajinu i odredio otvoriti metropoljsko Bogoslovno sjemenište za odgoj i izobrazbu dijecezanskih svećenika. Papa u apostolskom pismu kaže: "Uviđamo da povrh svega spada na naš ministerij, nakon što smo uspostavili biskupska sjedišta u Bosni i Hercegovini, brinuti se za što brojniji priraštaj domaćih svećenika koji će moći plodno obavljati sve obveze svećeničke službe kao oni koji se odlikuju neporočnim životom, pravom pobožnošću i gorljivim žarom te će - stekavši dostatnu filozofsko-teološku naobrazbu - svoje sile marljivo usmjeravati na širenje vjere u rodnim krajevima.

Stoga, odlučujemo i određujemo da se bez ikakva odlaganja u Vrhbosanskoj nadbiskupiji ustanovi pokrajinsko Bogoslovno sjemenište koje će moći udovoljavati potrebama kako te Nadbiskupije tako i ostalih biskupija koje njoj podlažemo kao sufraganske. S pravom se nadamo da će tako izlaziti kao dijecezanski svećenici dobro formirani i brojni evanđeoski radnici koji će spremno i vjerno obrađivati vinograd Gospodnji, povezani u ljubavi i slozi s redovnicima koje će dolično poštivati zbog dugotrajnih napora, ulaganih marljivo i zaslužno u onim krajevima na dobro Crkve i spas duša."

U duhu ove odredbe dr. Josip Stadler, preuzevši službu nadbiskupa u Vrhbosanskoj nadbiskupiji 1882., otvorio je u Travniku Dječačko sjemenište i gimnaziju. Kad su prvi dijecezanski maturanti te sjemenišne gimnazije dospjeli do teološkog studija, nadbiskup je 1. rujna 1890. otvorio u zgradi Dječačkog sjemeništa u Travniku prvo godište Bogoslovije povjerivši isusovcima vodstvo ustanove.

Nadbiskup je u međuvremenu podizao zgradu Bogoslovnog sjemeništa u Sarajevu, pa su 1. rujna 1893. bogoslovi, poglavari i profesori prešli u novosagrađeni dio zgrade. Zgrada Bogoslovije vlasništvo je Vrhbosanske nadbiskupije. Bogoslovija je od 1893. djelovala neprekidno do 1944. Potom su komunističke vlasti nacionalizirale školski i bogoslovski dio zgrade i tako je bilo onemogućeno daljnje djelovanje. Nadbiskup dr. Smiljan Franjo Čekada, nakon dugih pregovora s tadanjim vlastima u Bosni i Hercegovini, otvara 1969. prvi tečaj bogoslovnog studija u nenacionaliziranom profesor-

skom dijelu zgrade. Godine 1972. otkupljuje od države veći, nacionalizirani dio zgrade Bogoslovnog sjemeništa gdje je nastavljen školski rad u punom opsegu. U profesorski zbor uključuje uz isusovce i dijecezanske svećenike kojima 1972. povjerava punu upravu Bogoslovije. Godine 1980. Bogoslovno sjemenište dobiva ime Vrhbosanska katolička bogoslovija, koja obuhvaća odgojnu i školsku ustanovu: Vrhbosansko bogoslovno sjemenište i Vrhbosansku visoku teološku školu. Godine 1990. Vrhbosanska visoka teološka škola afilijirana je Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Zbog ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini 1992. Vrhbosansko bogoslovno sjemenište i Vrhbosanska visoka teološka škola nalaze svoje privremeno utočište u dominikanskom samostanu u Bolu na Braču.

Prestankom ratnih razaranja i nakon obnove zgrade Vrhbosanske katoličke bogoslovije, cijela se ustanova 16. listopada 1996. vratila u Sarajevo. Na prvoj sjednici profesora i odgojitelja Vrhbosanske katoličke bogoslovije dogovoreno pristupiti razdvajanju uprave Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa i Vrhbosanske visoke teološke škole, da novi naziv učilišta glasi: "Vrhbosanska katolička teologija", te da se pristupi izradi novoga Statuta ove visokoškolske ustanove. Novi Statut Vrhbosanske katoličke teologije u Sarajevu je 30. lipnja 2004. godine stupio na snagu.

Nakon molbe nadbiskupa Vinka kardinala Puljića od 20. rujna 2008. Kongregaciji za katolički odgoj u Rimu o pastoralnoj potrebi uzdignuća Vrhbosanske katoličke teologije u Sarajevu na razinu Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Sarajevu, Kongregacija je prihvatila molbu te 21. rujna 2009. Dekretom br. 714/2004 osnovala Katolički bogoslovni fakultet u Sarajevu.

Temeljem ugovora rektora Sveučilišta u Sarajevu i dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Sarajevu, od 28. veljače 2011. godine, Katolički bogoslovni fakultet postao je pridružena članica Sveučilišta u Sarajevu.

UPRAVA I UREDI

VLAST FAKULTETA

Veliki kancelar: **Vinko kardinal Puljić**, nadbiskup i metropolit vrhbosanski

TIJELA FAKULTETA

Dekan: **Prof. dr. sc. Pavo Jurišić**

Prodekan za nastavu:

Prodekan za znanost: **Doc. dr. sc. Darko Tomašević**

Fakultetsko vijeće:

dr. sc. Pavo Jurišić

dr. sc. Pero Pranjić

dr. sc. Darko Tomašević

dr. sc. Anto Ćosić

dr. sc. Niko Ikić

dr. sc. Šimo Maršić

dr. sc. Ante Pavlović

dr. sc. Zdenko Spajić

dr. sc. Franjo Topić

dr. sc. Tomo Vukšić

dr. sc. Drago Župarić

mr. sc. Josip Lebo

Ivan Karača, predstavnik studenata

Tajnik: **mr. sc. Željko Marić**

Nadstojnik knjižnice: **Dr. sc. Mario Bernadić**

Stručni kolegij: dekan, prodekani, tajnik i predsjednici katedri

UREDI I STRUČNE SLUŽBE FAKULTETA

DEKANAT:

Prof. dr. sc. Pavo Jurišić, dekan

tel: (+387) 033/441-252

e-mail: dekan@kbf.ba, pavo.jurisc@kbf.ba

PRODEKANAT ZA NASTAVU:

PRODEKANAT ZA ZNANOST:

Doc. dr. sc. Darko Tomašević, prodekan

tel: (+387) 033/232-380

e-mail: darko.tomasevic@gmail.com

TAJNIŠTVO:

Mr. sc. Željko Marić, tajnik

tel: (+387) 033/533-516; fax: (+387) 033/533-516

e-mail: tajnistvo@kbf.ba

KNJIŽNICA:

Dr. sc. Mario Bernadić, voditelj

Irena Pejić, dipl. komparativist i knjižničar, djelatnica

tel: (+387) 033/236-764, lokal 926

e-mail: knjiznica@kbf.ba

URED ZA STUDENTE:

Boris Babić, dipl. iur.

tel: (+387) 033/533-516; fax: (+387) 033/533-516

e-mail: referada@kbf.ba

(Otvoreno za studente: 11,00 – 13,00 sati)

ČASOPIS VRHBOSNENSIA:

Doc. dr. sc. Darko Tomašević,

glavni i odgovorni urednik

ODBORI I POVJERENSTVA

POVJERENSTVO ZA RAZREDBENE ISPITE:

Prof. dr. sc. Tomo Vukšić, predsjednik

Prof. dr. sc. Niko Ikić

Mr. sc. Željko Marić

POVJERENSTVO ZA IZDAVAČKU DJELATNOST:

Doc. dr. sc. Darko Tomašević, predsjednik

Prof. dr. sc. Tomo Vukšić

Mr. sc. Josip Lebo

POVJERENSTVO ZA ZNANSTVENE SKUPOVE:

Doc. dr. sc. Zdenko Spajić, predsjednik

Prof. dr. sc. Ante Pavlović

Prof. dr. sc. Franjo Topić

Doc. dr. sc. Darko Tomašević

Doc. dr. sc. Šimo Maršić

KNJIŽNIČNO VIJEĆE:

Dr. sc. Mario Bernadić, voditelj

Prof. dr. sc. Pero Pranjić

Doc. dr. sc. Drago Župarić

preč. Marko Zubak, predstavnik VBS-a

POVJERENSTVO ZA PROVEDBU BOLONJSKOG PROCESA:

Prof. dr. sc. Ante Pavlović, predsjednik

Prof. dr. sc. Pero Pranjić

Doc. dr. sc. Šimo Maršić

POVJERENSTVO ZA NAGRAĐIVANJE:

Prof. dr. sc. Pavo Jurišić, predsjednik

Doc. dr. sc. Zdenko Spajić

Mr. sc. Josip Lebo

ETIČKO POVJERENSTVO:

Prof. dr. sc. Franjo Topić

Doc. dr. sc. Anto Ćosić

Doc. dr. sc. Šimo Maršić

Mr. sc. Željko Marić

ODBOR ZA MATERIJALNO-FINANCIJSKO POSLOVANJE:

Prof. dr. sc. Pero Pranjić, predsjednik

Doc. dr. sc. Anto Ćosić

Mr. sc. Ivica Mršo

KATEDRE NA FAKULTETU

1. Katedra filozofije
2. Katedra Svetog Pisma Staroga zavjeta
3. Katedra Svetog Pisma Novoga zavjeta
4. Katedra temeljnog bogoslovlja
5. Katedra povijesti kršćanske literature i kršćanskog nauka
6. Katedra dogmatskog bogoslovlja
7. Katedra moralnog bogoslovlja
8. Katedra pastoralnog bogoslovlja
9. Katedra liturgike
10. Katedra ekumenskog bogoslovlja
11. Katedra crkvene povijesti
12. Katedra kanonskog prava
13. Katedra religiozne pedagogije i katehetike
14. Katedra socijalnog nauka Crkve

I. RED PREDAVANJA
za akademsku godinu 2011./2012.

STUDIJ

Studiranje na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu je usklađeno prema „bolonjskom procesu“ i europskom sustavu prijenosa bodova (ECTS), tako da se tijekom godine stječe najmanje 60 ECTS bodova.

Cjeloviti tijek studija na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu obuhvaća tri susljedna ciklusa. Prvi ciklus traje pet godina i nakon njega se postiže akademski stupanj bakalaureata.

Drugi ciklus (licencijat) traje dvije godine, gdje se daljnjom specijalizacijom produbljuje pojedino teološko područje.

Treći ciklus traje barem jednu godinu i nakon njega se postiže akademski stupanj doktora teoloških znanosti.

Trenutno se nastava izvodi samo za prvi ciklus studija.

I. GODINA

Napomene:

- U svakoj godini potrebno je upisati 60 bodova/koeficijenata prema ECTS-u, po mogućnosti 30 bodova u svakom semestru.

- U svakom semestru student je dužan upisati najmanje jedan (1) izborni kolegij, a ako je potrebno da skupi godišnje 60 ECTS bodova upisuje dodatne izborne kolegije. Svaki izborni kolegij nosi 2 ECTS boda.

Zimski semestar

Profesor	Predmet	Vježbi	Sati	ECTS
Dr. Anto Ćosić	Uvod u filozofiju i Logika		2	2
Mr. Igor Žontar	Filozofska epistemologija		2	2
Mr. Ivica Mršo	Povijest filozofije: stari vijek		2	3
Mr. Josip Lebo	Opća psihologija		2	3
Mr. Božo Odobašić	Opći uvod u Sveto pismo		2	2
Mr. Božo Odobašić	Hebrejski jezik		2	2
Mr. Juro Babić	Opća povijest Crkve: stari i srednji vijek		3	4
Mr. Željko Marić	Povijest liturgije		2	2
Dr. Pero Pranjić	Opća metodologija		1	1
Mr. Juro Babić	Proseminar iz metodologije	1		3
Mo. Dragan Filipović	Osnove gregorijanskog pjevanja I.		1	1
Dr. Drago Župarić	Osnove latinskog jezika*		2	2
Dr. Darko Tomašević	Osnove grčkog jezika		2	2
Prof. Mioljka Kuburović	Tjelesna i zdravstvena kultura		2	0
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2

* Upisuju studenti koji u srednjoj školi nisu učili 2 godine latinski jezik.

Ljetni semestar

Profesor	Predmet	Vježbi	Sati	ECTS
Dr. Anto Ćosić	Ontologija		2	3
Mr. Juro Babić	Opća povijest Crkve: nova i moderna		3	4
Mr. Ivica Mršo	Povijest filozofije: srednji vijek		2	3
Mr. Igor Žontar	Kozmologija		2	2
Mr. Božo Odošić	Biblijska arheologija		2	2
Dr. Drago Župarić	Osnove latinskog jezika*		2	2
Dr. Tomo Vukšić	Uvod u Misterij Krista i povijest spasenja		2	3
Dr. Darko Tomašević	Biblijski grčki jezik		2	2
Mr. Željko Marić	Teologija liturgije		1	1
Mo. Dragan Filipović	Osnove gregorijanskog pjevanja II.		1	1
Mr. Juro Babić	Proseminar iz metodologije	1		3
Prof. Mioljka Kuburović	Tjelesna i zdravstvena kultura		2	0
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2

* Upisuju studenti koji u srednjoj školi nisu učili 2 godine latinski jezik.

II. GODINA

Napomene:

- U svakoj godini potrebno je upisati 60 bodova/koefficienata prema ECTS-u, po mogućnosti 30 bodova u svakom semestru.

- U svakom semestru student je dužan upisati najmanje jedan (1) izborni kolegij, a ako je potrebno da skupi godišnje 60 ECTS bodova upisuje dodatne izborne kolegije. Svaki izborni kolegij nosi 2 ECTS boda.

Zimski semestar

Profesor	Predmet	Vježbi	Sati	ECTS
Mr. Božo Odošić	Posebni uvod u Sveto pismo SZ, I		2	2
Dr. Anto Ćosić	Filozofska antropologija		4	6
Mr. Igor Žontar	Povijest filozofije: moderno doba		2	2
Mr. Juro Babić	Povijest crkve kod Hrvata: stari i srednji vijek		3	4
Mr. Tomo Knežević	Liturgijska godina		2	2
Dr. Darko Tomašević	NZ: Sinoptici i Djela apostolska - uvod i egzegaza		3	3
Dr. Franjo Topić	Teološka epistemologija		2	2
Dr. Drago Župarić	Latinski jezik I *		1	1
Seminar			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2

*Upisuju svi studenti

Ljetni semestar

Profesor	Predmet	Vježbi	Sati	ECTS
Dr. Anto Ćosić	Etika		2	3
Mr. Ivica Mršo	Teodiceja		4	6
Dr. Anto Ćosić	Povijest filozofije: suvremeno doba		2	3
Mr. Božo Odošić	Posebni uvod u Sveto pismo SZ, II		2	2
Mr. Juro Babić	Povijest crkve kod Hrvata: nova i moderna		3	4
Mr. Tomo Knežević	Štovanje svetih i časoslov		1	1
Dr. Darko Tomašević	Ivanovski spisi – uvod i egzegeza		3	3
Dr. Drago Župarić	Latinski jezik II *		1	1
Seminar			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2

III. GODINA

Napomene:

- U svakoj godini potrebno je upisati 60 bodova/koefficienata prema ECTS-u, po mogućnosti 30 bodova u svakom semestru.

- U svakom semestru student je dužan upisati najmanje jedan (1) izborni kolegij, a ako je potrebno da skupi godišnje 60 ECTS bodova upisuje dodatne izborne kolegije. Svaki izborni kolegij nosi 2 ECTS boda.

Zimski semestar

Profesor	Predmet	Vježbi	Sati	ECTS
Mr. Božo Odošaić	Egzegeza SZ: Petoknjžje i povijesne knjige		2	2
Dr. Franjo Topić	Fundamentalka: Kršćanska objava		4	5
Dr. Tomo Vukšić	Patrologija		2	3
Dr. Mario Bernadić	Dogmatika: Otajstvo Trojedinoga Boga		4	6
Dr. Pero Pranjčić	Kanonsko pravo: Uvod i Opće odredbe		3	4
Dr. Pavo Jurišić	Pedagogija		1	2
Dr. Ante Pavlović	Fundamentalna katehetika		2	2
Seminar			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2

Ljetni semestar

Profesor	Predmet	Vježbi	Sati	ECTS
Mr. Božo Odobašić	Egzegeza SZ: Proroci		2	2
Mr. Božo Odobašić	Egzegeza SZ: Mudrosna literatura		2	2
Dr. Mario Bernadić	Dogmatika: Bog stvoritelj		3	4
Dr. Niko Ikić	Dogmatika: Pneumatologija		1	1
Dr. Franjo Topić	Ekleziologija		4	4
Dr. Franjo Topić	Znanost o religijama		2	2
Dr. Tomo Vukšić	Patrologija		2	3
Dr. Pero Pranjić	Kanonsko pravo: Božji narod		3	3
Dr. Pavo Jurišić	Didaktika i metodika religijskog odgoja i kateheze		1	2
Seminar			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2

IV. GODINA

Napomene:

- U svakoj godini potrebno je upisati 60 bodova/koficijenata prema ECTS-u, po mogućnosti 30 bodova u svakom semestru.

- U svakom semestru student je dužan upisati najmanje jedan (1) izborni kolegij, a ako je potrebno da skupi godišnje 60 ECTS bodova upisuje dodatne izborne kolegije. Svaki izborni kolegij nosi 2 ECTS boda.

Zimski semestar

Profesor	Predmet	Vježbi	Sati	ECTS
Mr. Božo Odobašić	Teologija Starog zavjeta		2	2
Dr. Darko Tomašević	NZ: Pavlove i pavlovske poslanice – uvod i egzegeza		4	4
Dr. Mario Bernadić	Dogmatika: Milost Kristova		3	4
Dr. Tomislav Jozić	Osnovna moralna teologija		5	6
Dr. Tomo Vukšić	Ekumenska teologija		2	3
Dr. Pero Pranjić	Kanonsko pravo: Vremenita crkvena dobra		1	1
Dr. Zdenko Spajić	Socijalni nauk Crkve I		2	3
Dr. Ante Pavlović	Specijalna katehetika: religijski odgoj i kateheza djece - predškola i osnovna škola		2	3
Seminar			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2

Ljetni semestar

Profesor	Predmet	Vježbi	Sati	ECTS
Dr. Mario Bernadić	Dogmatika: Kristologija		3	4
Dr. Niko Ikić	Dogmatika: Mariologija		1	1
Dr. Darko Tomašević	NZ: Ostale poslanice i Otkrivenje – uvod i egzegaza		3	3
Dr. Darko Tomašević	Biblijska teologija NZ		2	2
Dr. Tomislav Jozić	Moralna teologija: Teološke kreposti		4	5
Mr. Marko Tomić	Kanonsko pravo: Naučiteljska služba Crkve		1	1
Mr. Marko Tomić	Kanonsko pravo: Posvetiteljska služba Crkve - Ženidba		4	4
Dr. Zdenko Spajić	Socijalni nauk Crkve II		2	2
Dr. Ante Pavlović	Specijalna katehetika: religijski odgoj i kateheza mladih - srednja škola i odrasli		2	2
Dr. Pavo Jurišić	Misiologija		2	2
Seminar			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2

V. GODINA

Napomene:

- U svakoj godini potrebno je upisati 60 bodova/koefficienata prema ECTS-u, po mogućnosti 30 bodova u svakom semestru.

- U svakom semestru student je dužan upisati najmanje jedan (1) izborni kolegij, a ako je potrebno da skupi godišnje 60 ECTS bodova upisuje dodatne izborne kolegije. Svaki izborni kolegij nosi 2 ECTS boda.

Zimski semestar

Profesor	Predmet	Vježbi	Sati	ECTS
Dr. Niko Ikić	Teologija sakramenata općenito		2	3
Dr. Niko Ikić	Teologija sakramenata: sakramenti inicijacije		3	4
Mr. Zorica Maros	Osoba i moralne kreposti I		3	3
Dr. Drago Župarić	Duhovno bogoslovlje		2	2
Dr. Tomo Vukšić	Istočno bogoslovlje		2	2
Dr. Šimo Maršić	Temeljna pitanja pastoralne teologije		4	5
Mr. Tomo Knežević	Liturgika: sakramenti i blagoslovine I.		2	2
Mr. Marko Tomić	Kanonsko pravo: Kaznene mjere i Postupci		2	2
Mo. Dragan Filipović	Crkvena glazbena kultura		1	1
Dr. Zdenko Spajić	Teološka socijalna etika		3	3
Diplomski seminar			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2

Ljetni semestar

Profesor	Predmet	Vježbi	Sati	ECTS
Dr. Niko Ikić	Teologija sakramenata: sakramenti ozdravljenja i služenja		3	4
Dr. Mario Bernadić	Eshatologija		2	3
Mr. Zorica Maros	Osoba i moralne kreposti II		2	3
Mr. Zorica Maros	Moralna teologija: sakrament pomirenja		2	3
Dr. Šimo Maršić	Pastoral župne zajednice		2	3
Dr. Šimo Maršić	Pastoral braka i obitelji		2	2
Dr. Tomo Vukšić	Istočno bogoslovlje		2	2
Mr. Tomo Knežević	Liturgika: sakramenti i blagoslovljine II		2	2
Mo. Dragan Filipović	Crkvena glazbena kultura		1	1
Diplomski rad			2	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2
Izborni predmet			1	2

OPĆE NAPOMENE VEZANE ZA PROGRAM DODIPLOMSKOG STUDIJA

I.

Tijekom studija od II. do V. godine student treba upisati šest seminara. Seminare student izabire između onih koje profesori ponude na početku akademske godine ili pojedinog semestra. Seminari se bilježe u list o prijavi semestra i u Indeks.

II.

Kako bi se mogli služiti stranom literaturom, studenti trebaju poznavati barem jedan strani jezik: engleski, njemački, talijanski ili francuski. Prema važećim normama, studenti su dužni, tijekom prve i druge godine studija, proći provjeru poznavanja bar jednog od modernih jezika. Strani jezik se upisuje u list o prijavi semestra.

III.

Nakon što uspješno položi ispite iz svih propisanih disciplina, student pristupa završnom ispitu koji se sastoji od pismenog rada, napisanog pod vodstvom profesora ove Teologije, te usmenoga diplomskog ispita (Tezarij) pred povjerenstvom.

II. PREGLED SADRŽAJA KOLEGIJA PO KATEDRAMA S OSNOVNOM LITERATUROM

1. KATEDRA FILOZOFIJE

Profesori:

Doc. dr. sc. Anto Ćosić, predsjednik katedre

Mr. sc. Ivica Mršo, viši asistent

Mr. sc. Josip Lebo, viši asistent

Mr. sc. Igor Žontar, vanjski suradnik

UVOD U FILOZOFIJU I LOGIKA

Godina studija: I.

Semestar: zimski

Tjedno sati: 2

ECTS bodovi: 2

Predavač: dr. Anto Ćosić

Cilj uvoda u filozofiju: približiti studentima metodu filozofije kao znanosti, ukazati na polazišta i granice, predstaviti dominantne smjerove u filozofiji kroz povijest. Logika: kratki povijesni pregled razvoja logike kao zasebne znanosti, glavni predstavnici pojedinih etapa, deduktivna, induktivna i simbolička-matematička logika, ontička i deontička modalna logika, kratka relacija prema suvremenoj filozofiji jezika i filozofskoj hermeneutici, osvrt o pragmatici logike u funkciji jezika-govora, religiozni-teološki govor.

Literatura: G. Petrović, Logika, Zagreb 2001.; I. Macan, Uvod u tradicionalnu logiku, Zagreb 2005.; Joseph M. Boschenski, Uvod u filozofsko mišljenje, prev. Ivan Šestak, Verbum, Split 1997.; Eugen Fink, Uvod u filozofiju, prev. Božica Zenko, Matica hrvatska, Zagreb 1998.; Wilhelm Kamlah/Paul Lorenzen, Logische Propädeutik, Vorschule des vernünftigen Redens, Wissenschaftsverlag, Mannheim-Wien-Zürich 1990.; Goran Švob, FREGE: Pojmovno pismo, Zagreb 1992.; Ivan Macan, Wittgensteinova teorija značenja, Zagreb 1996.; Branko Ćirović, Uvod u matematičku logiku i teoriju rekrzivnih funkcija, zagreb 1996.; Helmut Seiffert, Einführung in die Logik, Logische Propädeutik und formale Logik, C. H. Beck München, 1973.

FILOZOFSKA EPISTEMOLOGIJA	Godina studija: I. Semestar: zimski Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Igor Žontar
----------------------------------	--

U traktatu se postavlja i razrješuje spoznajni problem. To obuhvaća u prvom redu pitanja pojma i kriterija istine, zatim temelja svake spoznaje, dakle i pojmovne, na što se nadovezuje problem jezičnog priopćavanja te pitanje pretpostavki prirodnih znanosti u kontekstu neopozitivističkog pristupa i kriterija za vrednovanje spoznaje kao i obrazlaganje posrednih i nadržanih spoznaja (kritički realizam). Uz spomenuto se obrađuje i pitanje spoznaje a priori, te u tom okviru i uvid u načelo protuslovlja i kauzalni princip. Na koncu traktata se raspravlja pitanje uvida u istinu i zauzimanje stava, pri čemu se nezaobilazno uzimaju u obzir istina i sloboda.

Literatura: J. Stadler, „Filosofija“, sv. II: „Logika“, II. dio: „Kritika ili noetika“, Sarajevo, 1905.; H. Bošković, „Problem spoznaje“, Zagreb, 1931.; S. Zimmermann, „Nauka o spoznaji“, Zagreb, 1942.; R. Descartes, „Meditacije o prvoj filozofiji“, prev. T. Ladan, Zagreb, 1975.; I. Macan, „Istinitost i sigurnost ljudske spoznaje“, u: Filozofija u susret teologiji, Radovi simpozija FTI-a, Zagreb, 1989., str. 19-36; Ibidem, „Filozofija spoznaje“, FTI, Zagreb, 1997.; B. Badrov, „Teorija spoznaje“, u: Sabrana djela, sv. II., Livno-Sarajevo., str. 529-582.

ONTOLOGIJA	Godina studija: I. Semestar: ljetni Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 3 Predavač: dr. Anto Ćosić
-------------------	---

Razmatra probleme povezane s pojmom bića: o zbiljnosti i mogućnosti kao komponentama sastavljenog bića, o razlici između bitka i biti te o analogiji bića i o mogućim bićima. Daljnja obrazlaganja odnose se na kategorije, substanciju i akcidente, te na načela uzročnosti i dovoljnog razloga kao i na proizvodni i svršni uzrok. Posljednji dio posvećen je transcendentnim svojstvima bića: dobroti, istinitosti, jednosti i dinamičnosti.

Literatura: J. Stadler, *Filozofija*, sv. III: *Opća metafizika ili ontologija*, Sarajevo 1907.; A. Bauer, *Ontologija*, Zagreb 1918.; Aristotel, *Metafizika*, prev. T. Ladan, Zagreb 1992.; T. Akvinski, *O biću i biti*, u: Toma Akvinski, *Izavrano djelo*, Zagreb 1981., str. 68-69; B. Badrov, *Opća metafizika ili ontologija*, u: *Sabrana djela*, sv. II., Livno-Sarajevo 1997., str. 277-350; N. Hartmann, *Prilog zasniavanju ontologije*, Zagreb 1976.; B. Weissmahr, *Ontologie*, Stuttgart – Berlin – Köln- Mainz 1985.; M. Belić, *Ontologija*, Zagreb 2007.

KOZMOLOGIJA

Godina studija: I.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 2
Predavač: mr. Igor Žontar

Traktat je razdijeljen u tri glavna dijela: Promjenjivost tjelesnih bića, Tjelesna supstancija, Jedinstvo materije i forme. U prvom se dijelu analizira čovjekovo temeljno iskustvo opstojnosti u svijetu, bitna struktura tjelesnih bića te promjenjivost tjelesnih bića. Prvim se dijelom nastoji ukazati na važnost razumijevanja filozofske analize promjene i naravi kretanja. Drugi dio tematizira pitanje tjelesne supstancije. U razmatranje se uvodi razumijevanje supstancije i akcidenata, neodgovarajuće shvaćanje tjelesne supstancije, te pitanje supstancije u prirodnim znanostima i modernoj fizici. Posljednjim se poglavljem tematizira pitanje jedinstva materije i forme /Hilemorfistička sinteza, argumenti u korist hilemorfističke sastavljenosti/. Na koncu se traktata tematiziraju pitanja o fizičkom smislu pojma prirode i stvarnosti prostora i vremena /Newton, Kant/.

Literatura: J. Stadler, „*Filozofija*“, sv. IV: „*Kozmologija*“, Sarajevo, 1909., Aristotel, „*Fizika*“, preveo T. Ladan, Zagreb, 1987., R. Bošković, „*Teorija prirodne filozofije*“, Zagreb, 1974. (izabrani dijelovi); B. U. Pavlović, „*Filozofija prirode*“, Zagreb, 1978., B. Badrov, „*Kozmologija*“, u: *Sabrana djela*, sv. II., Livno – Sarajevo, 1997., str. 351-406.; F. Selvaggi, „*Filosofia del mondo. Cosmologia filosofica*“, Roma, 1985.; K. Boris, „*O problemu gibanja: Zenon, Aristotel, Heisenberg*“, u: „*Aristotel i aristotelizam*“, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 2003, str.85-127.; I. Supek, „*Ruđer Bošković. Vizionar u prijelomima filozofije, znanosti i društva*“, Školska knjiga, Zagreb, 2005.; J. Butterfield, „*The Arguments of Time*“, Oxford University Press, Oxford, New

York, 1999.; F. J. Tipler, „The Physics of Christianity“, Doubleday, New York, London, Toronto, Sydney, Auckland, 2007.; S. Hawking, „Teorija svega. Podrijetlo i sudbina svemira.“, VBZ, Zagreb, 2009.

FILOZOFSKA ANTROPOLOGIJA	Godina studija: II. Semestar: zimski Tjedno sati: 4 ECTS bodovi: 6 Predavač: dr. Anto Ćosić
---------------------------------	--

U četiri glavna dijela obrađuje se filozofska antropologija. U prvom dijelu razmatraju se opća metafizička pitanja o životu te o stupnjevima i manifestaciji života. U drugom dijelu se govori o specifičnim osobinama čovjekova života, koje se u biti svode na višeslojnu umsku spoznaju, koja je duhovne naravi, te na razumsku težnju ili volju, koja je također duhovne naravi i slobodna. Te spoznaje upućuju na sadržaj trećeg dijela, u kojemu se obrađuje unutarne ontičko počelo specifičnog čovjekova života, duša kao duhovno supstancijalno počelo čovjekovih duhovnih čina. Napokon, u četvrtom dijelu govori se o podrijetlu i budućnosti čovjekovoj, naime o stvaranju svake pojedine duše i o čovjekovoj besmrtnosti, poradi duše, usprkos njegovoj biološkoj smrti.

Literatura: J. Stadler, *Filosofija*, sv. V: *Psihologija*, Sarajevo 1910.; Aristotel, *O duši*. Nagovor na filosofiju, Zagreb 1996.; E. Coreth, *Was is der Mensch?*, Innsbruck – Wien – München 1980.; M. Belić, *Metafizička antropologija*, Zagreb 1993.; G. Haeffner, *Filozofska antropologija*, Zagreb 2003.; H. Burger, *Filozofska antropologija*, Zagreb 1993.

TEODICEJA	Godina studija: II. Semestar: ljetni Tjedno sati: 4 ECTS bodovi: 6 Predavač: mr. Ivica Mršo
------------------	--

U traktatu se obrađuju filozofska pitanja Božje opstojnosti i Božje biti. U uvodnom dijelu govori se o različitim pristupima Bogu, nakon čega se razmatra pitanje mogućnosti i potrebe dokazivanja Božje opstojnosti. S tim

u svezi izlažu se i kritički razmatraju poimanja ontologizma, raznolikih agnosticizama te fenomen i različite forme ateizma. Iznose se zatim tradicijski dokazi za Božju opstojnost, popraćeni prigovorima i poteškoćama filozofa i filozofija novoga vijeka, kao i suvremeni pokušaji dokazivanja Božje opstojnosti zasnovani pretežito na analizi čovjekova transcendentnog iskustva. U razmatranju pitanja Božje biti sustavno se obrađuju Božji atributi, njegovo znanje, volja, beskonačnost i moć, odnos Boga spram svijeta, transcendencija i imanencija, stvaranje svijeta i problem zla u svijetu.

Literatura: J. Stadler, *Filozofija*, sv. VI: Naravno bogoslovlje, Sarajevo 1915.; A. Bauer, *teodiceja ili nauka o razumnoj spoznaji Boga*, Zagreb 1918.; A. Canterburyjski, *Quod vere sit Deus. Monologion. Proslogion*, Zagreb 1997.; T. Akvinski, *Izabrano djelo*, Zagreb 1981., str. 168-175; Isti, *Suma protiv pogana*, sv. I, Zagreb 1993., str. 41-331 (passim); A. Kusić, *Filozofski pristupi Bogu*, Split 1980.; I. Devčić, *Pred Blogom blizim i dalekim*, Zagreb 1998.; Isti, *Bog i filozofija*, Zagreb 2003.; L. Bogliolo, *Teologia razionale*, u: *Metafisica e Teologia razionale*, Roma 1983., str. 149-301; B. Weissmahr, *Philosophische Gotteslehre*, Stuttgart – Berlin – Köln – Mainz 1983.; N. Stanković, *Čovjek pred Bezuvjetnim*, Zagreb 2000.; A. L. Gonzalez, *Filozofia di Dio*, Firenze 1988.; B. Badrov, *Teodiceja*, u: *Sabrana djela*, sv. II., Livno – Sarajevo 1997., str. 407-453.

ETIKA	Godina studija: II. Semestar: ljetni Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 3 Predavač: dr. Anto Ćosić
--------------	--

Uvod u etiku kao filozofsku disciplinu. Etimološki i povijesni pregled razvitka. Metode i cilj etike. Dodirne točke s drugim znanostima i s tim povezana problematika. Načini i mogućnost utemeljenja etike kao znanosti. Neka dominantna etička stajališta u prošlosti i sadašnjosti. Metaetičke teorije i problem utemeljenja moralnih iskaza. Načini argumentiranja i kriteriji valjanosti. Način izvođenja: predavanja, provjera usvajanja građe, pismeni radovi studenta na odabrane teme uz kratke prezentacije na satu i kritički osvrt.

Literatura: Josip Talanga, Uvod u etiku, Zagreb 1999.; Ivan Čehok / Ivan Koprsek, Priručnik jedne discipline, Zagreb 1996.; Fridrih Jodl, Istorija etike, 2 sveska, Sarajevo 1963.; Friedo Ricken, Allgemeine Ethik, Kohlhammer 1989.; Jakov Rafael Romić, Personalistička etika, Zagreb 1973.; Karol Wojtyła, Temelji etike, Split 1998; R. M. Hare, Jezik Morala, (s engleskoga preveo Filip Grgić), Zagreb 1998.; Vladimir Premec, Hrestomatija etičkih tekstova, Sarajevo 1978.

OPĆA PSIHOLOGIJA	Godina studija: I. Semestar: zimski Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 3 Predavač: mr. Josip Lebo
-------------------------	---

U okviru predmeta obrađuju se sljedeće tematske jedinice: suvremena psihologija; znanstvena i primijenjena psihologija; fiziološke osnove psihičkih pojava; živčani sustav, struktura i funkcije; kognitivni procesi; predodžbe, učenje i pamćenje; motivacija i emocije; uvod u teorije motivacije; glavni psihološki pristupi emocijama; čovjekov bio-psihosocijalni razvoj; biološki i tjelesni razvoj; razvoj u područjima percepcije, kognicije i jezika; emocionalni i socijalni razvoj; odstupanja od normalnog razvoja.

Ličnost: Uvod u teorije i istraživanje ličnosti; primjena teorija ličnosti u različitim područjima profesionalne aktivnosti socijalnih radnika.

Literatura: B. PETZ, Uvod u psihologiju – psihologija za nepsihologe (Jastrebarsko: Naklada Slap, 2001.); E. E. SMITH - S. NOLEN-HOEKSEMA - B. L. FREDERICKSON - G. R. LOFTUS - D. J. BEM - Maren S. ATKINSON/HILGARD, Uvod u psihologiju (Jastrebarsko: Naklada Slap, 2007.); R. VASTA - M. M. HAITH - S. A. MILLER, Dječja psihologija (Jastrebarsko: Naklada Slap, 1998.); V. KOLESARIĆ - M. KRIZMANIĆ - B. PETZ (ur.), Uvod u psihologiju (Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, 1991.); B. PETZ i sur. (ur.), Psihologijski rječnik. Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje (Jastrebarsko: Naklada Slap, 2005.).

POVIJEST FILOZOFIJE - STARI VIJEK

Godina studija: I.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 3
Predavač: mr. Ivica Mršo

U ovom se predmetu obrađuje filozofska zapadna misao od njenih samih početaka (miletski filozofi) pa do Plotina uključivo. Svrha i cilj ovoga predmeta je da studenti upoznaju temelje i temeljne pojmove iz antičke misli te da sami mogu proučavati i istraživati, čitajući tekstove samih filozofa, te donositi samostalno prosudbu. Pregled obvezne literature; Povijest filozofije ili filozofska povijest (narav, metode i svrha povijesti filozofije); Grčka: kolijevka Zapadne misli (civilizacije); mitologija; Homer; Hesiod; povijesno-društveno-kulturni kontekst; junaci grčke mitologije. Predsokratovsko razdoblje: Rani jonski filozofi (Tales, Anaksimandar, Anaksimenes); Pitagora; Heraklit; Permenid; Zenon; Empedoklo; Anasagora; Atomisti (Leukip i Demokrit). Sokratsko razdoblje: sofistika; poznatiji sofisti (Protagora, Gorgija, Prodik, Trazimah). Sokrat: život; problem sadržaja njegova nauka; indukcija; opće definicije. Sokrat: dijalektika; majeutika; ironija; etika (vrline); sud, smrt i apologija. Sokratske škole: Megarska, Kinička i Kirenska. Platon: život, spisi (autentičnost, kronologija); teorija o znanju; teorija o idejama; teorija o duši (psihologija); teorija o dobru/vrlini (moral/etika); Teorija o državi (politika); teorija o materijalnom svijetu (fizika); teorija o lijepom (estetika/umjetnost). Aristotel: život i spisi; logika; metafizika; filozofija prirode i psihologija; etika; politika; estetika; sažetak i usporedba Platona i Aristotela. Postaristotelovo razdoblje: stoicizam; epikureizam; skepticizam; eklekticizam; kinici; Filon Aleksandrijski; Plotinov neoplatonizam; neoplatonske škole; neoplatonci latinskog Zapada. Zaključni pregled iz kauzalne, antropološke, epistemološke, psihološke i etičke perspektive.

Obvezatna literatura: Frederick Coplestone, Historija filozofije, tom I., BIGZ, Beograd 1999.; Damir Barbarić, Grčka filozofija, hrestomatija filozofije – svezak 1., Školska knjiga, Zagreb, 1996.; Branko Bošnjak, Grčka filozofija, filozofska hrestomatija I., Nakladni Zavod matice Hrvatske, Zagreb, 1982.; Peter Kunzmann, Franz-Peter Brukard, Franz Wiedmann, Atlas filozofije, Golden marketing, Zagreb, 2001.; Anto Mišić, Rječnik filozofskih pojmova, Verbum, Split, 2000.

Dodatna literatura: Albert Bazala, Povijest filozofije I., Globus, Zagreb 1988; Franjo Šanc, Povijest filozofije I., Knjižnica života, Zagreb, 1942.; Hermann Diels, Predsokratovci-fragmenti, I-II., Naprijed, Zagreb, 1983.; Miljenko Belić, Povijest filozofije: Antika (skripta za internu uporabu). Spisi pojedinih filozofa ovoga razdoblja uvrstit će se u popis obvezatne ili dodatne literature tijekom predavanja.

POVIJEST FILOZOFIJE - SREDNJI VIJEK	Godina studija: I. Semestar: ljetni Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 3 Predavač: mr. Ivica Mršo
--	---

U ovom se predmetu obrađuje pojava i odnos kršćanstva i filozofije (otačka filozofija), misao sv. Augustina, rana, visoka i kasna skolastika (posebno misao sv. Tome Akvinskog), islamska i židovska filozofija, kasni srednji vijek te renesansna filozofija. Cilj i svrha ovog predmeta je upoznati studente sa nastankom i oblikovanjem kršćanske filozofske misli te odnosom između kršćanske misli i zapadno-europske misli uopće. Pregled literature i građe za predavanja; patristika: grčki i latinski apologeti; gnosticizam; grčki i latinski oci; Aleksandrija. Sv. Augustin: život i spisi; teorija o spoznaji; Bog; svijet (stvaranje, duša/tijelo); teorija o moralu; teorija o državi. Pseudo-Dionizije; Boetije. Rana skolastika: Ivan Skot Eriugena; problem univerzalija (nominizam, realizam, Abelard); Anselmo Canterburyski; škole u Chartres-u i Sv. Viktor-u; islamska filozofija (Avicena, Averroes); židovska filozofija (Avicebron, Maimondies). Visoka skolastika (13. st.): uvod (univerziteti); Robert Grosseteste; Aleksandar Haleski; sv. Bonaventura; sv. Albert Veliki; sv. Toma Akvinski: život i spisi; filozofija i teologija; načela stvorenog bića; dokazi za egzistenciju Boga; stvaranje; psihologija; moral; politika. Latinski averoizam (Siger od Barbanta). Franjevački mislioci (Roger Bacon i raymond Lull); Egidije Rimski; Ivan Duns Skot. Kasna skolastika (14. st.): William Ockham. Filozofija renesanse (14./15. st.): Nikola Kuzanski; prirodna znanost; Francis Bacon; humanizam (Erazmo Rotterdamski); politička filozofija (Machiavelli, Th. Morus). Skolastika renesanse (15./16. st.): obnova skolacizma; kajetan; političke teorije; Francisco Suarez. Zaključni pregled.

Literatura: Frederick Coplestone, Istorija filozofije, tom II.: Srednjovjekovna filozofija, BIGZ, Beograd 1989.; Frederick Coplestone, Istorija filozofije, tom

III.: Kasni srednji vek i renesansna filozofija, BIGZ, Beograd 1994.; Stjepan Kušar, Srednjovjekovna filozofija, Hrestomatija filozofije, svezak 2., Školska knjiga, Zagreb 1996.; Branko Bošnjak, Od Aristotela do renesanse, Filozofska hrestomatija II., Nakladni Zavod Matice Hrvatske, Zagreb 1982.; Peter Kunzmann, Franz-Peter Burkard, Franz Wiedemann, Atlas filozofije, Golden marketing, Zagreb 2001. Spisi pojedinih filozofa ovog razdoblja uvrstit će se u popis obvezatne ili dodatne literature tijekom predavanja, kao i literatura za kratki pismeni esej.

**POVIJEST FILOZOFIJE -
MODERNO DOBA**

Godina studija: II.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 2
Predavač: mr. Igor Žontar

Kroz uvodne napomene ukazati na svojevrsni logički kontinuitet, unatoč velikim lomovima, s prethodnim razdobljem u filozofskoj misli, prijelaz iz srednjeg u novi vijek. Ukazati na specifičnosti prijelaznog razdoblja, duh renesansnog vremena i obnoviteljske pokušaje. Kolegij osobito tematizira razdoblje racionalizma: obrat k subjektu, sumnja i izvijesnost, novi pristup metodi, kriteriji, itd. Osobito se obrađuju ideje Descartesa, Pascala, Malbranchea, Spinoze, Leibniza i Christiana Wolffa. Drugi se dio traktata bavi pitanjima empirizma i idejama njegovih predstavnika: Bacona, Hobbesa, Lockeja i Huma. Na koncu se ukazuje i na specifičnosti prosvjetiteljstva u Francuskoj, Engleskoj i Njemačkoj. I Kant i njegov „kopernikanski obrat“.

Literatura: B. Bošnjak, „Povijest filozofije“, 3 sv., Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1993.; W. Windelbrand, „Povijest filozofije“, 2 sv., ITP Naprijed, Zagreb, 1990.; E. Banić-Pajnić, „Filozofija renesanse“, Hrestomatija filozofije, sv. 3., Školska knjiga, Zagreb, 1996.; D. Barbarić, „Filozofija racionalizma“, Hrestomatija filozofije, sv. 5., Školska knjiga, Zagreb, 1996.; V. Božičević, „Filozofija britanskog empirizma“, Hrestomatija filozofije, sv. 4., Školska knjiga, Zagreb, 1996.; D. Barbarić, „Filozofija njemačkog idealizma“, Hrestomatija filozofije, sv. 6., Školska knjiga, Zagreb, 1996.; J. I. Israel, „Radical Enlightenment. Philosophy and the Making of Modernity 1650-1750“, Oxford University Press, Oxford, 2001.; W. Schulz, „Bog novovjekovne metafizike“, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1996.

**POVIJEST FILOZOFIJE -
SUVREMENO DOBA**

Godina studija: II.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 3
Predavač: mr. Igor Žontar

Cilj nam je upoznati filozofsku misao XIX. i XX. stoljeća, upoznavajući glavne predstavnike različitih pravaca, s naglaskom na dominirajuće ideje koje obilježavaju suvremeno razdoblje povijesti filozofske misli: njemački idealizam, pozitivizam, materijalizam, marksizam – kritičke teorije društva. U XX. stoljeću dolazi do zaokreta prema „praktičnom“, što se na ovaj način pokazuje kroz filozofiju života, pragmatizam, fenomenologiju, egzistencijalizam, filozofiju jezika, neopozitivizam, teorije znanosti-problem spoznaje (analitička filozofija, kritički racionalizam, evolucijska teorija spoznaje, konstruktivizam).

Literatura: B. Bošnjak, „Povijest filozofije“, sv. 3., Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1993.; W. Windelband, „Povijest filozofije“, sv. 2., ITP Naprijed, Zagreb, 1990.; D. Barbarić, „Filozofija njemačkog idealizma“, Hrestomatija filozofije, sv. 6., Školska knjiga, Zagreb, 1996.; O. Žunec, „Suvremena filozofija I.“, Hrestomatija filozofije, sv. 7., Školska knjiga, Zagreb, 1996.; M. Galović, „Suvremena filozofija II.“, Hrestomatija filozofije, sv. 8., Školska knjiga, Zagreb, 1996.; D. Pejović, „Suvremena filozofija Zapada“, Matica hrvatska, Zagreb, 1999.; A. Miller, „Philosophy of Language“, McGill-Queen’s University Press, Montreal, Kingston, Ithaca, 2007.; B. Berčić, „Filozofija Bečkog kruga“, KruZak, Zagreb, 2002.; G. Frege, „Osnove aritmetike i drugi spisi“, KruZak, Zagreb, 1995.; W. V. O. Quine, „Riječ i predmet“, KruZak, 1999.; P. F. Strawson, „Analiza i metafizika. Uvod u filozofiju“, KruZak, 1999.

2. KATEDRA SVETOG PISMA STAROG ZAVJETA

Profesori:

Doc. dr. sc. Darko Tomašević, v.d. predsjednika katedre

Mr. sc. Božo Odobašić, predavač, vanjski suradnik

OPĆI UVOD U SVETO PISMO

Godina studija: I.

Semestar: zimski

Tjedno sati: 2

ECTS bodovi: 2

Predavač: mr. Božo Odobašić

Obrađuje se: otajstvo objave u ljudskoj riječi. Važnost predaje u prenošenju objave. Nastajanje Biblije i biblijskih knjiga. Biblijsko nadahnuće i učinci. Istinitost Biblije. Znanost i Biblija. Kanonske knjige i crkveno učiteljstvo. Problem kanoničnosti. Kanon u Qumranu. Apokrifne knjige. Tridentinski kanon. Rani katolicizam.

Kritika teksta. Povijest hebrejskog i novozavjetnog teksta Biblije. Kritička izdanja Biblije.

Prijevod Biblije – stari i novi prijevođi; hrvatski prijevođi i izdanja Biblije.

Biblijska hermeneutika. Tradicionalna i nova filozofska biblijska hermeneutika. Tumačenje Biblije u Crkvi. Metode i pristupi biblijskog istraživanja. Naviještanje biblijskog smisla. Biblija u liturgijskom i pastoralnom djelovanju Crkve.

Literatura: Jeruzalemska Biblija (Zagreb: KS, 1994). Dokumenti drugog vaticanskog koncila [Dei Verbum], (Zagreb, KS, 1970 ili ponovljena izdanja). C. Tomić, Pristup Bibliji. Opći uvod u sv. Pismo. (Zagreb, 1986). A. Kresina – Lj. Rupčić –A. Škrinjar, Dogmatska konstitucija o Božanskoj objavi Dei Verbum (Zagreb: FTI, 1981). W. Harrington, Uvod u Bibliju - Spomen objave (Zagreb: KS, 1977). A. Schökel, Današnji čovjek pred Biblijom (Zagreb, 1986). M. Zovkić, Riječ božja u riječi ljudskoj. Odrasli pred Biblijom (Mostar: Crkva na kamenu, 1989). J. Fućak, „Sveto pismo – duša teologije“, uBS 36 (1966) 279-286. J. Fućak, „Istina Sv. Pisma“, u BS 37 (1967) 44-52. N. Hohnjec, Ulaz u svijet Biblije. Opći uvod u Sveto Pismo (Zagreb: KS, 2001). Th. Soeding, Više od knjige. Razumjeti Bibliju (Zagreb: KS, 2001). Papinska biblijska komisija, Tumačenje Biblije u Crkvi (Zagreb: KS, 1995). Anto Popović, Načela i me-

tode za tumačenje Biblije (Zagreb: KS, 2005). J. Fućak, „Prijevodi Biblije na hrvatski jezik“, u BS (1991), 93-97. J. Bratulić, „Biblija u Hrvata“, u BS (1991), 88-92. Papinska biblijska komisija, Židovski narod i njegova sveta pisma u kršćanskoj Bibliji (Zagreb: KS, 2003).

<p>POSEBNI UVOD U SVETO PISMO SZ: PETOKNJIŽJE I POVIJESNE KNJIGE</p>	<p>Godina studija: II. Semestar: zimski Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Božo Odošić</p>
---	--

Teme: Tenāḱ; Sveto Pismo Židova i kršćana.

I. Tora/Petoknjižje – tekst i njegova povijest. Mojsijevo autorstvo i literarna kritika. Predaje u petoknjižju – JEDP. Jedinstvo i važnost Petoknjižja. Obilježja i teologija pojedinih predaja. Uvod u svaku pojedinu knjigu Petoknjižja: sadržaj, struktura i povijesnost, teološko značenje i nauk knjige.

II. Nevīm – Deuteronomistička povijest; Uvod u pojedine knjige; Jošua, Suci, knjige Samuelove i knjige o kraljevima i druge povijesne knjige: sadržaj, struktura, posebnost knjige, povijesnost, značenje i teološka poruka.

Literatura: W. Harrington, Uvod u Stari zavjet. Spomen obećanja (Zagreb: KS, 1977). C. Tomić, Poruka spasenja (Zagreb, 1983). Erich Zenger, Einleitung in das Alte Testament (Stuttgart: Kohlhammer, 1995). Walter Brueggemann, Introduzione all'Antico Testamento, prijevod s engleskog (Torino: Claudiana, 2005).

<p>POSEBNI UVOD U SVETO PISMO SZ: STAROZAVJETNI PROROCI I MUDROSNI SPISI</p>	<p>Godina studija: II. Semestar: ljetni Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Božo Odošić</p>
---	--

Teme: Starozavjetni proroci; proroci u Izraelu i njegovu susjedstvu. Važnost proročkog religioznog učenja u Izraelu. Uvod u knjige pojedinih proroka; veliki i mali proroci; sadržaj, povijesne okolnosti, struktura, teološka poruka proroka.

Spisi; mudrosna literatura Izraela i njegovih susjeda. Književna obilježja, značaj i važnost mudrosti u Izraelu. Uvod u pojedine knjige, sadržaj, struktura i teološka poruka. Psalmi, uvod u knjigu psalama; autorstvo, pet zbirki u nastanku knjige, mesijanski psalmi, psalmi liturgijska i osobna molitva Izraela i Crkve.

Literatura: Uvod u Stari zavjet. Spomen obećanja (Zagreb: KS, 1977). C. Tomić, Poruka spasenja (Zagreb 1983). Božo Lujić, Starozavjetni proroci (Zagreb: KS, 2004). C. Tomić, Veliki proroci (Zagreb 1987). N. Hohnjec, Djela proročka. Likovi i središnje proročke teme (Zagreb: KS, 2001). Adalbert Rebić, Prorok čovjek Božji (Zagreb: KS, 1982). C. Tomić. Uvod i egzegeza knjiga SZ iz serije Povijest spasenja. Erich Zenger, Einleitung in das Alte Testament (Stuttgart: Kohlhammer, 1995). Walter Brueggemann, Introduzione all'Antico Testamento, prijevod s engleskog (Torino: Claudiana, 2005). Marijan Vugdelija, Patnja i bol u svjetlu Biblije i ljudskog iskustva (Zagreb, 1993). B. Odošević, „Uvod u knjigu psalama“, u Biblija. Sveto pismo Staroga i novoga zavjeta, prev. Ivan Šarić (Zagreb: HBD, VN, Glas Koncila, 2006), 574-579.

**EGZEGEZA STAROG ZAVJETA:
PETOKNJIŽJE I POVIJESNE KNJIGE**

Godina studija: III.

Semestar: zimski

Tjedno sati: 2

ECTS bodovi: 2

Predavač: mr. Božo Odošević

Egzegeza prvih 11 poglavlja knjige Postanka. Stvaranje i pad prvih ljudi u grijeh (Post 1 – 3). Stari i novi svijet, Kainovo i Noino potomstvo (Post 4 – 11). Abraham i Melkisedek (Post 14,14-24). Abrahamovo žrtvovanje Izaka (Post 22,1-49). Mojsije osloboditelj, čudesa Izlaska (Izl 1 – 4). Pasha izlaska (Izl 11,1 – 13,16). Savez na Sinaju (Izl 19 – 34). Izraelov ulazak u obećanu zemlju: osvajanje Jerihona i bitka za Gibeon; slučaj Gallileo Galilei (Jš 5,13 – 6,27; 10,6-15). Natanovo proroštvo Davidu – Božji savez s Davidom (2 Sam 7).

Literatura: A. Rebić, Stvaranje svijeta i čovjeka (Zagreb: KS, 1996). A. Rebić, Biblijska prapovijest (Zagreb: KS, 1972). C. Tomić, Prapovijest spasenja (Zagreb, 1977). Diego Arenhoevel, Mali komentari Biblije. Stari zavjet i prapovijest (Zagreb: KS, 1988). Rudolf Schmid, S Bogom na putu. Knjiga izlaska (Zagreb: KS, 1991). Ivan Pavao II., Nije dobro da čovjek bude sam (Za-

greb: Župni ured Majke B. Lurdske, 1980). C. Tomić, Izlazak (Zagreb 1979, 21995). C. Tomić, U zemlju obećanja (Zagreb, 1980). B. Odobašić, „Vrijednost života i grijeh bratoubojstva“ u VDB 1-4 (1991). C. Tomić, Praoci Izraela (Zagreb, 1978). A. Rebić, „Žrtvovanje Izaka“, u BS (1977), 19-43. A. de Groot, Čudo u Bibliji (Zagreb: KS, 1987). Leo Krinetzki, Savez Božji s ljudima prema Starom i novom zavjetu (Zagreb: KS, 1975). S. M. Pagano (prir.) I documenti del processo di Galileo Galilei (Città del Vaticano, 1984). Josef Scharbert, Genesis 1-11 (Würzburg: Echter Verlag, 21985). Josef Scharbert, Genesis 12-50 (Würzburg: Echter Verlag, 1986). Josef Scharbert, Exodus 1989. Božo Odobašić. Škripta za studente KBF. Bogoslovska smotra, God. 80. 1(2010) Cijeli broj; Radovi sa simpozija u Zagrebu 2008. o Savezu u Bibliji Staroga i Novoga zavjeta.

EGZEGEZA STAROG ZAVJETA: PROROCI	Godina studija: III. Semestar: ljetni Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Božo Odobašić
---	--

Knjiga o Emanuelu: Iz 6 – 12. Izajino viđenje (Iz 6); proroštvo o Emanuelu (Iz 7,10-17). Svojstva Davidova potomka (Iz 9; 11,1-5). Pjesme o 'Sluzi Jahvinom' (Iz 42,1-9; 49,1-9a; 50,4-11; 52,13 – 53,13). Pravo čašćenje Boga prema Jeremiji (Jer poglavlja 7 i 26). Jeremijine ispovijesti (Jer 11,18 – 12,6 itd.). Poziv proroka Ezekielu: viđenje Jahvinih kola (Ez 1 – 3). Mihej o rođenju Mesije (Mih 5,1-3); Probodeni Mesija u Zahariji (Zah 12).

Literatura: Božo Lujić, Starozavjetni proroci (Zagreb: KS, 2004). C. Tomić, Veliki proroci (Zagreb 1987). N. Hohnjec, Djela proročka. Likovi i središnje proročke teme (Zagreb: KS, 2001). B. Odobašić, „Pomazanik u knjizi Izaije proroka“, u Biblija danas 1 (2000), 5-7. Božo Lujić, Iskustvo Boga i čovjeka u Jeremijinoj knjizi (Zagreb: KS, 1985). Albin Škrinjar, Veliki i mali proroci SZ. I. Uvod. II. Izabrana egzegetska pitanja (Zagreb: FTIDI, 1972). Werner Grimm - Kurt Ditter, Deuterojesaja. Deutung – Wirkung – Gegenwart (Stuttgart: Calver Verlag, 1990). L. A. Schökel – J. L. Sicre Diaz, I profeti (Roma: Borla, 1984). Herbert Haag, Der Gottesknecht bei Deuterojesaja (Darmstadt 1985). Schoors Antoon, I am God your Saviour. A formcritical Study of the main Genres in Is 40-55 (Leiden: Brill, 1973). B. Odobašić, Škripta za studente KBF.

**EGZEGEZA STAROG ZAVJETA:
MUDROSNA LITERATURA I PSALMI**

Godina studija: III.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 2
Predavač: mr. Božo Odobašić

Jobova patnja i vjera: egzegeza Job 19 i 42,1-6. Pohvale vrsnoj ženi (Izr 31,10-31). Ljubav je jača od smrti (Pj 8,5-7); Viđenja proroka Danijela: proroštvo o 70 sedmica (Dn 9), viđenje o Sinu čovječjemu (Dn 7).

Egzegeza izabranih psalama: jutarnja molitva – Ps 5; Jahve je baština pravednika – Ps 16; sudbina pravednika i nepravednika – Ps 37; ispraznost bogatstva – Pss 49 i 73. Mesijanski psalmi – Pss 2 i 110; Ps 22. Molitva nevino optuženog - proklinjalački psalam - 109. Sedam pokorničkih psalama (Pss. 6; 32; 38; 51; 102; 130; 143)

Literatura: Marijan Vugdelija, Patnja i bol u svjetlu Biblije i ljudskog iskustva (Zagreb, 1993). C. Tomić, Psalmi (Zagreb, 1986). L. A. Schökel – J. L. Sicre Diaz, I profeti (Roma: Borla, 1984). P. Vlašić, Psalmi Davidovi 1-4 (Dubrovnik, 1923-1925). N. Hohnjec, Umijeće biblijske mudrosti: Egzegetsko-teološki uvod u knjige i sadržaj (Zagreb: KS, 2001). Tiziano Lorenzin, I Salmi (Milano: Paoline, 2002). L. Alonso Schökel – C. Carniti, I Salmi, Sv.1-2 (Roma: Borla, 1992 i 1993). Gianfranco Ravasi, Il libro dei salmi (Bologna: Dehoniane, 1981/1983/1984). Erich Zenger, Psalmen. Auslegungen (Freiburg: Herder, 2003). Benito Marconcini, Daniele (Milano: Paoline, 2004). B. Odobašić. Vjera molitelja u pokorničkim psalmima, u Stari zavjet vrelo vjere i kulture. Radovi sa simpozija u Rijeci 2003.g. Teologija u Rijeci – Biblijski institut. Rijeka Zagreb 2004. B. Odobašić. Škripta za studente KBF.

**BIBLIJSKA TEOLOGIJA
STAROGA ZAVJETA**

Godina studija: IV.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 2
Predavač: mr. Božo Odobašić

Što je biblijska teologija? Definicija, razlika dogmatske i biblijske teologije; metode i ciljevi proučavanja, odnos egzegeze i biblijske teologije. Načini razmišljanja i tumačenja egzistencijalnih istina vjere prema Starom

zavjetu. Neke teme biblijske teologije: Mit i Biblija. Stvaranje i čovjek u Starom zavjetu. Shvaćanje Boga, Duha Božjega u SZ. Odnos Boga i Izraela: savez, izabranje, kult, grijeh i oprostjenje. Ćudoređe u SZ. Eshatološke misli u SZ. Proročka eshatologija. Mesijanizam. Božje gospodstvo, sud i spasenje. Religijske institucije u SZ. Svećenstvo, bogoštovlje, žrtve i značenje žrtava u Izraelu. Blagdani i važnost slavlja u Izraelu. Židovstvo i Novi zavjet. Nauk Crkve o Židovima.

Literatura: John I. McKenzie, „Starozavjetna biblijska teologija“, u: Biblijska teologija Staroga i Novoga zavjeta (Zagreb: KS, 1980), 143-225. John J. Castelot, „Religijske institucije Izraela“, u: Biblijska teologija Staroga i Novoga zavjeta (Zagreb: KS, 1980), 53-140. A. Rebić, Središnje teme Staroga zavjeta (Zagreb: KS, 1996). A. Rebić, „Mesijanizam u SZ“, u: Dijalog. Na putu do istine i vjere (Zagreb: Hrv. dom. prov., 1996), 11-21. L. Krinetzki, Savez Božji s ljudima (Zagreb: KS, 1975). A. D. Groot, Ćudo u Bibliji (Zagreb: KS, 1987). E. Werber, Sarajevska Hagada, predgovor o značenju blagdana (Sarajevo 1983). Biblija – izvor religija i kultura, ured. M. Kožić, V. Rapo, V. Belaj (Zagreb: Hrv. društvo folklorista, 1998). Vesna Rapo, „Hagada Šel Pesah od Egipta do Hrvatske“, u: Folkloristička istraživanja u tijeku. Vinogradarska tradicija Požeško-slavonske županije (Zagreb 1996), 69-89. Rabin Da-Don Kotel, Židovstvo. Život, teologija i filozofija (Zagreb: Profil, 2004). Literatura na stranim jezicima bit će predstavljena na predavanjima. Bogoslovska smotra, God. 80. 1(2010) Radovi sa simpozija o Savezu u Bibliji Staroga i Novoga zavjeta.

BIBLIJSKA ARHEOLOGIJA	Godina studija: I. Semestar: ljetni Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Božo Odobašić
------------------------------	--

Predavanja obuhvaćaju: geografski pregled biblijskih zemalja napose Palestine. Važnost biblijske arheologije. Arheološka iskapanja biblijskih mjesta u Mezopotamiji, Egiptu i Palestini. Važnost arheoloških iznašašća za razumijevanje biblijskih tekstova. Religijska i društvena pozadina biblijskih zapisa prema arheologiji. Vjera starih Egipćana i izraelovih susjeda prema arheološkim istraživanja i njihov utjecaj na vjeru Izraelaca. Arheološka iskapanja u Palestini, napose u Jeruzalemu i okolici. Arheološka otkrića i biblijska povijest Izraela.

Literatura: A. Rebić. Biblijske starine. KS. Zagreb 1983. A. Rebić. Biblijska prapovijest. KS.19722. B. Duda Biblijska arheologija (skripta za studente, Zagreb 1960. – Dodatci .. B. Odošašić za studente VKT, Sarajevo 1983). Vidosava Nedomački. Arheologija Bliskog Istoka. Naučna knjiga. Univerzitet u Beogradu. Beograd 1978. Werner Keller. Biblija je u pravu. Istorija i arheologija potvrđuju (prev. Vojislav Utvić. Kalenić. Kragujevac. 1979. Ivo Bagarić. Kumran ili Betlehem. Rukopisi Mrtvog mora -pokop mrtvih teorija. Naša ognjišta. Duvno. KS. Zagreb. 1975. Kumranski rukopisi iz pećina kraj Mrtvog mora (prir. Eugen Werber). Bigz. Beograd 1982. Gilgameš. Sumersko-babilonski ep. Veselin Masleša. Sarajevo 1979. Zakonici drevne Mezopotamije. (prir. Marko Višić). Nezavisna izdanja 38. Beograd 1985. Knjiga mrtvih (prir. Marko Višić). Nezavisna izdanja 31. Beograd 1983. M. Modrić. Sveta zemlja. Isusova domovina. HMP... Zagreb 2000. Enciklopedija Biblije DS.KS.HEBD. Zagreb 2000. Sir Leonard Woolley. Počeci civilizacije. Historija čovječanstva, kulturni i naučni razvoj, Sv. 1/II. Naprijed. Zagreb 1966. Biblijski atlas. The Times. (priredio James B. Pritchard) Cankarjeva založba. Zagreb 1990.

HEBREJSKI JEZIK

Godina studija: I.

Semestar: zimski

Tjedno sati: 2

ECTS bodovi: 2

Predavač: mr. Božo Odošašić

Obrađuje se morfologija i elementi hebrejske gramatike, kao i vrste riječi. Prolaze se i glagoli: konjugacije, vremena i načini. Prolaze se vježbe prema udžbeniku; a uz to se čitaju hebrejski izabrani dijelovi iz Biblije.

Literatura: Hollenberg – Budde, Hebräisches Schulbuch, ur. W. Baumgartner (Basel – Stuttgart, 1960). A. Rebić, Slovnica hebrejskog jezika (Zagreb: KS, 1997). Th. O. Lambdin, Introduction to Biblical Hebrew (London: Darton, 1976). A. Savić, Hebrejska gramatika (Zagreb 1884); J. Oberški, Hebrejska gramatika (Zagreb 1949). P. A. Carrozzini, Gramatica della lingua ebraica (Torino: Marietti, 1974), Rudolf Amerl, Hebrejsko – hrvatski rječnik. KS. Zagreb 1997.

3. KATEDRA SVETOG PISMA NOVOG ZAVJETA

Profesori:

Doc. dr. sc. Darko Tomašević, predsjednik katedre

NOVI ZAVJET: SINOPTICI I DJ – UVOD I EGZEGEZA	Godina studija: II. Semestar: zimski Tjedno sati: 3 ECTS bodovi: 3 Predavač: dr. Darko Tomašević
--	---

Obrađuje se pojam riječi „evanđelje“; podrijetlo „evanđelja“ kao književne vrste; faze formiranja Evanđelja; sinoptički problem. Uz to se obrađuje svako pojedino Evanđelje (opća analiza, izvori, kome je upućeno, autorstvo, datiranje, teološki cilj pojedinog evanđeliste). U egzegetskom dijelu prolaze se odabrani tekstovi iz sinoptika i Djela apostolskih.

Obavezna literatura: Raymond E. BROWN, *Uvod u Novi zavjet* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2008.); *Novi zavjet: s uvodima i bilješkama Ekumenskog prijevoda Biblije* (ur. Marijan Jerko FUČAK) (Zagreb: KS, 1992.).

Preporučena literatura: Mato ZOVKIĆ, *Isus u evanđelju po Luki* (Sarajevo: Vrhbosanska katolička teologija, 2002.); Mato ZOVKIĆ, *Isusove paradoksalne izreke* (Sarajevo-Bol: Vrhbosanska visoka teološka škola, 1994.); Joachim GNILKA, *Isus iz Nazareta: poruka i povijest* (Zagreb: KS, 2009.); D. J. HARRINGTON i dr., *Komentar evanđelja i Djela apostolskih* (Sarajevo: Vrhbosanska katolička teologija, 1997.); Augustin AUGUSTINOVIĆ, *Povijest Isusova: povijesna sinopsa evanđelja, 2 sv.* (Sarajevo: Teološka biblioteka Sarajevo, 1984.); Rudolf SCHNACKENBURG, *Osoba Isusa Krista u četiri evanđelja* (Zagreb: KS, 1997.); Ivan DUGANDŽIĆ, *Kako su nastala evanđelja? Egzegetsko-teološki uvod i tumačenje izabраних poglavlja* (Zagreb: KS, 1999.); Wilfrid J. HARRINGTON, *Uvod u Novi zavjet spomen ispunjenja* (Zagreb: KS, 1990.); R. T. FRANCE, *Matej: uvod i komentar* (Novi Sad: Dobra Vest, 1987.); Alan COLE, *Evanđelje po Marku: uvod i komentar* (Novi Sad: Dobra Vest, 21989.); Leon MORRIS, *Evanđelje po Luki: uvod i komentar* (Novi Sad: Dobra Vest, 21983.); Anthony Lee ASH i Richard OSTER: *Djela apostolska: uvod i komentar* (Novi Sad: Dobra Vest, 1986.); Meinrad LIMBECK, *Markovo evanđelje* (Zagreb: KS,

1999.); Paul-Gehard MÜLLER, Lukino evanđelje (Zagreb: KS, 1996.); Alfons WIESER, Središnje teme Novoga zavjeta (Zagreb: KS, 1981.); Anto POPOVIĆ, Isusova muka i smrt prema Markovu evanđelju: egzegetsko-teološki komentar (Zagreb: KS, 2009.); Anto POPOVIĆ, Novozavjetno vrijeme: povijesno-političko i religiozno-kulturno obilježje (Zagreb: KS, 2007.); Adalbert REBIĆ, Isusovo uskrsnuće: izvješća, poruka, vjera. Raščlamba novozavjetnih izvješća o uskrsnuću Isusa Krista (Zagreb: KS, 2019.); Adalbert REBIĆ, Blaženstva (Zagreb: KS, 2019.); Adalbert REBIĆ, Oče naš: molitva Gospodnja (Zagreb: KS, 2019.); Ivan DUGANDŽIĆ, Nova pravednost: Poruka Isusova Govora na gori (Mt 5 - 7) (Zagreb: KS i Tomislavgrad: Naša ognjišta, 1991.); Adrianus de GROOT, Čudo u Bibliji: biblijsko-teološko značenje (Zagreb: KS, 1987.); Klaus KLIESCH, Djela apostolska (Zagreb: KS, 1993.); Marijan VUGDELIJA (ur.), Govor na gori (Mt 5 – 7). Egzegetsko-teološka obrada. Zbornik radova međunarodnog znanstvenog skupa, Split, 12.-13. prosinca 2003. (Split: Služba Božja, 2004.); Mitrofan KODIĆ, Uvod u Sveto pismo Novoga zaveta: posebni deo (Beograd: Pravoslavni bogoslovski fakultet Svetoga Save u Libertivilu – Pravoslavni bogoslovski fakultet Svetoga Vasilija Ostroškog u Foči – Eparhija istočno-američka, 2006.); Celestin TOMIĆ, Isus iz Nazareta - Bog s nama: Evanđelje po Mateju (1 - 2), po Luki (1 - 2), po Ivanu (1,1-18) (Zagreb: Provincijalat hrvatskih franjevaca konventualaca, 1990.); Celestin TOMIĆ, Isus iz Nazareta - Gospodin slave: Isusova muka, smrt i uskrsnuće (Mt 21,1 - 28,20; Mk 11,1 - 16,20; Lk 19,28 - 24,53; Iv 12,1 - 21,25) (Zagreb: Provincijalat hrvatskih franjevaca konventualaca, 1992.)

**NOVI ZAVJET: IVANOVSKI SPISI –
UVOD I EGZEGEZA**

Godina studija: II.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 3
ECTS bodovi: 3
Predavač: dr. Darko Tomašević

U ovom kolegiju se obrađuje Ivanovo evanđelje te tri poslanice koje se pripisuju Ivanu. Posebno se obrađuju stilske osobine Ivanova evanđelja, pitanje izvora, usporedba sa sinoptičkim evanđeljima, jedinstvo, autorstvo, utjecaji na ivanovsku zajednicu, te povijest ove zajednice kao i suodnos sa tri ivanovske poslanice; uz to se prolazi opća analiza svetopisamskog teksta kao i egzegeza odabranih dijelova.

Obavezna literatura: Raymond E. BROWN, Uvod u Novi zavjet (Zagreb: KS, 2008.); Novi zavjet: s uvodima i bilješkama Ekumenskog prijevoda Biblije (ur. Marijan Jerko FUČAK) (Zagreb: KS, 1992.); D. J. HARRINGTON i dr., Komentari evanđelja i Djela apostolskih (Sarajevo: Vrhbosanska katolička teologija, 1997.); Leon MORRIS, Ivan: uvod i komentar (Novi Sad: Dobra Vest, 1988.).

Preporučena literatura: Augustin AUGUSTINOVIĆ, Povijest Isusova: povijesna sinopsa evanđelja, 2 sv. (Sarajevo: Teološka biblioteka Sarajevo, 1984.); Rudolf SCHNACKENBURG, Osoba Isusa Krista u četiri evanđelja (Zagreb: KS, 1997.); Ivan DUGANDŽIĆ, Kako su nastala evanđelja? Egzegetsko-teološki uvod i tumačenje izabranih poglavlja (Zagreb: KS, 1999.); Wilfrid J. HARRINGTON, Uvod u Novi zavjet spomen ispunjenja (Zagreb: KS, 1990.); Ivan DUGANDŽIĆ, Snaga s izvora: izabrane teme Novoga zavjeta (Zagreb: KS, 2003.); Ilija ČABRAJA, „Ja sam kruh živi“: euharistija u Ivanovu evanđelju (Zagreb: KS, 2005.); Felix PORSCH, Ivanovo evanđelje (Zagreb: KS, 2002.); Leon MORRIS, Ivan: uvod i komentar (Novi Sad: Dobra Vest, 1988.); John R. W. STOTT, Ivanove poslanice: uvod i komentar (Novi Sad: Dobra Vest, 1984.); Thomas SÖDING, Više od Knjige: razumjeti Bibliju (Zagreb: KS, 2001.); Celestin TOMIĆ, Počeci Crkve: Ivan - Evanđelist ljubavi (Iv, Heb, Jd, 1 Iv, 2 Iv, Otk) (Zagreb: Provincijalat hrvatskih franjevaca konventualaca, 1995.).

NOVI ZAVJET: PAVLOVE I PAVLOV-SKE POSLANICE – UVOD I EGZEGEZA

Godina studija: IV.

Semestar: zimski

Tjedno sati: 4

ECTS bodovi: 4

Predavač: dr. Darko Tomašević

Obrađuju se novozavjetne poslanice (njihova vrsta i sastav), opća pitanja o Pavlovu životu i radu te sedam Pavlovih (1 Sol, Gal, Fil, Flm, 1 i 2 Kor, Rim) i 6 deuteropavlovskih poslanica (2 Sol, Kol, Ef, Tit, 1 i 2 Tim). U svakoj poslanici se proučava literarni sastav, tema, pitanje autora, i kome je upućena, pozadina te teološka poruka dotične poslanice; uz to se prolazi opća analiza svetopisamskog teksta kao i egzegeza odabranih dijelova.

Obavezna literatura: Raymond E. BROWN, Uvod u Novi zavjet (Zagreb: KS, 2008.); Novi zavjet: s uvodima i bilješkama Ekumenskog prijevoda Biblije (ur. Marijan Jerko FUČAK) (Zagreb: KS, 1992.).

Preporučena literatura: Ivan DUGANDŽIĆ, Pavao: svjedok i apostol Isusa Krista (Zagreb: KS, 2002.); Marinko VIDOVIĆ, Pavlovski spisi: uvod i osnove tumačenja (Split: CuS, 2007.); Mato ZOVKIĆ, „Poslužitelj Krista Isusa među poganima“: egzegetsko-teološke studije o Pavlu (Sarajevo: Vrhbosanska katolička teologija, 2008.); Josef HOLZNER, Pavao: život i poslanice (Split: Verbum, 2008.); Petar WALKER, Stopama Svetoga Pavla: ilustrirani vodič po Pavlovim putovanjima (Zagreb: KS, 2008.); Karl RAHNER - Zvonimir HERMAN, Siromašni poradi kraljevstva Božjega: teološki - biblijski - pastoralni vidici (Zagreb: KS, 1990.); Novozavjetni komentari poslanica u izdanju Dobre Vesti iz Novog Sada.

NOVI ZAVJET: OSTALE POSLANICE I OTKRIVENJE – UVOD I EGZEGEZA

Godina studija: IV.

Semestar: ljetni

Tjedno sati: 3

ECTS bodovi: 3

Predavač: dr. Darko Tomašević

Obrađuju se poslanice Hebrejima, 1 i 2 Petrova, Jakovljeva te Judi-na poslanica i knjiga Otkrivenja. U svakoj knjizi se proučava literarni sastav, tema, pitanje autora, i kome je upućena, pozadina te teološka poruka dotične knjige; uz to se prolazi opća analiza svetopisamskog teksta kao i egzegeza odabranih dijelova.

Obavezna literatura: Raymond E. BROWN, Uvod u Novi zavjet (Zagreb: KS, 2008.); Novi zavjet: s uvodima i bilješkama Ekumenskog prijevoda Biblije (ur. Marijan Jerko FUČAK) (Zagreb: KS, 1992.); Mato ZOVKIĆ, “Crkva i siromasi prema Jakovljevoj poslanici”, O kraljevstvu nebeskom - novo i staro: zbornik radova u čast Bonaventuri Dudi, ur. Mario CIFRAK (Zagreb: Kršćanka sadašnjost, 2001.), 313-343.; Nikola HOHNJEC, “Govor o Bogu u knjizi Otkrivenja”, Neka iz tame svjetlost zasine! Zbornik radova u čast prof. dr. sc. Adalbreu Rebiću povodom 70. obljetnice života i 40. obljetnice profesorskoga rada, ur. Mario CIFRAK - Nikola HOHNJEC (Zagreb: KS, 2007.), 495-508.

Preporučena literatura: Stipe JURIČ, Apokalipsa: knjiga koja svršava Božji razgovor s ljudima (Tomislavgrad: Naša ognjišta, 2004.); Celestin TOMIĆ, Počeci Crkve: Ivan - Evanđelist ljubavi (Iv, Heb, Jd, 1 Iv, 2 Iv, Otk) (Zagreb: Provincijalat hrvatskih franjevaca konventualaca, 1995.); Celestin TOMIĆ, Poče-

ci Crkve - Petar prvak apostolski (Zagreb: Provincijalat hrvatskih franjevaca konventualaca, 1994.); Novozavjetni komentari poslanica u izdanju Dobre Vesti iz Novog Sada.

BIBLIJSKA TEOLOGIJA NOVOGA ZAVJETA	Godina studija: IV. Semestar: ljetni Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Darko Tomašević
---	---

Biblijska teologija Novoga zavjeta je svojevrstan vrhunac novoza-
vjetnog proučavanja. U ovom kolegiju se obrađuje sinteza novozavjetnog
učenja prema glavnim skupinama autora: sinoptici, Pavao, ivanovski spisi,
deuteropavlovske poslanice, katoličke poslanice, Otkrivenje.

Obavezna literatura: Ivan DUGANDŽIĆ, Biblijska teologija Novoga zavje-
ta (Zagreb: KS, 2004.); Joachim GNILKA, Teologija Novoga zavjeta (Zagreb:
KS, 1999.); Rudolf SCHNACKENBURG, Osoba Isusa Krista u četiri evanđelja
(Zagreb: KS, 1997.); R. E. BROWN i dr., Biblijska teologija Staroga i Novoga
zavjeta (Zagreb: KS, 21993.); Felix PORSCHE, Mnogo glasova jedna vjera: no-
vozavjetna teologija, njezini počeci, razvitak i osnovni smjerovi (Zagreb: KS,
1988.).

OSNOVE GRČKOG JEZIKA	Godina studija: I. Semestar: zimski Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Darko Tomašević
-----------------------------	--

Predmet je namijenjen studentima koji u srednjoj školi nisu dovolj-
no ovladali osnovama grčkog jezika. Prolaze se osnove gramatike i sintakse
(deklinacije i konjugacije, osnovna glagolska vremena u aktivu i mediju, riječi
i vježbe rečenica) iz novozavjetnog grčkog jezika. Predmet pomaže usvajanju
osnovnog grčkog rječnika koji je potreban za kasnije prevođenje biblijskih
tekstova.

Obavezna literatura: James SWETNAM, An Introduction to the Study of

New Testament Greek [Uvod u studij novozavjetnog grčkog jezika] (Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1992.) (prijevod u pripremi).

Preporučena literatura:

Nela HORAK-WILLIAMS, Grčki jezik Novog zavjeta: početnica (Zagreb: KS, ³1999.); Rudolf AMERL, Grčko-hrvatski rječnik Novog zavjeta (Zagreb: Hrvatsko ekumensko biblijsko društvo, 2000.); Zdravka MARTINIĆ-JERČIĆ i Damir SALOPEK, Grčki glagoli (Zagreb: Školska knjiga, 2001.); August MUSIĆ i Niko MARJANIĆ, Gramatika grčkog jezika (Zagreb: Školska knjiga, ¹⁶2004.); Vlastimir H. ĆORIĆ, Osnovi novozavjetnog grčkog jezika (Beograd: Sveti arhijerejski sinod Srpske pravoslavne crkve, 1982.); Računalni program BibleWorks 7.0.

BIBLIJSKI GRČKI JEZIK	Godina studija: I. Semestar: ljetni Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Darko Tomašević
------------------------------	--

Predmet je namijenjen studentima koji su se već susreli sa osnovama grčkog jezika. Obrađuje se gramatika i sintaksa novozavjetnog grčkog jezika (pasivni oblici, nepravilni glagoli itd.). Prolaze se odabrani tekstovi Novog zavjeta tako da se mogu uočiti karakteristike biblijskog grčkog jezika, kao i pojedini izrazi koji su važni za egzegezu Novog zavjeta.

Obavezna literatura: James SWETNAM, An Introduction to the Study of New Testament Greek [Uvod u studij novozavjetnog grčkog jezika] (Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1992.) (prijevod u pripremi); The Greek New Testament (ur. Barbara ALAND, Kurt ALAND, Johannes KARAVIDOPOULOS, Carlo M. MARTINI i Bruce M. METZGER), četvrto revidirano izdanje (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1994.).

Preporučena literatura: Nela HORAK-WILLIAMS, Grčki jezik Novog zavjeta: početnica (Zagreb: KS, ³1999.); Rudolf AMERL, Grčko-hrvatski rječnik Novog zavjeta (Zagreb: Hrvatsko ekumensko biblijsko društvo, 2000.); Zdravka MARTINIĆ-JERČIĆ i Damir SALOPEK, Grčki glagoli (Zagreb: Školska knjiga, 2001.); August MUSIĆ i Niko MARJANIĆ, Gramatika grčkog jezika (Zagreb: Školska knjiga, ¹⁶2004.); Vlastimir H. ĆORIĆ, Osnovi novozavjetnog grčkog jezika (Be-

ograd: Sveti arhijerejski sinod Srpske pravoslavne crkve, 1982.); Računalni program BibleWorks 7.0.; Maximilian ZERWICK, Biblical Greek: Illustrated by examples. English edition adapted from the fourth Latin edition by Joseph Smith (Rome: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1963. Treći reprint 1987.); Max ZERWICK i Mary GROSVENOR, A Grammatical analysis of the Greek New Testament (Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico, ⁵1996.); Friedrich Wilhelm BLASS - Albert DEBRUNNER i Walter Robert FUNK, A Greek Grammar of the New Testament and Other Early Christian Literature (Chicago: The University of Chicago Press, 1961.).

4. KATEDRA TEMELJNOGA BOGOSLOVLJA

Profesori:

Prof. dr. sc. Franjo Topić, predsjednik katedre

KRŠĆANSKA OBJAVA

Godina studija: III.

Semestar: zimski

Tjedno sati: 4

ECTS bodovi: 5

Predavač: dr. Franjo Topić

Ovaj kolegij obrađuje slijedeće teme:

Što je fundamentalka? Njezine granice, metode, definicija...; vrste i metode fundamentalke; klasična apologetika R. GARIGOU – LAGRANGEA; P. de BROGLIE; imanentna apologetika M. Blondela; odnos naravi i nadnaravi; T. de Chardin i njegova kozmovizija; “Politička fundamentalka” J. B. Metza; teologija oslobođenja kao opcija za siromašne.

Što je čovjek? Fenomen, razlozi i kriza ateizma; čovjek u potrazi za Bogom; quinque viae sv. Tome; objava ili Bog u potražnji za čovjekom; objava na II Vatikanskom koncilu; kršćanska slika svijeta; “Naravna objava” Boga preko stvorenja; vjera kao čovjekov odgovor na Božji poziv; teologija – znanost o Objavi; dogma i njezin razvoj; nekršćanska svjedočanstva o Isusu; povijesnost Evanđelja i njihovih autora; kršćanski izvori o Isusu; povijesni Isus i Krist vjere; Isusova čudesa; Isusovo uskrsnuće.

Literatura: Bilješke s predavanja. Literatura se daje za studente isključivo na hrvatskom jeziku. H. WALDENFELS, Kontekstualna fundamentalna teologija, Đakovo 1995, L. MILIN, Naučno opravdanje religije, sv. I, Beograd 1984, W. DEVIVIER, Kršćanska apologetika, sv. I, Split 1906, S. ROMAC, O Bogu i religiji, Zagreb-Frankfurt/M. 1984, Đ. GRAČANIN, Vjerodostojnost nadnaravno objavljene religije (ciklostil), Zagreb 1961, T. IVANČIĆ, Isus iz Nazareta povijesna osoba, Zagreb 1996 (2.izd.). W. KNOCH, Bog traži čovjeka, Zagreb 2001. Postoje prikladni članci na hrvatskom za gotovo sva nabrojena pitanja.

EKLEZIOLOGIJA	Godina studija: III. Semestar: zimski Tjedno sati: 4 ECTS bodovi: 4 Predavač: dr. Franjo Topić
----------------------	---

Na KFBu se ovaj kolegij obrađuje kao jedinstven. Obrađuju se sljedeće teme:

Novozavjetna zajednica; razvoj eklezioLOGIJE i svijest Crkve o samoj sebi; obnova eklezioLOGIJE u 19. i prvoj polovici 20. st.; povijest i nastanak dogmatske konstitucije o Crkvi: Lumen Gentium; misterij Crkve u misteriju Boga; darovana i zadana svetost Crkve; svetost Crkve i grijesi u Crkvi; Tijelo Kristovo koje je Crkva; obnova nauke o Crkvi kao narodu Božjem; novi savez i novi narod; svećenički narod; proročki narod i karizma; povijest i značenje naziva «katolički».

Nužnost i stupnjevi pridruženja Crkvi; Crkva i nekršćani; saborski pojam svijeta; povijesni razvoj naziva i uloge laika; Katolički pokret u Hrvata; obećanje i podjela primata; služba i mučenička smrt u Rimu; nasljednici apostola i apostolicitet Crkve; Mjesna Crkva i trostruka zadaća biskupa u njoj; svećenici u odnosu na Krista; redovništvo na II. vaticanskom.

Literatura: Temeljni priručnik: M. ZOVKIĆ, Crkva kao Božji narod, Zagreb 1976, zatim R. BRAJČIĆ – M. ZOVKIĆ, Dogmatska konstitucija o Crkvi, Zagreb 1977.; AAVV, Dogmatska konstitucija o Crkvi – Lumen Gentium, 2. sv., Zagreb 1981., T. IVANČIĆ, Crkva. Fundamentalno - teološka eklezioLOGIJA, Zagreb 2004., L. MARKEŠIĆ, Crkva Božija. Postanak, povijest, poslanje, Sarajevo 2005.

TEOLOŠKA EPISTEMOLOGIJA	Godina studija: II. Semestar: zimski Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Franjo Topić
--------------------------------	--

Ovaj kolegij obrađuje sljedeće teme: uvod u teologiju; povijest teologije; teologija kao znanost o vjeri; metode u teologiji; osnovni teološki pojmovi i kvalifikacije; teološki predmeti. Govori se i o odnosu vjere i razuma

te naučiteljskoj službi Crkve. Izvori teološke spoznaje; znanje o temeljnim modelima odnosa teologije i drugih znanosti.

Literatura:

W. KERN - F. J. NIEMANN, Nauka o teološkoj spoznaji, Zagreb 1988; P. EICHER, Theologie. Eine Einfuerung in das Studium, Muenchen 1980; D. LAMBERT, Znanosti i teologija, Zagreb 2003; R. GIBELLINI, Teologija dvadesetog stoljeća, Zagreb 1999; G. BOF, Teologia cattolica, Cinisello Balsamo 1995; H. WALDENFELS, Kontekstualna fundamentalna teologija, Đakovo 1995; IVAN PAVAO II., Fides et Ratio, Zagreb 1999.

ZNANOST O RELIGIJAMA

Godina studija: III.

Semestar: zimski

Tjedno sati: 2

ECTS bodovi: 2

Predavač: dr. Franjo Topić

Ovaj kolegij obrađuje sljedeće teme:

Znanost o religijama; različiti pristupi objašnjenju fenomena religije; temeljni religiozni elementi: žrtva, svećenstvo, simboli, mitovi, tabu; magija i religija; primitivna religija; egipatska religija; grčka i rimska religija; religija Slave-
na; hinduizam; budizam; džainizam; religija Sikha; kineske religije; japanska religija; novi religiozni pokreti.

Literatura: Religije svijeta – Enciklopedijski priručnik, Zagreb 1987, A. N. TERRIN, Uvod u komparativni studij religija, Zagreb 2006.; P. POUPARD, Religije, Zagreb 2007. N. BIŽACA, Oglеди iz teologije religija, Zagreb 2008.; H. BUERKLE, Čovjek traži Boga. Religijski pristup, Zagreb 2000.; H. KUENG, Kršćanstvo i svjetske religije, Zagreb 1994.; L. MILIN, Naučno opravdanje religije, Apologetika – Knj. 2: Istorija religije, Beograd 1977, S. DOPPELHAMMER, Povijest religija 1, (cikl.) Zagreb 1963, 3-6, Bilješke s predavanja. M. NIKIĆ (ur.), Novi religiozni pokreti, Zagreb 1997.

5. KATEDRA POVIJESTI KRŠĆANSKE LITERATURE I NAUKA

Profesori:

Prof. dr. sc. Tomo Vukšić, v.d. predsjednika katedre

PATROLOGIJA	Godina studija: III. Semestar: zimski i ljetni Tjedno sati: 2 + 2 ECTS bodovi: 3 + 3 Predavač: dr. Tomo Vukšić
--------------------	---

Gradivo: Pojmovi: patrologija, crkveni otac, crkveni pisac, crkveni naučitelj, apostolski otac, autoritet crkvenih otaca, jezik otaca, vrijeme otaca, povijest patrologije, povijest dogme, izdanja.

I. razdoblje (cca 100.-325.). Apostolski oci: Ignacije Antiohijski, Klement Rimski, Polikarp iz Smirne, Papija iz Hijerapolis; Barnabina poslanica, Pastir Herma. Spisi za život Crkve: Didaché, Apostolski simbol, apokrifi, hagiografija, pjesništvo. Apologete: Atenagora, Tacijan, Justin. Heretička i protuheretička književnost: Hegezip, Irenej. Književnost III. stoljeća: aleksandrijska i antiohijska škola; Origen, Klement Aleksandrijski; Tertulijan, Ciprijan; Hipolit Rimski.

II. razdoblje (325.-451.): oznake; sloboda, monaštvo, kršćanske škole, dogmatski sporovi. Hereze: trinitarne; kristološke; antropološke; ostale. Istočni pisci: Euzebije Cezarejski, Ćiril Jeruzalemski, Epifanije Salaminski; Atanazije Veliki, Didim Slijepac, Ćiril Aleksandrijski; Bazilije Veliki, Grgur Nisenski, Grgur Nazijanski, Proklo Carigradski; Diodor Tarški, Ivan Zlatousti, Teodor Mopsvestijski, Teodor Cirski, Nestorije; Efrem. Zapadni pisci: Ambrozije, Jeronim, Augustin.

III. razdoblje (451.-636. na Zapadu; 826. na Istoku): oznake; pisci: Grgur Veliki, Ivan Damašćanin.

Literatura: PAVIĆ J. - TENŠEK T. Z., Patrologija, Zagreb 1993.; ŠAGI-BUNIĆ T., Povijest kršćanske literature, Zagreb 1976.; ŠAGI-BUNIĆ T., Izazov starih, Zagreb 1972.; ALTANER B., Patrologia, Torino 1981.; QUASTEN J., Patrologia, I-III, Torino 1983.; BOSIO G., Iniziazione ai padri, Torino 1964.; Hrvatska izdanja prijevoda otačkih tekstova.

**UVOD U MISTERIJ KRISTA
I POVIJEST SPASENJA**

Godina studija: I.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 3
Predavač: dr. Tomo Vukšić

Gradivo: Nastanak predmeta; povijest spasenja; vjera; vjera u današnjem svijetu; crkveni oblik vjerovanja; pretpitanja na temu Boga; biblijska vjera u Boga; Bog vjere i Bog filozofa; ispovijedanje Boga danas; vjera u trojedinoga Boga.

Literatura: RAHNER K., Grundkurs des Glaubens, Freiburg 1984.; RATZINGER J., Uvod u kršćanstvo, Zagreb 1972., str. 1-163.; PASQUALE G., La storia della salvezza, Milano 2002.; DUDA B., "Kratok pogled u misterij Krista i povijest spasenja", u Bogoslovska smotra 1/1980, str.10-22; MIANO V., Corso introduttivo al Mistero della salvezza, Zürich 1971; (DÉVÉNY-VUKŠIĆ, skripta), "Uvod u misterij Krista i povijest spasenja", str. 45; HENRICI P., Introductio in mysterium Christi, Roma 1978.

6. KATEDRA DOGMATSKOG BOGOSLOVLJA

Profesori:

Prof. dr. sc. Niko Ikić, predsjednik katedre

Dr. sc. Mario Bernadić, viši asistent

OTAJSTVO TROJEDINOGA BOGA	Godina studija: III. Semestar: zimski Tjedno sati: 4 ECTS bodovi: 6 Predavač: dr. Mario Bernadić
----------------------------------	---

Pristup tematici: opterećenost pojma - mogućnosti govora o Bogu - nijekanje Boga u suvremenom ateizmu - teologija pred pojavom ateizma i indiferentizma. Iskustvo Boga i spoznaja Boga. Spoznaja Boga u vjeri. Biblijsko spasopovijesno utemeljenje vjere u Boga. Spoznatljivost Boga: Božja stvarnost u čovjekovoj misli i govoru. Bog Isusa Krista - novozavjetno utemeljenje vjere u trojedinoga Boga. Presveto Trojstvo u liturgiji i kršćanskom životu. Nastajanje dogme o Presvetom Trojstvu u ranoj Crkvi. Tumačenje trinitarne dogme u naučavanju prvih sabora. Trojдини Bog spasenje i život čovjeka. Augustinova teologija Trojstva. Skolastička teologija Trojstva. Sustavna nauka o Bogu: Trojstvo kao tajna vjere - jedinstvo imanentnog i ekonomskog Trojstva - temeljni pojmovi nauke o Trojstvu - sustavno shvaćanje nauke o Trojstvu - trinitarna ispovijest vjere kao odgovor na suvremeno nevjerovanje.

Literatura: W. Kasper, Bog Isusa Krista, Đakovo 1994.; S. Kušar, Otajstvo Trojedinoga Boga, Zagreb 1994.; J. Ratzinger, Uvod u kršćanstvo, KS, Zagreb 1988.; R. Gibellini, Teologija dvadesetog stoljeća, KS, Zagreb 1999.; D. Sattler - T. Schneider, Gotteslehre, u: T. Schneider (izd.), Handbuch der Dogmatik I, Duesseldorf 1992., 51-119; J. Werbick, Trinitaetslehre, u: T. Schneider (izd.), Handbuch der Dogmatik II, Duesseldorf 1992., 481-576.; G. L. Mueller, Katholische Dogmatik. Fuer Studium und Praxis der Theologie, Freiburg 1995.; B. de Margerie, La Trinite' chretienne dans l'histoire, Paris 1975.; G. Kraus, Gott als Wirklichkeit. Lehrbuch zur Gotteslehre, Frankfurt 1994.; H. Vorgrimmler, Theologische Gotteslehre, Duesseldorf 1985.; relevantni članci na hrvatskom jeziku.

BOG STVORITELJ

Godina studija: III.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 3
ECTS bodovi: 4
Predavač: dr. Mario Bernadić

Teologija stvaranja: pristup - aktualnost i perspektive. Čovjek stvaranje Božje - prema Starom zavjetu - nauka Novog Zavjeta - sustavna teološka promišljanja; dijalog s prirodnim znanostima. Čovjek slika Božja. Čovjekova povijesnost. Čovjek kao duhovno-tjelesno biće. Čovjekova društvena dimenzija. Podrijetlo i svršetak ljudskog života. Teologija grijeha.

Literatura: L. NEMET, Teologija stvaranja, KS (Priručnici 73), Zagreb, 2003.; S. O. HORN - S. WIEDENHOFER, Stvaranje i evolucija (Kolokvij učeničkog kruga pape Benedikta XVI.), Verbum, Split 2008.; M. FLICK - Z. ALSZEGHY, Fondamenti di una antropologia teologica, Firenze 1973.; D. SATTLER - T. SCHNEIDER, Schoepfungslehre, u: T. SCHNEIDER (izd.), Handbuch der Dogmatik I, Duesseldorf 1992., 120-238; G. L. MUELLER, Katholische Dogmatik, Freiburg 1995.; M. FLICK - Z. ALSZEGHY, Il peccato originale, Brescia (2) 1974.; P. SC-HOONENBERG, Theologie der Suende, Einsiedeln 1966.; relevantni članci na hrvatskom jeziku.

PNEUMATOLOGIJA

Godina studija: III.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 1
Predavač: dr. Niko Ikić

Pneumatologija je nauka o Duhu Svetomu, koji je životvorac i obnovitelj, preporoditelj i posvetitelj, ikonograf Krista u čovjeku. Pneumatologija obrađuje otajstvo treće božanske osobe s biblijskog, teološkog, povijesno-koncilsko-dogmatskog i eklezijalnoga stajališta u sustavnom promišljanju njegove naravi i djelovanja u otajstvu spasenja.

Literatura: Gerhard Ludwig MÜLLER, „Die Offenbarung des Geistes vom Vater und vom Sohn“, Katholische Dogmatik für Studium und Praxis der Theologie, Herder, Freiburg – Basel – Wien 2007., 390-413; A. SCHNEIDER,

Na putovima Duha Svetoga, Zagreb 1991.; Duh Sveti preporoditelj čovjeka, Katehetski ured Vrhbosanske nadbiskupije, Sarajevo 1998.; Y. CONGAR, „Karizmatička obnova i teologija Duha Svetoga“, Svesci 49, 2-6; I. ŠAŠKO, „Krist – utjelovljen po Duhu; Crkva –(pr)oduhovljena utjelovljenjem“, Vjesnik đakovačke i srijemske biskupije, 1 (1998.) 9-13; T. IVANČIĆ, „Duh Sveti i povijest spasenja“, Vjesnik đakovačke i srijemske biskupije 1 (1998.), 18-22; H. POTTEMEYER, „Pneumatološka dimenzije Crkve. Dar Duha dan je svim članovima Crkve; ne monopol crkvenom vodstvu“, (prijevod Darko Grden), Vjesnik đakovačke i srijemske biskupije, 10 (1998.), 637-639.

MILOST KRISTOVA	Godina studija: IV. Semestar: zimski Tjedno sati: 3 ECTS bodovi: 4 Predavač: dr. Mario Bernadić
------------------------	--

Uvodna pitanja.; jedinstvo s Kristom izvor spasenja; biblijska nauka; povijesno-teološki razvoj nauke o milosti: čovjek novo stvorenje u Kristu po opravdanju; milost i čovjekovo slobodno obraćenje; dinamizam i rast života u Kristu; promjenjivost života u Kristu; kozmička dimenzija života u Kristu; pitanja za kršćansku praksu.

Literatura: Flick M. – Alszeghy Z., Temelji teološke antropologije II, (skripta), Sarajevo 1983.; Izabrani članci.

KRISTOLOGIJA	Godina studija: IV. Semestar: ljetni Tjedno sati: 3 ECTS bodovi: 4 Predavač: dr. Mario Bernadić
---------------------	--

Pristup Isusu iz Nazareta: iz perspektive kulture, teologije religija, vjere Crkve; Pitanje o povijesnom Isusu i druga hermeneutička pitanja; Biblijska nauka o Kristu i njegovu djelu; povijesno-dogmatski razvoj – rasprave o Isusu Kristu i saborske ispovijesti vjere; sustavno promišljanje o tajni Isusa Krista i njegova djela spasenja.

Literatura: W. Kasper, Isus Krist, Split 1995.; J. Galot, Tko si ti, Kriste? Kristologija, Đakovo 1996.; J. Galot, Isus Osloboditelj. Soteriologija, Đakovo 1997.; Izabrani članci.

MARIOLOGIJA

Godina studija: IV.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 1
Predavač: dr. Niko Ikić

Mariologija je antropološka konkretizacija milosti, koja na primjeru Marije pokazuje čovjekovu suradnju u otajstvu spasenja. Kao Bogorodica na posebni način sudjeluje u Božjem planu spasenja i postaje Majkom Crkve. Tako povezuje otajstvo Krista i Crkve.

Litertura: Lumen gentium br. 52-69; Gerhard Ludwig MÜLLER, „Die Mutter Christi – Urbild christlicher Existenz und Typus der Kirche“, Katholische Dogmatik für Studium und Praxis der Theologie, Herder, Freiburg – Basel – Wien 2007., 477-514; J. GALOT, Marija u djelu spasenja, Đakovo 2001.; J. B. PERCAN, „Blaženi Ivan Duns Skot i dogma o Bezgrešnom začecu blažene djevice Marije“, Vjesnik đakovačke i srijemske biskupije, 11 (2004.), 819-822; S. ŠOTA, „Antropološke dimenzije Marijinoga naslova – Marija Bogorodica“, Vjesnik đakovačke i srijemske biskupije, 12 (2001.), 870-873.

TEOLOGIJA SAKRAMENATA OPĆENITO

Godina studija: V.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 3
Predavač: dr. Niko Ikić

Kolegij se obrađuje u dva semestra pete godine studija i obuhvaća: Sakramente općenito, Sakramente posebno, koji su podjeljeni na:
a) kršćansku inicijaciju (krštenje, potvrda, euharistija)
b) sakramente ozdravljenja i služenja (pomirenje, bolesničko pomazanje, sveti red i ženidba)

Teologija sakramenata je jedno od sržnih područja katoličke dogmatike. Ona je nerazdvojno povezana sa središnjim vjerskim istinama, naravno

u okviru Crkve. Zadaća i cilj joj je teološki osvijetliti Božje milosno djelovanje u procesu spasenja čovjeka, koje se događa u znakovitom i interakcijskom smislu između Stvoritelja i stvorenja. Bog, objavljujući se, nudi svoje spasenje čovjeku u Isusu Kristu po Duhu Svetomu unutar Crkve. Jer je Crkva opći sakrament spasenja onda je dvostruka zadaća teologije sakramenata: s jedne strane osvijetliti sakramentalno djelovanje Crkve za čovjeka, s druge strane čovjeku otvarati oči za sakramentalno djelovanje Crkve. Bog i čovjek u Crkvi su subjekti ove discipline. Bog silazi prema čovjeku (descendentni put) a čovjek uzlazi prema Bogu (ascendentni put) slavljenjem sakramenata. Obuhvaća teološku i antropološku relaciju. Sakramentalnost Krista i Crkve su uvodni tematski okvir sakramentalnog djelovanja u kojem se podjeljuje po vidljivim sakramentalnim znakovima (radnjama) nevidljiva sakramentalna milost. Povijesno-dogmatski razvoj sakramenata, njihov sedmostruki aspekt, njihova znakovitost, njihov djelotvorni uzrok itd. neke su od važnijih tema ove discipline.

Literatura: Courth F., Sakramenti – priručnik za teološki studij i praksu, Đakovo 1997.; Benedetto Testa, Sakramenti Crkve, Priručnici kat.teologije, KS, Zagreb 2009.; Schillebeeckx E.H., Krist – sakrament susreta s Bogom, Priručnici KS Zagreb 1976.; Schnitzler Th., O značenju sakramenata, Herder-KS, Zagreb 1998.; Zagorac Vladimir, Kristova otajstva, Zagreb, KS 1998.; Auer J., Allgemeine Sakramentenlehre und das Mysterium der Eucharistie, u: Kleine Kath. Dogmatik VI, Regensburg 1980. ; Koch G., Sakramentenlehre I, Graz -Wien -Köln, 1991.; Rahner K., Über die Sakramente der Kirche, Herder 1985.; Vorgrimler H., Sakramententheologie, Düsseldorf 1987.; Boff L., Kleine Sakramentenlehre, Patmos Düsseldorf 1983.; Nocke F.J., Wort und Geste, Zum Verständnis der Sakramente, München 1985.

SAKRAMENTI INICIJACIJE	Godina studija: V. Semestar: zimski Tjedno sati: 3 ECTS bodovi: 4 Predavač: dr. Niko Ikić
-------------------------------	--

Svaki je sakrament odziv na Isusov poziv: slijedi me. Svaki kršćanin je hodočasnik na putu spasenja. Put započinje krštenjem, koji je temeljni sakrament i spasenjski čin. Ono je ulaz u zajednicu u kojoj se raste u vjeri

i milosti, svijesti i odgovornosti po sakramentu potvrde i euharistije, koja je sakramentalni vrhunac inicijacije po sjedinjenju s Kristom pod prilikama kruha i vina.

U obrađivanju sakramenata pojedinačno zastupljena su uglavnom tri temeljna aspekta. Polazeći od aktualnog pogleda obrađuje se njihova biblijska utemeljenost, njihov dogmatsko povijesni razvoj i sustavna dogmatska nauka.

Literatura: Škvorčević A., Sakramenti kršćanske inicijacije i djela apostolska, u: Kateheza 18 (1996) 1, 29-39.; Šagi-Bunić T., Krštenje izvan Crkve, KS, Zagreb 1970.; Fuček I., Nužnost krštenja za spasenje, u: BS 1-2 (1978) 56-78.; Šporčić T., Krštenje - rođenje u Duhu, u: Riječki teološki časopis 7 (1999) 1, 203-210.; Bulat N., Suvremena teološka problematika sakramenta potvrde, u: Služba Božja 3 (1977) 213-225.; Šimunović M., Potvrda: dar Duha za izgradnju Crkve, u: Riječki teološki časopis – Ephemerides theologicae fluminenses 7 (1999) 1, 131-142.; Šagi-Bunić T., Euharistija u životu Crkve kroz povijest, KS, Zagreb 1984.; Ivan Pavao II., Ecclesia de eucharistia, KS_Dokumenti 134, Zagreb 2003.; Kongregacija za sakramente i bogoštovlje, Večera Gospodnja - Neprocjenjivi dar, KS-Dokumenti 58, Zagreb 1980.

SAKRAMENTI OZDRAVLJENJA I SLUŽENJA

Godina studija: V.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 3
ECTS bodovi: 4
Predavač: dr. Niko Ikić

Na putu spasenja čovjek posrne i padne, zaluta i odluta. Ranjen grijehom on duhovno zamre. Zato je potreban stalnog obraćenja i ozdravljenja, tj. vraćanja u stanje milosti. Sakramentalno pomirenje omogućuje mu novi početak a bolesničko pomazanje tješnje sjedinjenje s Kristovim patnjama, te ozdravljenje tijela i duše.

U Crkvi kao Kristovoj zajednici su mnogostruke službe. Od posebne važnosti su sveti red čija je bit u pozivu i poslanju staviti se u službu Boga i čovjeka, te ženidba, kao zajednica ljubavi u promicanju i prenošenju života, koja upućuje na odnos Krista i Crkve.

Literatura: Ivan Pavao II., Pomirenje i pokora - reconciliatio et paenitentia, KS-Dokumenti 74, Zagreb 1985.; Linić Z., Oblici pokore kroz povijest, u: BS

1-2 (1976) 131-143.; Mayer A., Mir s Bogom preko pomirenja s Crkvom, u: Služba Božja 4 (1975) 281-284.

Kasper W., Bit i oblici pokore, u: Svesci 27, str.21-29.; Steiner M., Sakrament pomirenja i euharistija, u: Obnovljeni život 50 (1995) 6, 621-629., Čorić Josip, Sakrament bolesničkog pomazanja, u: CuS 1 (1998) 68-77.; Srakić Marin, Bolesničko pomazanje sakrament nade i okrepa u bolesti, u: BS 3-4 (1978) 255-269.; Isti, Bol(est) u kršćanskoj perspektivi, u: DIA 1 (1997) 7-16., Starić Aldo, Biblijsko-teološki vid bolesničkog sakramenta pomazanja, u: BS 4 (1983) 209-221.; Ratzinger Joseph, Prilog pitanju o smislu svećeničke službe I, u: SV 14 (1968) 17-21; te II u: 15 (1968) 23-27.; Prilog pitanju o smislu svećeničke službe, Svesci 14 str. 17-22.; Kasper W., Zur Theologie der christlichen Ehe, Mainz 1977.; Ratzinger J., Zur Theologie der Ehe, u: Theologie der Ehe, Regensburg – Göttingen 1969.; Lj. Rubčić Lj., Ženidbena nerazrešivost, u: Kateheza 1 (1983) 19-32.; Kožul S., Novi naglasci ženidbe na II Vat. saboru, u: BS 1-2 (1979) 51-67.

ESHATOLOGIJA

Godina studija: V.

Semestar: ljetni

Tjedno sati: 2

ECTS bodovi: 3

Predavač: dr. Mario Bernadić

Etimološki: grč. eshata (posljednje stvari) + logos (rasprava, govor) – Teološko proučavanje posljednjih stvari, odnosno, stvari što nastupaju iza čovjekovog zemaljskog života (individualna eshatologija) ili nakon cjelokupne povijesti čovječanstva (kolektivna eshatologija); U govoru o eshatologiji treba razlikovati između same eshatologije kao relativno mladog teološkog traktata te eshatoloških navještaja i predodžbi koje su stare gotovo koliko i sam čovjek! Upravo u ovom smislu valja razlučiti što je to u eshatologiji božansko, a što ljudsko, odnosno, gdje svršava objava, a počinje djelovati i govoriti ljudska mašta. Govoriti o onostranom je vrlo teško; osobito u kontekstu novovjekovnog empirizma i modernog znanstvenog pozitivizma: onostrano = besmisleno ili minimalno bespredmetno. Ovaj kolegij se fokusira osobito na postkoncilski teološki obrat: po Hans Urs von Balthasaru eshatologija se upravo u ovom vremenu promiseće od „posljednje stvari teologije“ u prvu, bitnu i determinirajuću.

Literatura: Nemet, L. Kršćanska Eshatologija, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2002; Pozo, C. Eshatologija, VKT, Sarajevo 1997; Balthasar, H. U. v. Theodramatik. Bd. IV: Das Endspiel. Johannes Verlag, Einsiedeln, 1983; Benedikt XVI. Eschatologie, Verlag Friedrich Pustet, Regensburg, 2007; Boros, L. Mysterium Mortis. Der Mensch in der letzten Entscheidung. Walter-Verlag Olten und Freiburg im Breisgau, Siebte Auflage, 1967; Fuchs, O. Das Jüngste Gericht. Hoffnung auf Gerechtigkeit. Verlag Friedrich Pustet, Regensburg, 2007; Engelhard, D. Im Angesicht des Erlöser-Richters: Hans Urs von Balthasars Neuinterpretation des Gerichtsgedankens. Mainz : Matthias-Grünewald-Verl., Hochschulschrift, 1999; Foucault, M. Überwachen und Strafen. Die Geburt des Gefängnisses. Suhrkamp Taschenbuch Verlag, Frankfurt am Main, 1976; Gibellini, R. Teologija dvadesetog stoljeća. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1999; Kehl, M. Und was kommt nach dem Ende. Von Weltuntergang und Vollendung, Wiedergeburt und Auferstehung. Verlagsgemeinschaft Topos plus, Kevealer Das, 2005; Küng, H. Ewiges Leben? München, 1982; Ziegenaus, A. Die Zukunft der Schöpfung: Eschatologie, 1997.

7. KATEDRA MORALNOG BOGOSLOVLJA

Profesori:

Doc. dr. sc. Drago Župarić, predsjednik katedre

Prof. dr. sc. Tomislav Jozić, vanjski suradnik

Doc. dr. sc. Marinko Perković, vanjski suradnik

Mr. sc. Zorica Maros, viši asistent

OSNOVNA MORALNA TEOLOGIJA	Godina studija: IV. Semestar: zimski Tjedno sati: 5 ECTS bodovi: 6 Predavač: dr. Tomislav Jozić
----------------------------------	--

Sadržaj: Osnovni pojmovi, narav moralne teologije, povijesni pregled, svrha čovjeka i moralni izbor, sloboda i odgovornost djelovanja, zakon kao moralna norma, savjest, sustavi savjesti, formiranje savjesti, temeljni pojmovi o krepostima (načelno), grijeh i obraćenje.

Literatura: B. HÄRING, Kristov zakon I, KS, Zagreb 1973.; M. PERKOVIĆ, Temelji teološke etike, VKT, Sarajevo 2000.; M. VIDAL, Kršćanska etika, UPT, Đakovo 2001; T. JOZIĆ, Osnovna moralna teologija (skrip.), Sarajevo 2007.

MORALNA TEOLOGIJA – TEOLOŠKE KREPOSTI	Godina studija: IV. Semestar: ljetni Tjedno sati: 4 ECTS bodovi: 5 Predavač: dr. Tomislav Jozić
--	--

Sadržaj: Pojam kreposti, kulturalno moralni fenomen, vjera kao forma morala, biblijski i saborski kontekst vjere, vjera na kušnji (prekršaji), bogoštovna nada, antropologija beznađa, ljubav kao jedini zakon, grijesi odbačene kreposti ljubavi, kultni život, univerzalnost religije, kultni oblici i zastranjenja, novi religijski pokreti, kulturalni modeli kao izazov vjeri: relativizam, pluralizam, tolerancija, dijalog.

Literatura: B. HÄRING, Kristov zakon II, KS, Zagreb 1980., T. JOZIĆ, Porijeklo moralnoga zakona, Napredak, Sarajevo 2010. (ili skripta s istim naslovom).

**MORALNA TEOLOGIJA -
OSOBA I MORALNE KREPOSTI I.**

Godina studija: V.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 3
ECTS bodovi: 3
Predavač: mr. Zorica Maros

Ovaj dio posebne moralne teologije želi pružiti opći, introdukcijski, osvrt o etici kreposti i pitanjima koje ona nužno uključuje. Progressivni razvoj znanosti i nova društvena uređenja koja su donijela promjene mentaliteta, kulture, te spoznaje i shvaćanja same ljudske osobe, zahtijevaju stvaranje jednog novog ethosa koji bi ne samo mogao ponuditi ispravne paradigme ljudskog ponašanja, nego ponuditi i odgovor na pitanje smisla ljudskog života i moralne sigurnosti. Ta je novost, naime, povratak staroj etici kreposti, odnosno sastoji se u ponovnoj valorizaciji Tomine aretologije. Potrebu govora o tom povratku opravdat će teme kojima se ovaj dio moralne teologije bavi. Uz teološku analizu kreposti posebna pozornost dana je kreposti razboritosti zbog njezine važnosti za osobni i društveni život. U okviru govora o pravednosti, dakle pitanja njezinih vrsta, uloge, povrede i nadoknade, obrađivat će se i osnovna bioetička pitanja: osnovni pojmovi bioetike, ljudska osoba i njezino tijelo; genetički inženjering i prenatalna dijagnostika, pobačaj i tehnike ljudske oplodnje, eksperimentiranje, presađivanje organa, eutanazija.

Literatura: B. HÄRING, Kristov zakon, III, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1986.; T. JOZIĆ, Društvena teološka etika, Vrhbosanska katolička teologija, Sarajevo, 2000.; T. MATULIĆ, Bioetika, Glas Koncila, Zagreb, 2001.; V. VALJAN, Bioetika, Svjetlo riječi, Sarajevo-Zagreb, 2004.; R. CESSARIO, Kreposti, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2007.; M. PERKOVIĆ, Prema moralnoj zrelosti, Vrhbosanska katolička teologija, Sarajevo, 2009.

**MORALNA TEOLOGIJA -
OSOBA I MORALNE KREPOSTI II.**

Godina studija: V.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 3
Predavač: mr. Zorica Maros

Integrirati spoznaje drugih disciplina ali ostati vjeran biblijskoj poruci nužno je za teološko-moralnu analizu bilo kojeg područja pa tako i područja bračnog morala. Da bi odgovorno pristupila ovom polju, te ponudila shvaćanje sinteze čovjekova tijela i duha, moralna teologija dakle vodi računa o dinamizmu Objave i antropologije. U shvaćanju teologije braka te obiteljske zajednice ovaj kolegij polazi od antropoloških spoznaja o spolnosti, koje gleda u svjetlu kršćanske vizije čovjeka. U ovome dijelu predavanja osim pitanja bračnog i obiteljskog morala i naravi braka, bit će obrađivani i neki specifični vidovi spolnog morala kao što su autoerotizam, homoseksualnost, te neki oblici patološkog življenja spolnosti.

Literatura: B. HÄRING, Kristov zakon, III, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1986.; T. JOZIĆ, Društvena teološka etika, Vrhbosanska katolička teologija, Sarajevo, 2000.; V. VALJAN, Moral spolnosti, braka i obitelji, Sarajevo, 2002.; V. VALJAN, Bioetika, Svjetlo riječi, Sarajevo-Zagreb, 2004.; R. CESSARIO, Kreposti, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2007.

**MORALNA TEOLOGIJA -
SAKRAMENT POMIRENJA**

Godina studija: V.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 3
Predavač: mr. Zorica Maros

Sve veće potiskivanje Boga iz životnog prostora, sve siromašnije osobno doživljavanje tremendum-a kao neposrednog življenog iskustva do vodi do nestanka svijesti o grijehu iz čega nužno proizlazi i nedostatak potrebe za oprostom, pokorom i obraćenjem da bi se ponovno doživjela sloboda djece Božje. Današnje traženje trascendentalnog svodi se na grozničavu potragu za novim iskustvom umjesto na nužnu želju za obraćenjem i promjenom, pa tako onaj koji danas traži nalazi i prati nesigurne otiske ljudskih stopala, umjesto tragova Božje prisutnosti. Je li znakovito-sakramentalno mišljenje i jezik simbola stran današnjem čovjeku tehnike i znanstvenog napretka?

Koju vrijednost imaju sakramenti, simboli ljudskog spoznajnog puta, radnje sadržajno usmjerene i određene Božjim podrijetlom i prisutnošću? Nakon uvodnog dijela u kojemu će biti riječ o gore navedenim stvarnostima ovaj kolegij želi uvesti studente u temeljito poznavanje sakramenta pomirenje. To poznavanje obuhvaća: biblijski temelj sakramenta pomirenje, povijesni razvoj, sakrament pomirenja prema Drugom vatikanskom saboru, materija i forma pomirenja, primatelj i uvjeti primanja, priznanje, kajanje, pokora. Služitelj sakramenta, pridržani grijesi, zloporabe, ispovjedna tajna.

Literatura: B. HÄRING, Kristov zakon I, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1973.; M. SRAKIĆ, Sakramenti (skripta), Đakovo, 1987.; F. COURTH, Sakramenti. Priručnik za teološki studij i praksu, UPT, Đakovo, 1997.; T. JOZIĆ, „Neka osjetljiva pitanja sakramenta pomirenja“, Vrhbosnensia, (1998), 265-274.

DUHOVNO BOGOSLOVLJE

Godina studija: V.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Drago Župarić

Duhovno bogoslovlje ima za cilj u glavnim crtama predstaviti opći okvir duhovne teologije.

I. Narav i cilj duhovnog bogoslovlja – terminologija. Najprije se obrađuje doktrinarni dio koji govori o odnosu duhovnosti i teologije (poglavito odnos prema dogmatskoj i moralnoj teologiji).

II. Duhovna teologija kao znanstvena disciplina, gdje se detaljnije obrađuje definicija, kršćansko duhovno iskustvo, metode i izvori duhovne teologije.

III. Djelovatelji u duhovnom životu – trinitarni misterij: osoba Oca, Sina i Duha Svetoga.

IV. Sredstva za duhovni rast: primarna (sakramenti, dobra zaslužna dijela i molitva) i sekundarna (Božja prisutnost, ispit savjesti, želja za savršenstvom, činiti što je Božja volja, vjernost milosti, životni nacrt, duhovno štivo, duhovno prijateljstvo, duhovno vodstvo).

V. Nacrt za povijest kršćanske duhovnosti, gdje se govori o glavnim tipovima duhovnosti kako bi se moglo svrstati pisce i njihova djela u odgovarajuće epohe.

Ispit: usmeno

Primarna literatura: J. MATANIĆ, Uvod u duhovnost, HKP i KS, Zagreb, 1994.; S. PINCKAERS, Pavlov i Tomin nauk o duhovnom životu, KS, Zagreb, 2000.; Ž. BEZIĆ, Kršćansko savršenstvo, CNAK, Mostar, 1986.

Pomoćna literatura: C. A. BERNARD, Teologia spirituale, Edizioni Paoline, 1987.; M. ŠPEHAR, U potrazi za Duhovim iskustvom, GK, Zagreb, 2004.

8. KATEDRA PASTORALNOG BOGOSLOVLJA

Profesori:

Doc. dr. sc. Šimo Maršić, predsjednik katedre

TEMELJNA PITANJA PASTORALNE TEOLOGIJE

Godina studija: V.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 4
ECTS bodovi: 5
Predavač: dr. Šimo Maršić

Pastoralna teologija je teološka znanost koja reflektira sadašnju i buduću crkvenu i društvenu praksu vjere, i to: analitički, kritički i normativno. Obrađuju se temeljna pitanja pastoralne teologije. Polazi se od znanstvene utemeljenosti discipline u kontekstu ostalih teoloških grana s osvrtom na opći, europski i hrvatski povijesni razvoj. Interdisciplinarno je povezana sa egzegetskim, patrologijsko-povijesnim te sustavnim teološkim područjima. Osobitu pozornost pridaje odnosu između teološke teorije i crkvene prakse, koju putem empirijskih spoznaja analizira i kritički vrednuje. Promišlja o pitanjima pastoralne psihologije, pastoralnog vodstva, te pastoralnom planiranju i programiranju. Upotrebljava i religijska istraživanja čije rezultate prosuđuje, te kritički vrednuje i primjenjuje. Steče se sposobnost pastoralno-teološkog promišljanja, osobito s težištem na župnu zajednicu. Izvodi se predavanjem, aktivnim sudjelovanjem studenata u teološko-sociološkim analizama i konzultacijama. Ispituje se usmeno ili pismeno.

Literatura: P. ARAČIĆ - G. ČRPIĆ - K. NIKODEM, Postkomunistički horizonti (Đakovo, 2003.); P. ARAČIĆ, (uredio) Novi izazovi pastoralnoj teologiji (Đakovo, 2005.); P. ARAČIĆ, (uredio) Jeremija, što vidiš?(Đakovo, 2001.); J. BALOBAN, Djelovanje Crkve u novim društvenim okolnostima (Zagreb, 1995.); P. M. ZULEHNER, Pastoraltheologie. Fundamentalpastoral (Düsseldorf, 1989.); Ž. BEZIĆ, Pastoralni radnik (Zagreb, 1982. drugo prerađeno izdanje); ANDRÁS MÁTÉ-TÓTH I PAVEL MIKLUŠČÁK, Nije kao med i mlijeko, Bog nakon komunizma (Na putu prema pastoralnoj teologiji Istočne-Srednje-Europe) (Zagreb: KS, 2001.); A. TRSTENJAK, Pastoralna psihologija (Đakovo: UPT, 1989.); M. SZENTMARTONI, Osjetljivost za čovjeka. Pastoralna psihologija (Zagreb: GK, 2009.); S. NIMAC – B. SEVESO, Praktična teologija (Lepuri: Rav-

nokotarski cvit, 2009.); N. METTE, Katolička pastoralna teologija. Praktična teologija nekoć i danas (Lepuri - Split: Ravnokotorski cvit, 2004.).

PASTORAL ŽUPNE ZAJEDNICE	Godina studija: V. Semestar: ljetni Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 3 Predavač: dr. Šimo Maršić
---------------------------------	--

U ovom se kolegiju analitički, kritički i normativno promišlja o oblicima sadašnjega pastora u župnim zajednicama. Polazi se od poimanja župne zajednice u svjetlu dokumenata Drugoga vatikanskog sabora i dokumenata crkvenog učiteljstva: Zakonika kanonskog prava i Katekizma katoličke Crkve. Župna zajednica, bez obzira na krize, je najvidljivije i najkonkretnije ostvarenje Crkve. Župna zajednica je dio Crkve, ali i dio društva. Iz snage euharistijskoga slavlja i zajedništva, te poslanja Isusa Krista, apostolski i misijski djeluje u društvu na navjestiteljskoj, odgojno-obrazovnoj, socijalno-karitativnoj i kulturno-društvenoj razini. Ovaj kolegija osposobljuje studente da analitički, kritički i normativno promišljaju o oblicima sadašnjega pastora u župnim zajednicama. Izvodi se predavanjem, samostalnim pismenim radovima i konzultacijama. Ispit je pismeni i usmeni.

Literatura: B. Z. ŠAGI, Pastoral župne zajednice (Zagreb: KS, 2001.); M. ŠIMUNOVIĆ, Pastoral za novo lice Crkve (Zagreb: KS, 2006.); J. BALOBAN, Pastoralni izazovi Crkve u Hrvata (Zagreb, 1992.); Kongregacija za kler, Prezbiter, pastir i vođa župne zajednice (Zagreb: KS, 2003.); P. ARAČIĆ - G. ČRPIĆ - K. NIKODEM, Postkomunistički horizonti (Đakovo, 2003.); P. ARAČIĆ, (uredio) Novi izazovi pastoralnoj teologiji (Đakovo, 2005.)

PASTORAL BRAKA I OBITELJI	Godina studija: V. Semestar: ljetni Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Šimo Maršić
----------------------------------	--

U ovom kolegiju se promišlja poimanje braka i obitelji u Sv. Pismu Starog i Novog Zavjeta. Zatim se govori o razlikama braka i obitelji na teološ-

kim i sociološkim osnovama. Promišlja se kršćanski specifikum braka na antropološko-teološkim polazištima u perspektivi pastorala. Poseban naglasak se stavlja na Apostolsku pobudnicu Ivana Pavla II Familiaris consortio, te na Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u Bosni i Hercegovini koji je priredila Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine. Izvodi se predavanjem, samostalnim pismenim radovima i konzultacijama. Ispit je pismeni i usmeni.

Literatura: IVAN PAVAO II, Familiaris consortio (Zagreb: KS, 1997.); BKBiH, Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u Bosni i Hercegovini (Sarajevo, 2005.); P. ARAČIĆ (ur.), Obitelj u Hrvatskoj (Đakovo, 1995.); J. BALOBAN, Hrvatska kršćanska obitelj na pragu XXI. stoljeća (Zagreb, 1990.); J. BALOBAN, Crkvenost i obitelj pred izazovima (Zagreb 2004.).

9. KATEDRA LITURGIKE

Profesori:

Prof. dr. sc. Ante Pavlović, predsjednik katedre

Mr. sc. Tomo Knežević, predavač

Mr. sc. Željko Marić, viši asistent

Mo. Dragan Filipović

POVIJEST LITURGIJE	Godina studija: I. Semestar: zimski Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Željko Marić
---------------------------	---

Sadržaj: Opći pregled povijesti liturgije od Novog zavjetda do Drugog Vatikanskog sabora i poslijesaborske re-forme i obnove. Otkrivamo izvornu narav, opseg i temeljne oznake liturgije i njezin razvoj kroz povijest. Osim odnosa židovskog kulta i liturgije, prijelaza s grčkog na latinski, unifikacije liturgijskih molitava i knjiga, otkrivamo razloge nastanka, specifičnosti različitih liturgijskih obitelji na Istoku i na Zapadu, s detaljnijim osvrtom na rimsku liturgiju kroz različite kulturne epohe. Pratimo i važnije događaje, dokumente i aktivnosti, koji su doveli do liturgijske obnove, prije, tijekom i poslije Sabora.

Literatura: Adolf, A., *Uvod u katoličku liturgiju*, HILP, Zadar 1993; Zagorac, V., *Kristova svećenička služba*, KS, Zagreb 1997; Neunheuser, B., *Storia della liturgia attraverso le epoche culturali*, Roma, 1977; Pažin, Z., *Povijest liturgije (scripta)*, Đakovo 2004; Kniewald, D., *Liturgika*, Zagreb 1937; Kirigin, M., *Konstitucija o liturgiji*, FTI, Zagreb 1985; Chupungco, A. J., *Scientia Liturgica I*, Casale Monferrato 1998; Neunheuser, B., Marsili, S., Augé, M., Civil, R., *Anàmnesis I.*, Marietti, 1979; Meyer, H., B., i dr., *Gottesdienst der Kirche. Handbuch der Liturgiewissenschaft. Gestalt des Gottesdienstes. Sprachliche und nichtsprachliche Ausdrucksformen.*, III., Regensburg 1987; Martimort, A., G., *La Chiesa in preghiera I.*, Queriniana, Brescia, 2003³; Alberigo, G., *Kratka povijest II. Vatikanskog koncila (1959.-1965.)*, KS, Zagreb 2008; Hrvatski biskupi, „*Liturgija i život Crkve*“, Glas Koncila 48, 27. IX. 1988. Zagreb 1989., 13-15; Crnčević, A., „*Liturgijska obnova u svjetlu poslijesaborskih smjernica*“, u *Bogoslovskoj smotri* 75 (2005), br. 3., str. 745-766.

TEOLOGIJA LITURGIJE

Godina studija: I.
 Semestar: ljetni
 Tjedno sati: 1
 ECTS bodovi: 1
Predavač: mr. Željko Marić

Temeljna zadaća teologije liturgije je očitovati liturgiju kao locus theologicus. Naša zadaća je otkriti njezino ostvarenje od ranog kršćanstva, gdje je liturgija u pravom smislu riječi teologija (lex orandi = lex credendi), kroz kulturne epohe sve do naših dana. Upoznat ćemo postulte liturgijske tipologije i mistagošku metodu. Pratimo u različitim kulturalnim epohama odnos teologija liturgija kroz poteškoće i nove pokušaje povratka na ranokršćansko surječje: alegorizam, srednjovjekovni juridizam i esteriorizam; devozionalizma, rađanje modernih pobožnosti: monaška obnova i rađanje, formiranje liturgijskog pokreta i njegov doprinos teološkoj viziji liturgije. Upoznajemo najvažnije teoretičare teologije liturgije. U trećem dijelu susrećemo se s doprinosom Pia X., i Pia XII., enciklikom *Mediator Dei et hominum* i saborskom konstitucijom o liturgiji, realizaciji teologije liturgije. U završnom dijelu susrećemo s posljedicama teologije liturgije, njezinim temeljnim odrednicama: i relaciju s ostalim disciplinama te njezinom primjenom u poslijesaborskim dokumentima. Bogoslužje kao temeljni objekt teologije liturgije biva obrađeno u svim svojim dimenzijama. Suodnos liturgije i neliturgijskih oblika kulta biva promatran kroz prizmu saborskih postulata obnove i poslijesaborskih dokumenata.

Literatura: Komarica, F., *Teologija liturgije*. Sarajevo 1981. (skripta); Zagorac, V., *Kristova svećenička služba*, KS, Zagreb 1997; Adolf, A., *Uvod u katoličku liturgiju*, HILP, Zadar 1993; Škunca, B., *Duh i obred*, HILP, Zadar 1998; Chupungco, A. J., *Scientia Liturgica II*, Piemme, Casale Monferrato 1998; Galinaeu, J., *Pastoralna liturgija liturgijskog slavlja*, KS, Zagreb 1973; Grillo, A., *Introduzione alla teologia liturgica*, edizioni messaggero Padova, Padova 1999; Augé, M., *Liturgia, storia, celebrazione, teologia, spiritualità*, San Paulo, Padova 2003; Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenta, *Direktorij o pučkoj pobožnosti i liturgiji. Načela i smjernice*, Glas Koncila, Zagreb 2003; Šaško, I., "Suvremena liturgijska teologija; znak i obredno uzbiljenje otajstva", u *Diacovensia XI* (2003.) str. 9-32.

LITURGIJSKA GODINA	Godina studija: II. Semestar: zimski Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Tomo Knežević
---------------------------	---

Tijekom zimskog semestra obrađuje se smisao i oblikovanje pojedinih blagdanskih dana i blagdanskih vremena kao i strukturu crkvene godine. Ne smije se smetnuti s uma kako crkvena odnosno liturgijska godina nije duhovna igra Isusova života. Ona je izrasla iz sjemena pashalnog misterija i postala je velikim stablom s mnogim granama, mladicama i listovima. Pozornost se posvećuje najvažnijim temama i sadržajima liturgijske godine: Kozmičko vrijeme i ljudski život, židovski blagdanski kalendara, Kristov pashalni misterij – srce crkvene godine, nedjelja kao praslavlje pashalnog misterija, Uskrs i uskrsni blagdanski krug, Božić i njegov blagdanski krug te vrijeme kroz godinu.

Literatura: Adam, A., Slaviti crkvenu godinu. Sarajevo 2003., 11-158.; Meyer, H. B. i dr., Gottesdienst der Kirche. Handbuch der Liturgiewissenschaft. Feiern im Rhythmus der Zeit I. Herrenfeste in Woche und Jahr. Svezak 5. Regensburg 1983.; Martimort, A. G. i dr., L'Église en prière. IV La liturgie et le temps. Paris 1983., posebno 13-123; Filipović, V., "Zašto dva kalendara. Božići i Uskrsi naših razdora". u: Duga 414 (1990.) 64-68.; "Odakle vremenska razlika u slavljenju Uskrsa?" u: Glas koncila 18 (1989.) 3.

ŠTOVANJE SVETIH I ČASOSLOV	Godina studija: II. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 1 Predavač: mr. Tomo Knežević
-----------------------------------	---

U ljetnom semestru u Sanktoralu, uz teologiju čašćenja svetaca i njihove povijesti te reforme svetačkog kalendara, proučava se dio crkvene godine koji obrađuje blagdansko sjećanje na Majku Božju, apostole i mučenike te veliki zbor svetih muževa i žena iz svih životnih stanja i društvenih struktura, koji su na poseban način prihvatili nasljedovanje Krista. Isto tako uz tekstove Opće uredbe liturgije časova proučava se Božanski časoslov. Jer

se liturgijom časova tijekom dana iskazuje hvala Bogu Ocu i posreduje za spasenje svijeta.

Literatura: Adam, A., Slaviti crkvenu godinu. Sarajevo 2003., 159-244.; Meyer, H. B. i dr., Gottesdienst der Kirche. Handbuch der Liturgiewissenschaft. Feiern im Rhythmus der Zeit II/1. Der Kalender. Feste und Gedenktage der Heiligen. Svezak 6,1. Regensburg 1994.; Martimort, A. G. i dr., L'Église en prière. IV La liturgie et le temps. Paris 1983., posebno 124-293; "Opća uredba liturgije časova", u: Časoslov rimskog obreda. I. Božićni ciklus liturgijske godine: Vrijeme došašća. Božićno vrijeme. Zagreb 1984., 7-65.

**LITURGIKA: SAKRAMENTI
I BLAGOSLOVINE I**

Godina studija: V.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 2
Predavač: mr. Tomo Knežević

Krštenje i euharistija predmet su zanimanja u zimskom semestru. Sakramente se na Katoličkom bogoslovnom fakultetu obrađuje separatno u više teoloških disciplina kao što su dogmatika, moralna teologija, pravo, pastoralna teologija i liturgika. Tijekom oba semestra studentima se želi posvijestiti kako slavlje sakramenata predstavlja temeljno samoostvarenje Crkve. Njihovo slavljenje ne može biti čisto privatne naravi, nego ima značaj liturgijskog slavlja koje se u skladu s time mora i oblikovati. Svjesni činjenice kako se liturgijski čini, koji su i pastoralni, nalaze između dva pola. Prvi karakteriziraju duhovne vrednote što ih liturgijski simboli trebaju unijeti u kršćanski narod i pomoći mu da ih živi. S druge strane je okupljena zajednica na konkretnom mjestu i u različitim prilikama kojima je namijenjena Božja riječ i Božji dar.

Literatura: Sve važeće liturgijske knjige i to zdanje tipsko izdanje na hrvatskom jeziku. Adam A., Uvod u katoličku liturgiju, Zadar 1993., 113-123. 124-140. 147-185; Gelineau, J. i dr., Pastoralna teologija liturgijskih slavlja, Zagreb 1973.; Kleinheyder, B., Sakramentliche Feier I. Die Feiern der Eingliederung in die Kirche, u: Meyer, H. B. i dr., Gottesdienst der Kirche. Handbuch der Liturgiewissenschaft. Svezak 7,1. Regensburg 1989.; Martimort, A. G. i dr., L'Église en prière. III Les sacrements. Paris 1984.- ; Hrvatski biskupi,

Pristup odraslih u kršćanstvo. Upute za ostvarivanje katekumenata u našim prilikama, Zagreb 1993.; Bašić, P., Slaviti euharistiju po misalu Pavla Šestoga, Zagreb 1992.; Meyer, H. B., "Eucharistie. Geschichte, Theologie, Pastoral", u: Meyer, H. B. i dr., Gottesdienst der Kirche. Handbuch der Liturgiewissenschaft. Svezak 4. Regensburg 1989.; Martimort, A. G. i dr., L'Église en prière. II L'Eucharistie, Paris 1983.; Hermans, J., Die Feier der Eucharistie. Erklärung und spirituelle Erschließung, Regensburg 1984.; Schützeichel, H., Die Messe. Ein kirchenmusikalisches Handbuch, Düsseldorf 1991.; "Gregorijanske mise", u: Veritas 11 (1988.) 4; "Gregorijanske mise i oprosti", u: Dugalić, V., "Mise za pokojne u svjetlu današnje teologije", u: Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije 1 (1996.) 43-44; "Dekret o misnim nakanama 'Mos jugiter' od 22.2.1991. i Odredba biskupâ Vrhbosanske metropolije o primjeni tog Dekreta na području metropolije od 1. rujna 1991.", u: Vrhbosna 3 (1991.) 103-105. i Vrhbosna 1 (1998.) 37-38; Babić, M., "Spominjanje biskupova imena u misnom kanonu", u: SB 2/3 (1992.) 197-200; Knežević, T., "Liturgijski pribor", u: Služba Božja 3 (1998.) 295-306; i Knežević, T., "Liturgijska odjeća u životu Crkve", u: Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije 4 (1998.) 244-249.

**LITURGIKA: SAKRAMENTI
I BLAGOSLOVINE II**

Godina studija: V.

Semestar: ljetni

Tjedno sati: 2

ECTS bodovi: 2

Predavač: mr. Tomo Knežević

U ljetnom semestru slušačima se predaje: potvrda, pokora, bolesničko pomazanje, sakrament reda, ženidba, posebna slavlja redovničkih zajednica, bogoslužje umirućih i sprovod i blagoslovine. Ostatak kratkog tumačenja pogledaj gore zimski semestar: Liturgika: Sakramenti i blagoslovine I.

Literatura: Sve važeće liturgijske knjige i to zadnje tipsko izdanje na hrvatskom jeziku; Adam A., Uvod u katoličku liturgiju, Zadar 1993., str. 141-146. 186-260; Gelineau, J. i dr., Pastoralna teologija liturgijskih slavlja, Zagreb 1973.; Meßner, R., "Feiern der Umkehr und Versöhnung", u: Meyer, H. B. i dr., Gottesdienst der Kirche. Handbuch der Liturgiewissenschaft. Svezak 7,2. Regensburg 1992., 17-240; Kaczynski, R., "Feier der Krankensalbung", u: Meyer, H. B. i dr., Gottesdienst der Kirche. Handbuch der Liturgiewissen-

schaft. Svezak 7,2. Regensburg 1992., 241-343; Kaczynski, B. i dr., "Sakramentliche Feiern II. Ordination und Beauftragungen – Riten um Ehe und Familie – Feiern geistlicher Gemeinschaften – Die Sterbe- und Begräbnisliturgie – Die Benediktionen – Der Exorzismus", u: Meyer, H. B. i dr., Gottesdienst der Kirche. Handbuch der Liturgiewissenschaft. Svezak 8. Regensburg 1984.: Martimort, A. G. i dr., L'Église en prière. III Les sacrements, Paris 1984.; "Što je 'Agnus Dei'?" (poseban prilog).

CRKVENA GLAZBENA KULTURA

Godina studija: V.

Semestar: zimski + ljetni

Tjedno sati: 1 + 1

ECTS bodovi: 1 + 1

Predavač: Mo. Dragan Filipović

Studenti pete godine u zimskom semestru iz crkvene glazbene kulture upoznaju se sa svećeničkom pjevačkom službom. To su gregorijanski napjevi koje studenti trebaju svladati i kasnije kao svećenici u liturgiji primjenjivati: prvo i drugo čitanje, evanđelja, molitve (zborna, darovna, popričesna), predslovlja (prefacije), završna doksologija, poziv na molitvu, embolizam, blagoslov... U ljetnom semestru studenti se upoznaju s obredima Velikog tjedna, koji su prebogatiji pjevanim dijelovima: sveopća molitva, evo drva križa, svjetlo Kristovo, vazmeni hvalospjev (exsultet) i muka po Mateju, Marku, Luki i Ivanu.

Literatura: Svećenička pjevačka služba, HKD Sv. Ćirila i Metoda, Zagreba, 1987; Rimski Misal, KS, Zagreb 1980.; Muka po Mateju, Marku, Luki, Ivanu, HKD Sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1988.; Veliki tjedan KS, Zagreb 1990.; Za bolje pjevanje u liturgijskim zajednicama (smjernice o glazbi u liturgijskim slavljima i njihova praktična primjena), Sarajevo, 1998.; Magnificat (periodično glasilo Vrhbosanske nadbiskupije za liturgijsku glazbu), Sarajevo, 2007.

OSNOVE GREGORIJANSKOG PJEVANJA

Godina studija: I.
Semestar: zimski + ljetni
Tjedno sati: 1 + 1
ECTS bodovi: 1 + 1
Predavač: Mo. Dragan Filipović

Gregorijansko pjevanje (koral) je jednoglasno pjevanje u katoličkoj liturgiji. U toj liturgiji je nastalo i u njoj se razvijalo. Stoga je svrha ovog predmeta upoznati studente s općim značajkama i karakteristikama gregorijanskog pjevanja, gregorijanskom notacijom, notacijom gregorijanskih napjeva i drugim znakovima u gregorijanskom pjevanju (u I. semestru), te s modusima ili tonusima tj. psalmodijom kao načinom gregorijanskog pjevanja psalama (u II. semestru). Uz to se uči pravilno izvođenje gregorijanskih melodija na glazbenom instrumentu.

Literatura: Crkvena glazba, Priručnik za bogoslovana učilišta (Zagreb: Hrvatsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda, 1988.); Miroslav MARTINJAK, Gregorijansko pjevanje, Baština i vrelo rimske liturgije (Zagreb: Hrvatsko društvo crkvenih glazbenika, Institut za crkvenu glazbu "Albe Vidaković", 1997.); Gabrijela s. Vlasta TKALEC, Opća teorija gregorijanskog pjevanja (Zagreb: Hrvatsko društvo crkvenih glazbenika i Institut za crkvenu glazbu "Albe Vidaković" Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2002.); Ruža s. Domagoja LJUBIČIĆ, Psalmodija u euharistijskom slavlju i Časoslovu (Zagreb: Hrvatsko društvo crkvenih glazbenika, 2007.); Gabrijela s. M. Vlasta TKALEC, Gregorijansko pjevanje, Usmena predaja i zapis (Zagreb: Hrvatsko društvo crkvenih glazbenika, 2008.); Pjevajte Gospodu pjesmu novu, Vlastitosti Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, Hrvatska liturgijska pjesmarica, II. popravljeno i dopunjeno izdanje, Zagreb - Sarajevo, 2003.

10. KATEDRA CRKVENE POVIJESTI

Profesori:

Prof. dr. sc. Pavo Jurišić, v.d. predsjednika katedre

Mr. sc. Juro Babić, viši asistent

OPĆA CRKVENA POVIJEST – STARI I SREDNJI VIJEK

Godina studija: I.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 3
ECTS bodovi: 4
Predavač: mr. Juro Babić

Staro kršćansko doba jest epoha u kojoj je Crkva živjela u ambijentu grčko-rimske antičke kulture i traje od Kristova rođenja do kraja 7. st., odnosno 692. Konstantinovo državno priznanje Crkve 313. god. dijeli ovu epohu na dva dijela. Srednjovjekovno doba jest razdoblje u kojem katolička vjera i Crkva dominiraju na svim područjima javnog i kulturnog života, na čelu s romansko-germanskim narodima. To razdoblje traje od 692. - 1294. god., a pontifikat Pape Grgura VII, (1073.-1085.) dijeli ga na dva dijela.

OPĆA CRKVENA POVIJEST - NOVA I MODERNA

Godina studija: I.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 3
ECTS bodovi: 4
Predavač: mr. Juro Babić

Novovjekovno doba jest epoha reformi. Prva etapa uključuje avinjonsko sužanjstvo, velike reformske sabore, obnovu papina ugleda u 15. st. sve do Luterove pobune. Drugo razdoblje obuhvaća protestantsku reformaciju i katoličku obnovu pa do Vestfalskog mira 1648. godine. Moderno doba seže do naših dana a dijeli se u tri razdoblja gdje su točke razdvojnice Francuska revolucija (1789.) i početak Prvoga svjetskog rata (1914.).

Literatura: B. Goluža, Povijest Crkve, Mostar 1998.; A. Franzen, Pregled povijesti Crkve, KS, Zagreb 1993.; J. Orlandis; Povijest kršćanstva, KS, Zagreb 2003.

<p align="center">POVIJEST CRKVE U HRVATA – STARI I SREDNJI VIJEK</p>	<p>Godina studija: II. Semestar: zimski Tjedno sati: 3 ECTS bodovi: 4 Predavač: mr. Juro Babić</p>
--	---

Prvi dio: - do 12. stoljeća. Dalmacija i Panonija prije doseljenja Hrvata. Pokrštenje Hrvata. Hrvatska u doba knezova i kraljeva. Veze hrvatskog naroda i Sv. Stolice.

Drugi dio: 12.-15. stoljeće. Političke prilike. Crkvene prilike: sjevernohrvatski prostor, Slavonija, južnohrvatski prostor, Istra.. Bosna i Hum - političke prilike. Posebno: Crkva bosanska i pravoslavlje u Bosni.

<p align="center">POVIJEST CRKVE U HRVATA – NOVA I MODERNA</p>	<p>Godina studija: II. Semestar: ljetni Tjedno sati: 3 ECTS bodovi: 4 Predavač: mr. Juro Babić</p>
---	---

Treći dio : 15.-19 stoljeće. Turska okupacija hrvatskih prostora. Franjevci u Bosni, Apostolski vikarijat. Habsburgovci u Hrvatskoj. Oslobođenje od Turaka i obnova. Dubrovačka Republika. Hrvatska u habsburškoj monarhiji. Južna Hrvatska od 16.-18 stoljeća. Preporoditelji. Biskupije na području BiH do 1881. god.

Četvrti dio: 20. stoljeće. Domaća stvarnost u zrcalu svjetskih događanja. Uspostava redovite hijerarhije u Bih. Hrvatski katolički pokret. Nastanak prve Jugoslavije. Pokušaj konkordata sa sv. Stolicom. Drugi Svjetski rat. Komunistička Jugoslavija. Hrvatski biskupi na II. vatikanskom saboru.

Literatura: M. VIDOVIĆ, Povijest Crkve u Hrvata, Split 1996.; B. GOLUŽA, Pregled povijesti hrvatskoga naroda, Mostar 2004.

11. KATEDRA ISTOČNOGA BOGOSLOVLJA I EKUMENIZMA

Profesori:

Prof. dr. sc. Tomo Vukšić, predsjednik katedre

ISTOČNO BOGOSLOVLJE

Godina studija: V.
Semestar: zimski i ljetni
Tjedno sati: 2 + 2
ECTS bodovi: 2 + 2
Predavač: dr. Tomo Vukšić

Gradivo: Uvodne napomene.

I. Važniji crkveni dokumenti; nastanak predmeta; kršćanski istok, njegova podjela i definicija; nestorijanska Crkva; katolici nestorijanskog podrijetla; monofozitske Crkve; katolici monofizitskog podrijetla.

II. Raskol iz 1054. (politika, kultura-vjera, ekleziologija); izvori teologije u Pravoslavnoj crkvi; samostalna pravoslavna Crkva (autokefalija, autonomija); katolici pravoslavnoga podrijetla; povijest pravoslavne teologije; ekleziologija u Pravoslavnoj crkvi; sakramenti u Pravoslavnoj crkvi; dogmatske razlike katoličanstva i pravoslavlja.

Literatura: KOLARIĆ J., Istočni kršćani, Zagreb 1982.; CONGAR Y., Istočni raskol, Zagreb 1986.; KOLARIĆ J., Pravoslavni, Zagreb 1985., str. 47-105; GORDILLO M., Compendium theologiae orientalis, Romae 1950.; POPOVIĆ J., Dogmatika Pravoslavne crkve, I-III, Beograd 1978.-1980.; STANILOJE D., Pravoslavna dogmatika, I-III, Sremski Karlovci 1993.-1997.; MEYENDORF J., La teologia bizantina, Casale Monferrato 1984.; EVDOKIMOV P., L'Ortodossia, Bologna 1981.; NYSSSEN W. - SCHULZ H. J. - WIERTZ P. (her.), Handbuch der Ostkirchenkunde, I-III, Düsseldorf 1984.-1997.; FELMY K. C., Orthodoxe Theologie. Eine Einführung, Darmstadt 1990.; MIZ R., Kršćanski istok, Veternik 2001.

EKUMENSKO BOGOSLOVLJE

Godina studija: IV.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 3
Predavač: dr. Tomo Vukšić

Gradivo: Uvod.

I. Važniji crkveni dokumenti; unionistički pokret; ćirilo-metodijanski pokret, svetosavlje; povijest ekumenskoga pokreta općenito: među protestantima, uključivanje pravoslavnih Crkava, Katolička crkva i moderni ekumenski pokret: Pio XI., De motione oecumenica (1949.), Tajništvo za promicanje kršćanskoga jedinstva (1960.).

II. Drugi vat. sabor: Unitatis redintegratio (1964.). Tumačenje UR: katolička načela ekumenizma, provođenje ekumenizma, Crkve i crkvene zajednice odijeljene od Rimske apostolske stolice; ekumenski pokret nakon II. vat. sabora.

Literatura: PERIĆ R. - LACKO M., Dekret o ekumenizmu...., Zagreb 1987., str. 17-191; VUKŠIĆ T., Mi i oni. Siguran identitet pretpostavka susretanja, Sarajevo 2000; IKIĆ N., Ekumenske studije i dokumenti, Sarajevo 2003.; PERIĆ R., Ekumenske nade i tjeskobe, Mostar 1993.; MIZ R., Uvod u ekumensku teologiju, Vetrnik 2001.; URBAN H. J. - WAGNER H (her.), Handbuch der Ökumenik, I-III, Paderborn 1985-1987; FRIES H. - RAHNER K., Unione delle Chiese possibilità reale, Brescia 1986.; LUBAC H. de, Pluralismo di Chiese o unità della Chiesa?, Brescia 1973.; Orthodoxie im Dialog... Eine Dokumentensammlung, Trier 1999.

12. KATEDRA KANONSKOG PRAVA

Profesori:

Prof. dr. sc. Pero Pranjić, v. d. predsjednik katedre

Mr. sc. Marko Tomić, predavač, vanjski suradnik

KANONSKO PRAVO – UVOD U KANONSKO PRAVO I OPĆE ODREDBE	Godina studija: III. Semestar: zimski Tjedno sati: 3 ECTS bodovi: 4 Predavač: dr. Pero Pranjić
--	---

Svrha je kolegija pružiti studentima osnovno znanje o filozofiji, teologiji i povijesti kanonskog prava, a zatim obraditi Prvu knjigu važećeg ZKP, gdje su sadržane osnovne pravne odrednice, bitne za čitanje, razumijevanje te primjenu ostalih kanonskih odredbi, sadržanih u Zakoniku.

Za prvi dio kolegija studentima su na pomoć skripta profesora (35 str. - A4 formata) s obilnim bilješkama i navodima autora, što im je dovoljno za svladati osnovno gradivo s tog područja.

Za drugi dio kolegija – „Opće odredbe“ ZKP na raspolaganju im je sljedeća **literatura**: Zakonik kanonskoga prava (na latinskom i hrvatskom jeziku) (Zagreb: Glas koncila, 1988.); Zakonik kanonskoga prava (na latinskom i hrvatskom jeziku, s navodima izvora za svaki kanon) (Zagreb: GK, 1996.); Koncilski dokumenti na latinskom i hrvatskom jeziku (Zagreb: KS, 1970.); Viktor NUJIĆ, Opće pravo Katoličke Crkve (Zagreb: KS, 1985.); Jure BRKAN, Opće odredbe ZKP (Makarska, 1997.) ; The Code of Canon Law, a text and commentary (New York: The canon Law society of America, Paulist Press, 1985.); L. CHIAPPETTA, Il codice di diritto canonico, sv. 1 (Napoli: Dehoniane, 1988.)

I za ovaj dio kolegija studenti imaju skripta (49 stranice, A4 formata), koju sam pripremio na temelju gore naznačene literature te drugih pravnih priručnika i autora, s obilnim provjerenim bilješkama.

KANONSKO PRAVO – NAROD BOŽJI

Godina studija: III.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 3
ECTS bodovi: 3
Predavač: dr. Pero Pranjić

Svrha je ovog kolegija pružiti studentima temeljito znanje o Drugoj knjizi ZKP, gdje su sadržane odrednice o Božjem narodu na temelju nauke Drugog Vat. koncila, a koja se temeljito «pretočila» i u crkveno zakonodavstvo. Studentima će biti predočeni koncilski dokumenti LG, PO, PC, GE, AA i OT. Budući da će većina slušača kasnije izravno kao svećenici ili neizravno kao vjeroučitelji te uposlenici u drugim crkvenim ustanovama morati poznavati i primjenjivati crkvene propise, u ovom kolegiju bit će upoznati ne samo odredbe 543 kanona, nego naučiti smisao i porijeklo te odredbe i kako se one uopće uklapaju u život Božjeg naroda. Druga knjiga ZKP obrađuje prava i ulogu svih vjernika, te i dužnosti vjernika laika, zatim hijerarhijsku strukturu Crkve od Rimskog Prvosvećenika i ureda Svete Stolice. Slijede zatim odredbe o Krajevnim crkvama, pa župama kao najmanjim pravnim osobama Božjeg naroda. Treći dio knjige obrađuje odredbe o životu redovnika i drugih osoba posvećenog života.

Literatura: Zakonik kanonskoga prava (na latinskom i hrvatskom jeziku) (Zagreb: Glas koncila, 1988.); Zakonik kanonskoga prava (na latinskom i hrvatskom jeziku) (s navodima izvora za svaki kanon) (Zagreb: GK, 1996.); Koncilski dokumenti na latinskom i hrvatskom jeziku (Zagreb: KS, 1970.); V. NUJIĆ, Opće pravo Katoličke Crkve (Zagreb: KS, 1985.); Enchiridion Vaticanum (23 sveska, na latinskom i talijanskom jeziku sa svim relevantnim dokumentima Svete Stolice) (Bologna: Dehoniane 1963-2006.) Oni najbitniji dokumenti su prevedeni i na hrvatski u izdanju KS, Zagreb.; Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici, sv. 2 i 3. (Essen: Ludgerus, 1995.); The Code of Canon Law, a text and commentary (New York: The canon Law society of America, Paulist Press, 1985.); L. CHIAPPETTA, Il codice di diritto canonico, sv. 1 (Napoli: Dehoniane, 1988.)

Studentima stoji na raspolaganju kao najsigurniji oslonac skripta samog kolegija (73 stranice, A5 formata), koju sam pripremio na temelju gore naznačene literature te drugih pravnih priručnika i autora, s obilnim provjerenim bilješkama.

KANONSKO PRAVO - NAUČITELJSKA SLUŽBA CRKVE

Godina studija: IV.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 1
Predavač: mr. Marko Tomić

Studij teologije kroz kolegije Dogmatike, Biblikuma, Moralke, Pastoralke te Katehetike I Homiletike ponudi studentima obilno znanje iz duhovnog bogatstva Crkve, odakle mogu crpsti dovoljno materijala za svoj vlastiti duhovni život pa i za učiteljsku službu, bilo kao svećenici, bilo kao vjeroučitelji ili djelatnici u nekim drugim crkvenim pothvatima. U ZKP su praktične norme kako se to i ostvaruje u Božjem narodu. Ova Treća knjiga ZKP ima 5 dijelova: a) Naviještanje Božje riječi; b) Crkvena misijska djelatnost; c) Katolički odgoj; d) Sredstva društvenog priopćavanja, te e) Ispovijest vjere. Studenti na temelju Koncilskih dokumenta LG, GS, IM, GE, AA trebaju naučiti zašto su ti teološko pastoralni saborski dokumenti podloga tekućim odredbama ZKP i zašto se pojedine kanonske norme upravo na taj koncilskoj nauci temelje.

Literatura: Zakonik kanonskoga prava (na latinskom i hrvatskom jeziku) (Zagreb: Glas koncila, 1988.); Koncilski dokumenti na latinskom i hrvatskom jeziku (Zagreb: KS, 1970.); V. NUJIĆ, Opće pravo Katoličke Crkve (Zagreb: KS, 1985.); Katekizam katoličke Crkve (Zagreb: HBK, 1994.); Enchiridion Vaticanum (23 sveska, na latinskom i talijanskom jeziku sa svim relevantnim dokumentima Svete Stolice) (Bologna: Dehoniane 1963. - 2002.). Oni najbitniji su prevedeni i na hrvatski u izdanju KS, Zagreb.; Handbuch des kath. Kirchenrechts, (Regensburg: F. Pustet, 1983.); The Code of Canon Law, a text and commentary (New York: The canon Law society of America, Paulist Press, 1985.); L. CHIAPPETTA, Il codice di diritto canonico, sv. 1. (Napoli: Dehoniane 1988.); A. G. URU, La funzione di insegnare della Chiesa (Roma: Vivere, 1988.); La funzione di insegnare della Chiesa (Milano: Glossa, 1994.)

KANONSKO PRAVO - POSVETITELJSKA SLUŽBA CRKVE (ŽENIDBA)	Godina studija: IV. Semestar: ljetni Tjedno sati: 4 ECTS bodovi: 4 Predavač: mr. Marko Tomić
---	---

Obrađuju se odredbe o posvetiteljskoj službi Crkve, IV knjiga Zakonika kanonskog prava, sakramenti, bogoštovni čini, sveta mjesta i vremena. Težište se stavlja na ženidbeno pravo Katoličke crkve. Teološko-pravna načela: pojam i svrhe ženidbe, ženidba kao ugovor i sakrament, bitna svojstva ženidbe, konstitutivni element ženidbe, pravna pogodnost ženidbe i vrste ženidbe. Pastoralna briga i priprava za sklapanje ženidbe: odredbe pastoralnog i pravnog karaktera. Zapreke općenito i zapreke pojedinačno. Ženidbena privola. Oblik sklapanja ženidbe. Mješovite ženidbe. Tajno sklapanje ženidbe. Učinci ženidbe. Rastava ženidbenih drugova: razrješenje veze, rastava uz trajanje ženidbene veze. Ukrepljenje ženidbe: jednostavno ukrepljenje i ozdravljenje u korijenu.

Literatura: V. B. NUIĆ, Opće pravo Katoličke crkve, Priručnik uz novi Zakonik kanonskog prava (Zagreb: KS, 1985.); N. ŠKALABRIN, Ženidba, pravno pastoralni priručnik (Đakovo, 1995.); Zakonik kanonskoga prava (Zagreb: Glas Koncila, 1996.).

KANONSKO PRAVO - VREMENITA DOBRA	Godina studija: IV. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 1 Predavač: dr. Pero Pranjić
---	--

Krist je Crkvu ustanovio, a apostolima povjerio trostruku službu u njoj: posvetiteljsku, učiteljsku i pastirsku. No za ostvarenje tog svog poslanja Crkvi su potrebna i vremenita dobra, jer Crkva se u svijetu ostvaruje među živim ljudima koji uz ono duhovno moraju imati na raspolaganju i materijalno. Vremenita dobra Crkva koristi se za uzdržavanje službenika, za potrebe apostolata i bogoštovlja te za karitativna djela i misije. Drugi vat. koncil je i na ovom području iznio svoju nauku, jasno oslanjajući se na Bibliju i bogatu crkvenu tradiciju. Imamo u tome važne smjernice u PO, CD, AA i GS, koji su

dokumenti temelj i mnogim kanonskim odredbama ove knjige. Studenti će kroz kolegij naučiti kako upravljati i koristiti ta dobra, te koja su prava i obveze svih onih koji u Crkvi služe.

Literatura: Zakonik kanonskoga prava (na latinskom i hrvatskom jeziku) (Zagreb: Glas koncila, 1988.); Zakonik kanonskoga prava (na latinskom i hrvatskom jeziku s naznačenim izvorima svakog pojedinog kanona) (Zagreb: GK, 1996.); Viktor NUJIĆ, Opće pravo Katoličke Crkve (Zagreb: KS, 1985.); The Code of Canon Law, a text and commentary (New York: The canon Law society of America, Paulist Press, 1985.); L. CHIAPPETTA, Il codice di diritto canonico, sv. 2 (Napoli: Dehoniane, 1988.), Vermögensverwaltung in der Kirche (Salzburg: Öst. Kulturverlag, 1988.); Nikola ŠKALABRIN, Vremenita crkvena dobra (Đakovo: KBF, 2008.)

Studenti također imaju na raspolaganju vlastita skripta profesora (33 stranice A4 formata) s obilnim bilješkama i navodima crkvenih dokumenata te pravnih stručnjaka.

KANONSKO PRAVO - KAZNE I POSTUPCI	Godina studija: V. Semestar: zimski Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Marko Tomić
--	--

Obrađuju se VI. i VII. knjiga Zakonika kanonskog prava. Težište se stavlja na odredbe o sankcijama u Crkvi te na Crkveno sudstvo općenito; parnično suđenje, neki posebni postupci. Dobiva se kompetencija za potrebno razumijevanje i primjenu odredbi VI. i VII. knjige Zakonika.

Literatura: V. B. NUIĆ, Opće pravo Katoličke crkve, Priručnik uz novi Zakonik kanonskog prava (Zagreb: KS, 1985.); N. ŠKALABRIN, Kaznene mjere u Crkvi (Đakovo, 2004.); N. ŠKALABRIN, Postupci (Đakovo, 2000.); Zakonik kanonskog prava (Zagreb: Glas Koncila, 1996.).

13. KATEDRA RELIGIOZNE PEDAGOGIJE I KATEHETIKE

Profesori:

Prof. dr. sc. Pavo Jurišić, predsjednik katedre

Prof. dr. sc. Ante Pavlović, izvanredni profesor

RELIGIJSKA PEDAGOGOJA I KATEHETIKA (FUNDAMENTALNA KATEHETIKA)	Godina studija: III. Semestar: zimski Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Ante Pavlović
--	--

Kolegij obrađuje temeljna pitanja religiozne pedagogije i katehetike, u povezanosti s našim crkvenim i društveni ambijentom, te daje opći pregled tematike povezane s pastoralnom praksom, evangelizacijom, religioznim odgojem i katehezom u Crkvi. Obrađuje se pojam, značenje i epistemološki status religijske pedagogije i katehetike u interdisciplinarnoj poveznici teoloških i odgojnih znanosti. Osobito se produbljuju narav, zadaća i sadržaji crkvene kateheze u svjetlu naviještanja Božjeg kraljevstva i evangelizacijskog poslanja Crkve u suvremenom svijetu u odnosu na njezina tri glavna polazišta: kateheza i Božja riječ, kateheza i vjera, kateheza i Crkva. Kateheza koja pripada području crkvene martirije (navještaj i svjedočenje) jedna je od temeljnih oblika i putova ostvarenja evangelizacijskog poslanja Crkve i neraskidivo je povezana s ostalim sastavnicama crkvenog djelovanja: dijakonijom, koinonijom i liturgijom. Evangelizacija i vjerski odgoj promatraju se također u svjetlu skladna i cjelovita odgoja ljudske osobe i različitih dimenzija kateheze: kateheza i inkulturacija, kateheza i ljudsko iskustvo, obiteljska kateheza, župna kateheza i školski vjeronauk i drugo. Pozornost se također posvećuje duhovno-vjerničkom, stručnom i crkvenom identitetu i poslanju vjeroučitelja te osnovnim didaktičko-metodičkim odrednicama suvremenoga katehetskog djelovanja na različitim mjestima vjerskog odgoja, osobito u župi i školi. Time se nastoji upoznati vlastiti identitet i zadaća religijske pedagogije i katehetike u cjelini teološkog studija te identitet i zadaća kateheze u evangelizacijskom poslanju Crkve, kod studenata se nastoje razvijati kompetencije vjerskog odgojnoga rada u povezanosti vjerskog odgoja s društveno-humanističkim područjima i tako stvarati preduvjete za njihovo teološko-katehetsko i metodičko osposobljavanje u vjerskom odgojnom radu. Kolegij

se provodi predavanjem, vježbama, konzultacijama, kolokvijem. Ispituje se pismeno i usmeno, a anonimnom anketom i analizom ispitnih rezultata prati se kvaliteta i uspješnost.

Literatura: Kongregacija za kler, Opći direktorij za katehezu, Kršćanska sadašnjost (KS), Zagreb 2000; E. Alberich, Kateheza danas. Priručnik fundamentalne katehetike, Katehetski salezijanski centar (KSC), Zagreb 2002; M. Pranjić (prir. hrv. izd.), Religijsko-pedagoško katehetski leksikon, KSC, Zagreb 1991; A. Pavlović, Doprinos Ferde Hefflera razvoju kateheze i katehetskog pokreta u Hrvatskoj (1900.-1940.), Teološki institut Mostar, Mostar 1997; A. Pavlović, Putovima vjerskoga odgoja. Obitelj, škola, župna zajednica, Crkva na kamenu, Mostar 2005.; R. Razum, Vjeronauk između tradicije i znakova vremena, GK, Zagreb 2008.; A. Pavlović, "Religijska pedagogija i katehetika", Mostar 2009. (skripta za studente).

PEDAGOGIJA	Godina studija: III. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Pavo Jurišić
-------------------	---

Studenti se upoznaju fenomenom odgoja i sa znanošću o odgoju. U izlaganjima se obrađuju temeljna odgojna područja (intelektualni, moralni, tjelesni, seksualni, estetski i radni odgoj), zatim područja realizacije odgoja (obiteljski odgoj, predškolski, školski, visokoškolski, domski, specijalni, odgoj odraslih i odgoj u slobodnom vremenu). U ovom semestru obrađuju se i osnovni elementi metodike odgojnoga rada. Uz odgojni fenomen pravi se poseban okvir na kršćanski odgoj. Tu se pravi pregled kršćanskog odgoja kroz povijest u kojem su uočljiva dva pravca ili dva načina kršćanskog odgoja koji su prisutni u kršćanskom promišljanju o odgoju i odgojnoj praksi. Jedan je koji se temelji na čvrstim pravilima i normama gdje se ne dopušta rizik neuspjeha, nego se čvrstom rukom želi upravljati i voditi odgajnika u njegovoj formaciji, te drugi način koji čak u ime slobode dopušta i rizik neuspjeha, radi slobode koju je Krist podario čovjeku. Posebno mjesto u kršćanskom odgoju zauzima odgojitelj kao reprezentant kršćanskih vrijednosti. U izlaganjima se daju neki putevi kao markirne točke kršćanskog odgoja, zasnovane na Kristovoj zapovijedi ljubavi. Ova zapovijed je mjerilo kršćanskog odgoja i odgovornog ponašanja u Crkvi i društvu.

Literatura: Ante VUKASOVIĆ, Pedagogija, Hrvatski katolički zbor “MI”, Zagreb 1994., treće dopunjeno izdanje; Pavo JURISIĆ, “Kršćanski odgoj za ljudsku zrelost”, Crkva u svijetu, 3/1995., 285.-295.; Jordan KUNIČIĆ, Kršćanska pedagogija, Zagreb, 1971.; AA, Pedagogija (2 dijela), Matica Hrvatska, Zagreb 1969., drugo izdanje; Vladimir MUŽIĆ, Metodologija pedagoškog istraživanja, Sarajevo 1973., drugo prerađeno i nadopunjeno izdanje; Winfried BÖHM, Was heißt christlich erziehen. Fragen, Anstöße, Orientierungen, Tyrolia, Innsbruck 1992.; Leo ROTH (Hrsg.), Pädagogik. Handbuch für Studium und Praxis. Studienausgabe, Ehrenwirth, München 1994.

**DIDAKTIKA I METODIKA RELIGIJSKOG
ODGOJA I KATEHEZE**

Godina studija: III.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Pavo Jurišić

Uvođenje studenata u poznavanje sadržaja i osnovnih elemenata opće i predmetne didaktike te posebno metodike vjerskog odgoja i obrazovanja. Uz razmišljanja o pedagoškim aspektima suvremene škole i o problemu filozofije odgoja u njoj, produbljuje se značenje pojmova didaktike i metodike, upoznaju se didaktičke teorije i osobito kurikularni način razmišljanja, promatraju se pretpostavke kvalitetna učenja i podučavanja, pitanja nasljeđa i sredine, te temeljna načela i elementi školskog i nastavnog planiranja i programiranja s posebnim osvrtom na programiranje vjeronaučne nastave, upoznaju se različiti metodički sustavi, nastavne metode i sredstva u izvođenju nastavnog procesa. U teorijsko-praktičnom pristupu religioznom odgoju i katehezi posebno treba imati u vidu: potrebu analize polazišne situacije u antropogenim i sociogenim uvjetima u kojima učenici žive, postavljenje ciljeva i zadataka vjeronaučne nastave, kriterije izbora vjeronaučnih sadržaja, metodičkih pristupa i medija komuniciranja s posebnim naglaskom na multimetodičkom i multimedijalnom, odnosno “totalnom govoru. Suvremena škola traži stručna katehetu i vjeroučitelja koji dobro poznaje didaktiku i metodiku religioznog odgoja te zna planirati, ostvariti i provjeriti ciljeve, sadržaje i metode vjeronaučne nastave i svoga nastavnoga rada.

Literatura: V. POLJAK, Didaktika, Zagreb 1980.; L. BOGNAR – M. MATIJEVIĆ, Didaktika, Zagreb 2002.; G. HILGER – S. LEIMGRUBER – H.G. ZIEBERTZ, Religi-

onsdidaktik. Ein Leitfaden für Studium, Ausbildung und Beruf, Kösel-Verlag, München 2002.; H. KURZ, Methoden des Religionsunterrichts. Arbeitsformen und Beispiele, Kösel Vlg., 1992.; BISKUPSKA KONFERENCIJA BiH, Plan i program katoličkog vjeronauka u osnovnoj školi, KS, Zagreb – Sarajevo 2003.; M. PRANJIĆ, Metodika vjeronaučne nastave, KSC, Zagreb 1997.; A. T. FILIPOVIĆ, “Didaktika školskog vjeronauka”, Kateheza 4/1995., 276.-285.; J. BARIČEVIĆ, “Katehetsko-komunikacijski pristupi u susretu s biblijskim tekstovima”, Diakovensia 1/1994., 110.-145.; A. PAVLOVIĆ, “Vjeronaučni udžbenik kao didaktičko sredstvo vjeronaučne nastave”, Kateheza 2/2001., 63.-73.

**SPECIJALNA KATEHETIKA:
RELIGIOZNI ODGOJ I KATEHEZA DJECE
I PREDADOLESCENATA (PREDŠKOLSKE
USTANOVE I OSNOVNA ŠKOLA)**

Godina studija: IV.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Ante Pavlović

Kolegij obuhvaća sljedeće tematske cjeline: 1. Ostvarivanje religioznog odgoja djece u fazi ranog djetinjstva (od 3.-6/7. godine), osobito u tri glavna mjesta: obitelj, crkvena zajednica i predškolska javna ustanova. 2. Obilježja religioznog odgoja i kateheze djece i predadolescenata u obitelji, crkvenoj zajednici, školi i medijima. 3. Teološko, antropološko i pravno utemeljenje vjerskog odgoja u predškolskim ustanovama te vjeronauka u osnovnoj školi u nas. 4. Suodnos vjeronauka u osnovnoj školi i župne kateheze u nas. 5. Razvijanje temeljnih općeljudskih i vjerničkih sposobnosti učenika kao jedan od glavnih ciljeva vjerskog odgoja i obrazovanja u školi i crkvenoj zajednici. 6. Psiho-pedagoška i vjersko-odgojna obilježja djece i predadolescenata pojedinih vjeronaučnih godišta. 7. Ciljevi i sadržaji vjerskog odgoja i obrazovanja djece i predadolescenata u školi i crkvenoj zajednici u nas. 8. Metodički pristupi i mediji komuniciranja u religioznom odgoju i katehezi djece i predadolescenata. 9. Vrednovanje/ocjenjivane u školskom vjeronauku i župnoj katehezi. 10. Religiozni odgoj i kateheza djece i predadolescenata s posebnim potrebama. Kolegij u povezanosti s obveznim vježbama ostvaruje seminarski istraživački i praktičan rad: a) analiza planova i programa školskog vjeronauka i župne kateheze te analiza vjeronaučnih/katehetskih udžbenika i druge literature za školski vjeronauk i župnu katehezu djece i predadolescenata; b) analiza praktičnih vjeronaučnih/katehetskih modela; c) hospitacije studenata u škole te izradba barem dva detaljna pi-

smena izvješća s hospitacija; d) izradba bar dvije detaljne pripreme za održavanje vjeronaučnih/katehetskih susreta te, nakon analize i odobrenja jedne od njih, održavanje pokusnoga/oglednoga susreta i izradba detaljnoga pismenog izvješće o njemu. Način realizacije predmeta: kombinacija predavanja, problemski koncipirane diskusije te praktičnog pojedinačnog, grupnog i plenarnog rada sa studentima.

Literatura: Hrvatska biskupska konferencija, Plan i program katoličkoga vjeronauka u osnovnoj školi, Zagreb 2003.; Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, Plan i program katoličkoga vjeronauka u osnovnoj školi, Zagreb – Sarajevo, 2003.; Hrvatska biskupska konferencija, Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program, Zagreb - Zadar 2000.; Vjeronaučni udžbenici u izdanju Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije BiH za osnovnu školu; A. Pavlović, Putovima vjerskoga odgoja. Obitelj, škola, župna zajednica, Mostar 2005.; A. Pavlović, “Metodika vjeronaučne nastave” (skripta), Mostar 2009.; A. Pavlović (pr.), “Religiozni odgoj i kateheza djece i predadolescenata” (skripta), Mostar 2009.

<p align="center">SPECIJALNA KATEHETIKA: RELIGIOZNI ODGOJ I KATEHEZA MLADIH (SREDNJA ŠKOLA) I ODRASLIH OSOBA</p>	<p>Godina studija: IV. Semestar: ljetni Tjedno sati: 2 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Ante Pavlović</p>
---	--

Kolegij obuhvaća cjelovitu tematiku religioznog odgoja i kateheze mladenačke dobi (srednjoškolsko razdoblje) te temeljna obilježja religiozne formacije odraslih osoba. Najprije se donosi kratak pregled vjerskog odgoja mladih u našem društvu i Crkvi u zadnjih pedeset godina, a potom se daje psihosocijalna identifikacija adolescenata i mladih i tumače temeljni pojmovi: mladi (predadolescenti, adolescenti), identitet, kultura/supkultura mladih, društvo, kateheza i vjerski odgoj mladih. Mladenačka dob adolescenata i mladih se osvjetljava iz više aspekata: psihološki, sociološki, moralni i religiozni aspekt razvoja ove životne dobi; izgradnja identiteta (seksualni, intelektualni, moralni, religiozni i vjernički); socijalizacija adolescenata i mladih: obitelj, društvo, škola, skupina vršnjaka, masovni mediji, neformalne institucije; vrijednosna usmjerenja adolescenata i mladih; promjene u religioznom ponašanju mladih. Navode se temeljna polazišta u pastoralu i katehezi

adolescenata i mladih: pastoral mladih (teološko-pastoralno utemeljenje); problemi u pastoralu adolescenata i mladih (odnos vjere i smisla života, govor vjere, posrednici u prenošenju vjere, mladi i Crkva, mladi i Isus Krist itd.); religiozni odgoj (temeljna obilježja, ciljevi, sadržaji, mediji komuniciranja, vjeronauk u školi, vjeroučitelj, animator). Promatra se i kateheza i religiozna kultura odraslih osoba promatra kao jedan od najvažnijih evangelizacijsko-katehetskih zadataka crkvene zajednice, naznačuju se glavni ciljevi i sadržaji kateheze odraslih te organizacijski oblici i metodički pristupi u katehezi odraslih. Studenti su dužni hospitirati u srednjim školama, sastaviti izvješća i izraditi dvije cjelovite kateheze (skupna i pojedinačna). Način realizacije predmeta: u povezanosti s obveznim vježbama kombiniraju se predavanja, problemski koncipirana diskusija te praktični rad (pojedinačni i skupni).

Literatura: A. Pavlović, Putovima vjerskoga odgoja. Obitelj, škola, župna zajednica, Crkva na kamenu, Mostar 2005.; V. Mandarić, Religiozni identitet zagrebačkih adolescenata, Zagreb 2000.; V. B. Mandarić, Mladi, integrirani ili marginalizirani, KS, Zagreb 2009.; E. Alberich, Odrasli i kateheza, KSC, Zagreb 2001; Vjeronaučni udžbenici u izdanju Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije BiH za srednju školu; A. Pavlović, "Metodika vjeronaučne nastave" (skripta), Mostar 2009.; A. Pavlović (pr.), "Religiozni odgoj i kateheza adolescenata i mladih" (skripta), Mostar 2009.

MISIOLOGIJA

Godina studija: IV.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Pavo Jurišić

Upoznavanje s posebnom teološkom disciplinom koja istražuje i predstavlja kršćansko širenje vjere u nekršćanskom svijetu, prema činjeničnom tijeku širenja vjere koji je prikazan u nauci o misijama i u povijesti misija. Poseban osvrt na suvremenu misiološku misao odnosno novom određenju poslanja i kršćanskom odnosu prema nekršćanskim religijama (prisvajanje istine). U izlaganjima se pravi osvrt na Biblijska načela o misiji u Starom i Novom Zavjetu, zatim pregled povijesti misijskog naviještanja radosne vijesti od Duhovskog događaja do naših dana. Poseban osvrt na misionarsku službu laika, misijsku formaciju i misijsku duhovnost. Studenti se upoznaju s

važnijim crkvenim dokumentima koji govore o misijskom poslanju Crkve, a daje im se jedan prikaz teološkog položaja mladih Crkva i njihov doprinos razvoju teološke misli u Crkvi (teologija oslobođenja, crnačka teologija, afrička teologija, azijska teologija /Indija, Japan, Korea, Kina/). Ekumenski pokret je nastao u misijama, zato se pravi poseban prikaz ekumenizma i misijsko djelovanje, te crkveno poslanje i dijalog.

Literatura: AA, Crkva i misije (preveo A. ŠARIĆ), Missio 1, Misijska centrala, Sarajevo – Zagreb 1993.; Z. BAOTIĆ, “Skripte za internu uporabu studenata”, Sarajevo 1987.; P. JURISIĆ, “Misiologija”, (bilješke za internu uporabu studenata Vrhbosanske katoličke teologije); Dokumenti. II. Vatikanski koncil, KS, Zagreb 1993.; IVAN PAVAO II., Redemptoris missio (enciklika), KS – dokumenti 96, Zagreb 1991.; H. RZEPKOWSKI, Lexikon der Mission. Geschichte, Theologie, Ethnologie, Styria Vlg, Graz-Wien-Köln 1992.

14. KATEDRA SOCIJALNOG NAUKA CRKVE

Profesori:

Doc. dr. sc. Zdenko Spajić, predsjednik katedre

SOCIJALNI NAUK CRKVE I

Godina studija: IV.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 3
Predavač: dr. Zdenko Spajić

Uvodno obrađuje narav, teološko utemeljenje, metodologiju i odnos prema moralnoj teologiji. Slijedi prikaz svetopisamskih korijena i povijesni razvoj do pojavka prve socijalne enciklike. Upoznavanje s općim načelima: dostojanstvo ljudske osobe i ljudska prava, opće dobro, opća namjena dobara i povlaštena briga za siromašne, supsidijarnost i solidarnost. Općenito se stječe znanje o mjestu i ulozi socijalnog nauka u poslanju Crkve, te upoznavanje osnova i temeljnih pojmova socijalnog nauka. Izvodi se predavanjem i konzultacijama. Ispituje se pismeno i usmeno. Uspjeh i kvaliteta se prate anonimnom anketom.

Literatura: J. Höffner, Kršćanski socijalni nauk, Zagreb 2005; Papinsko vijeće 'Pravda i mir', Kompendij socijalnog nauka Crkve, Zagreb 2005; R. Weiler, Uvod u katolički socijalni nauk, Zagreb 1995.

SOCIJALNI NAUK CRKVE II

Godina studija: IV.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 2
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Zdenko Spajić

Upoznavanje s najznačajnijim enciklikama i dokumentima socijalnog nauka Crkve te povijesnim okolnostima njihova nastanka. Obrađuje sličnosti i specifičnosti te sadržaj i glavne teme pojedinih dokumenata. Primjena općih načela socijalnog nauka Crkve i aktualizacija značajnijih tema kao što su socijalno pitanje, rad, kapital, privatno vlasništvo, razvoj, ljudska prava, obitelj, kultura, ekologija i dr. Općenito se stječe znanje o sadržaju i logičkim

postavkama glavnih enciklika i dokumenata socijalnog nauka, a posebno se stječe sposobnost za osobno zauzimanje u društvenom životu. Izvodi se predavanjem i konzultacijama. Ispituje se pismeno i usmeno. Uspjeh i kvaliteta se prate anonimnom anketom.

Literatura: M. Valković (ured.), *Sto godina katoličkog socijalnog nauka*, Zagreb 1991; Ivan Pavao II, *Stota godina*, Zagreb 1991; Papinsko vijeće 'Pravda i mir', *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, Zagreb 2005; J. Höffner, *Kršćanski socijalni nauk*, Zagreb 2005.

TEOLOŠKA SOCIJALNA ETIKA	Godina studija: V. Semestar: ljetni Tjedno sati: 3 ECTS bodovi: 3 Predavač: dr. Zdenko Spajić
---------------------------------	--

Uz naziv, značenje i smještaj kolegija u sklopu socijalnog nauka Crkve, prvi dio obrađuje pitanja vezana uz odnos pojedinca i društva, suvremene teorije o državi i civilnom društvu te različita poimanja i aspekte općeg dobra i socijalne države. Drugi dio pod etičko-socijalnim vidom obrađuje suvremena pitanja poput uloge kršćanina u svijetu, odnosa Crkve i države, društveno-gospodarskog života, etike i politike, rata i mira... Općenito, stječe se sposobnost u tumačenju etičko-socijalne dimenzija javnoga života; posebno, sposobnost snalaženja kršćana u društvenom i crkvenom životu. Izvodi se predavanjem i konzultacijama. Ispituje se pismeno i usmeno. Uspjeh i kvaliteta se prate anonimnom anketom.

Literatura: B. Häring, *Kristov zakon III*, Zagreb 1986; S. Baloban (ured.), *Izazovi civilnog društva u Hrvatskoj*, Zagreb 2000; V. Zsifkovits, *Politika bez moralala?*, Zagreb 1996.

ZAJEDNIČKI OBVEZATNI KOLEGIJI

LATINSKI JEZIK I. (za početnike)

Godina studija: I.
Semestar: zimski + ljetni
Tjedno sati: 2 + 2
ECTS bodovi: 2 + 2
Predavač: dr. Drago Župarić

Latinski jezik I. upisuju studenti koji nisu učili Latinski jezik dvije godine. Latinski jezik se upisuje dva sata tjedno tijekom dva semestra i ima za cilj svladati osnove latinskoga jezika. Ovdje se obrađuje gramatika klasičnog latinskog jezika, tj. jezika kojim su napisana djela rimske književnosti klasičnoga doba. Studenti svladavaju osnovne morfološke i sintaktičke pojave, tj. nužno znanje kojim bi kasnije s uspjehom mogli pristupiti čitanju lakših latinskih tekstova.

Literatura: 200 latinskih glagola i njihove složenice u svim oblicima konjugacije, Školska knjiga, Zagreb 2001.; JOZO MAREVIĆ, Hrvatsko-latinski enciklopedijski rječnik, 1./2. sv., Matica hrvatska, Zagreb 2000.; GORTAN – GORSKI - PAUŠ, Elementa latina, Školska knjiga, Zagreb 1995.; MILAN ŽEPIĆ, Latinsko-hrvatski rječnik, Školska knjiga, Zagreb 1901.; VELJKO GORTAN – OTON GORSKI – PAVAO PAUŠ, Latinska gramatika, Školska knjiga, Zagreb 2005.

LATINSKI JEZIK II. (za napredne)

Godina studija: II.
Semestar: zimski + ljetni
Tjedno sati: 1 + 1
ECTS bodovi: 1 + 1
Predavač: dr. Drago Župarić

Studenti, koji su imali *Latinski jezik* u srednjoj školi (barem 2 godine) i svladali osnove latinskog jezika. Kod njih se podrazumijeva već osnovno znanje iz morfologije i sintakse, pa se stoga odmah prolaze odabrani tekstovi s ciljem da se upoznaju s terminologijom crkvenog latiniteta i da prošire poznavanje latinskoga jezika (sintaksa i rad na tekstovima). Obrađuju se

tekstovi s crkvenom terminologijom (iz SP, Dokumenta II. Vatikanskog, srednjovjekovnog latiniteta...).

Literatura: 200 latinskih glagola i njihove složenice u svim oblicima konjugacije, Školska knjiga, Zagreb 2001.; Apostolsko pismo Ivana Pavla II. Rosarium Beate Mariae Virginis; Biblija (na latinskome jeziku - Vulgata); Dokumenti II. Vatikanskog koncila; JOZO MAREVIĆ, Hrvatsko-latinski enciklopedijski rječnik, 1./2. sv., Matica hrvatska, Zagreb 2000.; MILAN ŽEPIĆ, Latinsko-hrvatski rječnik, Školska knjiga, Zagreb 1901.; Documenta historiam croaticam spectantia, priredili: Željko Trkanjec – Pavao Knezović, Školska knjiga, Zagreb 1995.; VELJKO GORTAN – OTON GORSKI – PAVAO PAUŠ, Latinska gramatika, Školska knjiga, Zagreb 2005.

PROSEMINAR IZ METODOLOGIJE	Godina studija: I. Semestar: zimski + ljetni Tjedno sati: 1+1 ECTS bodovi: 3+3 Predavač: mr. Juro Babić
-----------------------------------	--

U ovom kolegiju građa je podijeljena u četiri dijela, i to: U prvom, uvodnom dijelu studenti se upoznaju sa sljedećim temama: Vrste slova; znakovi interpunkcije, upotreba brojeva, skraćenice, jezik. Zatim, u drugom dijelu građe se obrađuju teme: autonomno djelo, izdana djela... Nakon toga se obrađuju bilješke različitih dokumenata kao treći dio građe. Posljednji dio građe upoznaje studenta kako izgleda jedno znanstveno djelo: naslov, predgovor, popis skraćenica, sadržaj, bibliografija, uvod i središnji dio djela te zaključak.

Literatura: Note di Metodologia: uredio Jos Janssens, Roma: Editrice Pontificia Università Gregoriana, 1992.

OPĆA METODOLOGIJA	Godina studija: I Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 1 Predavač: dr. Pero Pranjić
--------------------------	--

IZBORNI KOLEGIJI - ZIMSKI SEMESTAR

POVIJEST KRŠĆANSKE TEOLOGIJE

Godina studija: I.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Tomo Vukšić

Gradivo: Podsjećanje na otačko razdoblje. Monastička teologija istoka i zapada. Skolastička teologija. Predreforma i humanizam. Reforma: katolička, protestantska i pravoslavna. Proturreforma. Misionarska teologija i francuska duhovnost. Racionalizam. Iluminizam. Od romantizma do restauracije. Od I. do II. vatikanskoga. Današnja teologija.

Literatura: OSCULATI Roberto, La teologia cristiana nel suo sviluppo storico, I-II, Milano 1996.-1997.; VILANOVA Evangelista, Storia della teologia cristiana, I-III, Roma 1991.-1995.; MCGRATH E. Alister, Uvod u kršćansku teologiju, Zagreb-Rijeka 2007.; CONGAR Yves, „Theologie“, u Dictionaire de Théologie Catholique, XV, Paris 1946., coll. 341-502; MCGRATH E. Alister, Uvod u kršćansku teologiju, Zagreb-Rijeka 2007., str. 59-172.

UVOD U FILOZOFSKO MIŠLJENJE

Godina studija: I.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Anto Ćosić

Problem: Što i kako radi onaj tko “filozofira”, tko se bavi filozofijom i filozofski razmišlja?

Cilj: Tematiziranjem i obradom izabranih tema, uz specifično filozofski pristup, steći veći uvid i elementarnu kompetenciju u filozofsku metodu.

Literatura: Joseph M. Bochenski, Uvod u filozofsko mišljenje, (prijevod, Ivan Šestak) Verbum, Split 2001.; Josip Mužić, Filozofska metodologija, Naklada Bošković, Split 2007.

IZABRANA PITANJA SOCIJALNE PSIHOLOGIJE	Godina studija: I. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Josip Lebo
---	---

U okviru predmeta obrađuju se sljedeće tematske jedinice: uvod u socijalnu psihologiju; kako razmišljamo o socijalnom svijetu; kako spoznajemo druge ljude; kako spoznajemo sami sebe; konformizam; promjena ponašanja; utjecaj u socijalnim grupama; prosocijalno ponašanje; agresija te zašto nanosimo bol drugima.

Literatura: E. ARONSON – T. D. WILSON – R. M. AKERT, Socijalna psihologija. Mate, Zagreb, 2005.; Pennington, D. C., Osnove socijalne psihologije. Naklada Slap, Jastrebarsko, 1999.; HEWSTONE, M. - STROEBE, W., Uvod u socijalnu psihologiju. Naklada Slap, Jastrebarsko, 2002.; BROWN, R., Grupni procesi: dinamika unutar i između grupa. Naklada Slap, Jastrebarsko, 2006.; BURUŠIĆ, J., Samopredstavljanje: taktike i stilovi. Naklada Slap, Jastrebarsko, 2007.; ČUDINA-OBRAĐOVIĆ, M. - OBRAĐOVIĆ, J., Psihologija braka i obitelji. Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2006.; KLARIN, M., Razvoj djece u socijalnom kontekstu. Naklada Slap, Jastrebarsko, 2006.; GERGEN, K. J. - GERGEN, M. M., Psicologia sociale, Il Mulino, Bolagna, 1990.; TAJFEL, H. - FRASER, C., Introduzione alla psicologia sociale, Il Milino, Bologna, 1984.; PETZ, B. i sur. (ur.), Psihologijski rječnik. Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2005.

RAZVOJNA PSIHOLOGIJA I.	Godina studija: II. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Josip Lebo
--------------------------------	--

U okviru predmeta obrađuju se sljedeće tematske jedinice: Proučavanje razvoja i pojedini čimbenici, vidovi i modeli razvoja; Putovi proučavanja djece i važna pitanja razvoja; Teorije razvoja: teorija učenja, kognitivne teorije, psihodinamičke teorije i interakcionističke teorije; Proučavanje djece: način prilaženja: metode i neka etička pitanja.

Literatura: HWANG, PHILIP & NILSSON, BJORN, Razvojna psihologija. Od fetusa do odraslog, Filozofski fakultet, Sarajevo, 2000.; ARTO, A., Psicologia evolutiva, UPS, Roma 1990.; BATUŠIĆ, Z., Pubertet i adolescencija, Zagreb 1995.; DEEKEN, A., Lijepo je biti star, Zagreb 1977.; GOLEMAN, D., Emocionalna psihologija, Zagreb 1997.; LACKOVIĆ K. – T. GRGIN, i dr., Problemi adolescenata iz gradskih sredina, Zadar 1998.; LACKOVIĆ, K. – T. GRGIN, Samopoimanje mladih, Jastrebarsko 1994.; SCHETELIG, H., Odlučujuće su prve godine života, Đakovo 1984.; SZENTMARTONI, M., Svijet mladih – psihološke studije, Zagreb 1988.; VASTA R. – M. M. HAITH – S. A. MILLER, Dječja psihologija, Naklada Slap, Jastrebarsko 1998.

FILOZOFIJA PRAVA

Godina studija: II.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Pero Pranjić

Svrha je kolegija pružiti studentima osnovne pojmove o tome što je uopće i odakle pravo; ono Božje i naravno, te ono pozitivno ljudsko? Što je zapravo pravo u ljudskoj stvarnosti? Osim uvodnih filozofsko-pravnih pojašnjenja, studentima se objasne osnovne pravne zasade kroz povijest starih naroda: Kine, Babilonije i Egipta te posebno kod starih Grka i Rimljana. Treba ih naučiti da znaju razlikovati pravdu i ljubav, a koja je povezanost među tim dvjema osnovnim vrlinama.

U drugom dijelu kolegija više je praktični rad sa studentima, tj. da oni sami, čitajući neke suvremene povijesno-pravničke autore, uoče i zaključe koliko su ti prikazi u skladu, a koliko daleko od osnovnih pravnih zasada i od temeljnih ljudskih prava. Svaki student svojim kolegama na satu predstavi što je pročitao i u čemu se s autorom ne slaže, a u čemu ga taj isti autor potiče na ispravno vrednovanje u zaštiti i borbi za osnovna ljudska prava.

Literatura: Nikola ŠKALABRIN, Uvod u kanonsko pravo, izd. KBF, Đakovo, 1994. god.; Reginaldo PIZZORNI, Filosofia del diritto, izd. PU Lateranense, Roma, 1982. god. (za studente je pripremljen hrvatski sažetak tog djela na 6 stranica A4 formata).

Za vježbe i osobne pismene radove i vlastite prikaze studenti po grupama dobivaju slijedeće knjige:

Josip WEISSGERBER, Sir Thoma,s More, engleski Sokrat, izd. Zagreb, 1974. god.; Joseph RATZINGER, Europa, njezini sadašnji i budući temelji, izd. Verbum, Split, 2005. god.; F. William ENGHEDAHL, Sjemen uništenja, izd. Detecta Zagreb, 2005. god.; John COLEMAN, Hijerarhija zavjerenika, Komitet 300, izd. Detecta, Zagreb, 2004. god.; Michael SCHOOYANS, Skriveno lice UN-a, izd. Verbum, Split, 2006. god.; Patrick J. BUCHANAN, Smrt Zapada, izd. Kapitol, Zagreb, 2003. god.; Samuel P. HUNGTINGTON, Sukob civilizacija, izd. Izvcori, Zagreb, 1998.

POVIJEST POLITIČKE FILOZOFIJE	Godina studija: II. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Ivica Mršo
--------------------------------------	--

BIBLIJSKI GRČKI JEZIK - cursus superior	Godina studija: II. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Darko Tomašević
--	---

Predmet je namijenjen studentima koji su odslušali predmet Biblijski grčki jezik. Obrađuje se detaljnije gramatika i sintaksa novozavjetnog grčkog jezika, te posebnosti novozavjetnog grčkog jezika. Prolaze se odabrani ulomci in Novog zavjeta koji osvjetljavaju posebnosti i specifičnosti biblijskog grčkog jezika.

Obavezna literatura: James SWETNAM, An Introduction to the Study of New Testament Greek [Uvod u studij novozavjetnog grčkog jezika] (Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1992.) (prijevod u pripremi); The Greek New Testament (ur. Barbara ALAND, Kurt ALAND, Johannes KARAVIDOPOULOS, Carlo M. MARTINI i Bruce M. METZGER), četvrto revidirano izdanje (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1994.); Maximilian ZERWICK, Biblical Greek: Illustrated by examples. English edition adapted from the fourth Latin

edition by Joseph Smith (Rome: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1963. Treći reprint 1987.); Max ZERWICK i Mary GROSVENOR, A Grammatical analysis of the Greek New Testament (Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 51996.); Friedrich Wilhelm BLASS - Albert DEBRUNNER - Walter Robert FUNK, A Greek Grammar of the New Testament and Other Early Christian Literature (Chicago: The University of Chicago Press, 1961.); Računalni program BibleWorks 7.0.

STADLEROV DOPRINOS LITURGIJSKOJ OBNOVI

Godina studija: II.-IV.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: Mr. Željko Marić

Sadržaj: Pratimo Stadlerove raznovrsne aktivnosti na liturgijskom polju. Otkrivamo liturgijske ili druge razloge Stadlerova angažmana oko obrane i promocije pučkog jezika (glagoljice) u liturgiji. Analizirati Stadlerove razloge promocije pučke pobožnosti kroz prizmu liturgija i neliturgije, njegov odnos prema pobožnim vježbama i pučkoj religioznosti te osnutak bratovština. Središnji dio je Stadlerov angažman za nastanak vlastitog Obrednika te analiza Istoga. Jedan od vidika Stadlerova liturgijskog djelovanja su i mnogobrojni molitvenici kojima je autor, suautor, prevoditelj ili promicatelj. Dotaknut ćemo i neka specifična liturgijska pitanja o kojima Stadler progovara.

Literatura: Službeni glasnici Vrhbosanske nadbiskupije: Srce Isusovo (1881-1887), Vrhbosna (1887-1919.), i ostali relevantni crkveni časopisi Stadlerova vremena. Puljić, Ž., (prir.), *Josip Stadler. Prilozi za proučavanje duhovnog lika prvog vrhbosanskog nadbiskupa*, VVTŠ, Sarajevo 1989. U ovom djelu donesen je opus nadbiskupa Stadlera, preuzet iz Mladog Teologa 1/86, str. 47-54. Jurišić, P., (prir.), „Josip Stadler život i djelo“, Studia Vrhbosnensia, Sarajevo 1999.

POVIJEST I NAUK ISLAMA

Godina studija: III.
Semestar: zimski
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Franjo Topić

U ovom kolegiju obrađuju se slijedeće teme: Arabija prije islama, Muhamed kao osnivač islama, Kur'an, Istine islama: Bog, anđeli, čovjek, eshatologija, Poslanici u islamu, Stupovi islama, Islamski zakon, Islamska predaja, Islamska teologija, filozofija i sufizam, Islamizacija južnih Slavena, Moderni islam, Teologija religija.

Literatura:

J.-R. MILOT, Islam i muslimani, Zagreb 1982, L. MILIN, Naučno opravdanje religije. Apologetika, knj. 2: Istorija religije, Beograd 1977, S. M. DŽAJA, Nacionalnost i konfesionalnost Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1992; J. L. ESPOSITO, Što bi svatko trebao znati o islamu, Zagreb 2003, N. Smailagić, Leksikon islama, Sarajevo 1990, Religije svijeta. Enciklopedijski priručnik, Zagreb 1987, H. Kueng-J. van Ess, Kršćanstvo i svjetske religije. Islam, Livno 1995. N. BIŽACA, Teologija religija: Modeli i neke strukturalne odrednice, u Zbornik: Kršćanstvo i religije, Zagreb 2000, 49-64; S. BOCCHINI, O religijama, Split 1996. Uz svako pitanje podrazumijevaju se i bilješke s predavanja.

LJUDSKA PRAVA U BOSNI I HERCEGOVINI	Godina studija: III.-IV Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Zdenko Spajić
--	---

Uvodno razmatra pojedine teorije utemeljenja ljudskih prava, s posebnim naglaskom na kršćanskom utemeljenju. U drugom dijelu analizira stanje ljudskih prava, posebno svijest o važnosti ljudskih prava i njihovo poštivanje u Bosni i Hercegovini. Općenito se produbljuje znanje o ljudskim pravima, a posebno se stječe sposobnost za zauzimanje za ljudska prava u konkretnim društvenim okolnostima. Izvodi se predavanjem i konzultacijama. Ispituje se pismeno i usmeno. Uspjeh i kvaliteta se prate anonimnom anketom.

Literatura: Papinsko vijeće 'Pravda i mir', Kompendij socijalnog nauka Crkve, Zagreb 2005; Komisija "Justitia et pax" BKBiH, Izvješće o stanju ljudskih prava u BiH za 2009, Sarajevo 2010.

RETORIKA (TEORIJA)	Godina studija: III. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Pavo Jurišić
---------------------------	---

“KRŠĆANSTVO I EUROPSKA KULTURA” CHRISTOPHER DAWSON	Godina studija: III. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Ivica Mršo
---	---

LITURGIJSKA OBNOVA U HRVATA	Godina studija: III.-V. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Tomo Knežević
------------------------------------	---

Literatura: *Radić, J.*, Liturgijska obnova u Hrvatskoj, Makarska 1966., 33-40. 42-46. 47-55. 68. 79-98. 108-116. 179-184.; Hrvatski biskupi, Liturgija i život Crkve (poslanica), Zagreb KS 1989., 13-15.; *Radić, J.*, Početak liturgijske obnove Crkve u Hrvata, u: GK 27 (1986.) 9.; *Isto*, Plamen i kreševo, u: GK 28 (1986.) 9.; Škunca, B., Obnova naše liturgije pod vodstvom Pija XII. (Od Rata do Koncila), u: GK 29 (1986.) 9.; *Isto*, Očekivanja i ostvarenja pokoncilске liturgije kod nas (od Koncila do danas), u: GK 30 (1986.) 9.

METODIČKE VJEŽBE IZ KATEHETIKE	Godina studija: IV. Semestar: zimski + ljetni Tjedno sati: 1 + 1 ECTS bodovi: 2 + 2 Predavač: dr. Ante Pavlović
---------------------------------------	--

STVARANJE I EVOLUCIJA	Godina studija: IV.-V. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Mario Bernadić
------------------------------	---

Cilj predmeta: Upoznati polaznike s rezultatima kolokvija papinog učeničkog kruga na temu Stvaranja i evolucije, održanog od 1. do 3. rujna 2006. u Castel Gandolfo. Tematske cjeline: Evolucija i design. Pokušaj opisa sadašnjeg stanja teorije evolucije; Descendencija i inteligentni design; O problemu stvaranja i evolucije; Fides, Ratio, Scientia;

Primarna literatura: S. O. Horn i S. Wiedenhofer, Stvaranje i evolucija (kolokvij na kojem je sudjelovao papa Benedikt XVI.), Verbum, Split 2008.

Sekundarna literatura: D. Lambert, Znanost i teologija. Oblici dijaloga, KS, Zagreb 2003.; G. L. Schroeder, Božja znanost. Pomirba znanstvene i biblijske mudrosti, VBZ, Zagreb 2000.; Različiti članci iz teoloških i znanstvenih časopisa sa osobitim osvrtom na rad J. Balabanića.

MYSTERIUM PASCHALE. SVETO TRODNEVLJE SMRTI, POKOPA I USKRSNUĆA NAŠEG SPASITELJA	Godina studija: IV.-V. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Mario Bernadić
--	---

Opis predmeta: Naviještanje Krista rassetoga i uskrsloga spada u samu srž ranokršćanske kerigme. Sveto trodnevlje se pokazuje tako kao vrhunac *povijesti spasenja te kao* skup događaja koji će dati neizbrisiv pečat i smisao kršćanstvu kao vjeri. Navedeni događaji će se naći i u središtu istraživačke pozornosti jednog od najvećih katoličkih teologa XX. st. Hans Urs von Balthasara. Polazeći od Isusovog radikalnog samopredanja i poslušnosti, Balthasar uspješno podsjeća na odlučujuća mjesta kršćanskog pologa vjere. No, pri tome, on uspješno kreira i cijeli niz novih i originalnih kristoloških, soterioloških, eshatoloških i trinitarnih naglasaka.

Primarna literatura: H. U. v. Balthasar, *Mysterium paschale. Sveto trodnevlje smrti, pokopa i uskrsnuća našega Spasitelja*, KS Zagreb 1993; H. U. v. Balthasar, *Teologija povijesti – Kerigma i sadašnjost*, KS Zagreb 2006.

Sekundarna literatura: H. U. v. Balthasar, *Istina je simfonična. Vidovi kršćanskog pluralizma*, KS Zagreb 2010; H. U. v. Balthasar, *Pojašnjenja. Provjera duhova*, KS Zagreb 2010; H. U. v. Balthasar, *Nova pojašnjenja*, KS Zagreb 2006; H. U. v. Balthasar, *Credo (Meditationen zum Apostolischen Glaubensbekenntnis)*, Johannes Verlag Einsiedeln, Freiburg 1996. H. U. v. Balthasar, *Eschatologie in unserer Zeit*. Mit einem Vorwort von Alois M. Haas, Herausgeber der Studienausgabe der frühen Schriften (Bd. 6), und einer Nachbetrachtung von Jan-Heiner Tück Johannes Verlag, Einsiedeln 2005.

IZBORNI KOLEGIJ - LJETNI SEMESTAR

PEDAGOŠKA PSIHOLOGIJA	Godina studija: I. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Josip Lebo
------------------------------	---

U okviru predmeta obrađuju se sljedeće tematske jedinice:
 Uvod u predmet: zadaće, sadržaj, razvitak, metode i tehnike edukacijske psihologije; Proces učenja: teorije učenja i mehanizmi; Pamćenje i zaboravljanje; Analiza znanja i pojave koje prate učenje; Racionalna organizacija učenja; Sposobnosti i proces izobrazbe; Motivacija i motivacijski procesi; Vanjske prilike učenja; Posebne kategorije šaka u procesu podučavanja.

Literatura: GRGIN, T., Edukacijska psihologija. Naklada Slap, Jastrebarsko, 1997. ANDRILOVIĆ, V., Metode i tehnike istraživanja u psihologiji odgoja i obrazovanja, Školska knjiga, Zagreb, 1991. ANDRILOVIĆ, V. I M. ČUDINA, Osnove opće i razvojne psihologije, Školska knjiga, Zagreb, 1994. ANDRILOVIĆ, V. I M. ČUDINA, Psihologija učenja i nastave, Školska knjiga, Zagreb, 1996. PASTUOVIĆ, N., Osnove psihologije obrazovanja i odgoja. Znamen, Zagreb, 1997. ZAREVSKI, P., Psihologija pamćenja i učenja. Naklada Slap, Jastrebarsko, 1994.

ARHEOLOŠKI SPOMENICI U BIH DO 15. STOLJEĆA	Godina studija: I. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Juro Babić
---	---

Ovaj kolegij obrađuje kršćanske arheološke spomenike u antici i srednjem vijeku koji se mogu klasificirati u više razdoblja: razdoblje prije Konstantina (III. stoljeće); kasna antika (IV.-V. stoljeće); visoki srednji vijek (VIII.-IX. stoljeće); period romantike (1050.-1250.); kasni srednji vijek (gotika i renesansa, 1200.-1500.). Također, kolegij obrađuje arheološki izabrane lokalitete na području BiH.

Literatura: Veljko Paškvalin: Kršćanstvo kasne antike u zaleđu Salone i Narone; te članci iz Glasnika zemaljskog Muzeja.

FILOZOFIJA I TEOLOGIJA - VJERA I RAZUM	Godina studija: I. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Anto Ćosić
---	---

RAZVOJNA PSIHOLOGIJA II.	Godina studija: II. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Josip Lebo
---------------------------------	--

U okviru predmeta obrađuju se sljedeće tematske jedinice: Plod postaje dijete: pitanje naslijeđa i utjecaj okoline; Opis razvoja djece različite dobi; prenatalni razvoj, rađanje i roditeljstvo; Podjela i opis pojedinog razdoblja razvoja; Vidovi razvoja djece - dob novorođenčeta (0-2 godine): fizički, kognitivni, socijalni i emocionalni razvoj; Predškolska dob (3-6 godina); Školska dob (7-12 godina); Dob adolescencije (13-20 godina); Kratki osvrt na ostala razdoblja ljudskog razvoja i života.

Literatura: HWANG, PHILIP & NILSSON, BJORN, Razvojna psihologija. Od fetusa do odraslog, Filozofski fakultet, Sarajevo, 2000.; ARTO, A., Psicologia evolutiva, UPS, Roma 1990.; BATUŠIĆ, Z., Pubertet i adolescencija, Zagreb 1995.; DEEKEN, A., Lijepo je biti star, Zagreb 1977.; GOLEMAN, D., Emocionalna psihologija, Zagreb 1997.; LACKOVIĆ K. – T. GRGIN, i dr., Problemi adolescenata iz gradskih sredina, Zadar 1998.; LACKOVIĆ, K. – T. GRGIN, Samopoimanje mladih, Jastrebarsko 1994.; SCHETELIG, H., Odlučujuće su prve godine života, Đakovo 1984.; SZENTMARTONI, M., Svijet mladih – psihološke studije, Zagreb 1988.; VASTA R. – M. M. HAITH – S. A. MILLER, Dječja psihologija, Naklada Slap, Jastrebarsko 1998.

POST-MODERNA - KRAJ ILI POČETAK

Godina studija: II.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Anto Ćosić

PROVEDBA LITURGIJSKE KONSTITUCIJE SC S POSEBNIM OSVRTOM NA "ORDO MISSAE"

Godina studija: II.-IV.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: mr. Željko Marić

Sadržaj: Nakon usvajanja liturgijske konstitucije SC, iz koje proizlaze temeljni principi i ciljevi obnove liturgije, upoznajemo se s crkvenom instancom (Consilium ad exequendam Constitutionem de sacra Liturgia) koja je pripremala i utrla put provedbe saborske reforme na liturgijskom polju. Otkrivamo nastanak, organizaciju rada, poteškoće i rezultate, poslije saborske dokumente koji su odredili i usmjerili rad. Kao ogledni uzorak primjene saborskih principa obnove uzet ćemo „Ordo Missae“ koji je najteži dio liturgijske reforme. Komparativnom metodom pratit ćemo kontinuitet i diskontinuitet „Ordo Missae“ Pio V., i Pavla VI. Cilj je pomoći studentima otkriti je li poslijesaborska liturgijska re-forma i obnova ispunila zahtjeve Sabora. Otkriti novu teološku matricu re-formiranog obreda.

Literatura: Bugnini, A., *La riforma liturgica*, C.L.V, Roma 1997., str. 63-205; 270- 488. Marini, P., „La nascita del «Consilium ad exequendam Constitutionem de Sacra Liturgia» (gennaio-marzo 1964)“ u *Ephemerides Liturgicae*

106 (1992) str. 289-213. Marini, P., „Il primo periodo di attività del «Consilium»: prospettive e difficoltà“ u *Ephemerides Liturgicae* 106 (1992) str. 401-439. Marini, P., „L'istruzione «*Inter oecumenici*» una svolta decisiva“, u *Ephemerides Liturgicae* 108 (1994) str. 205-231. Marini, P., „Il «Consilium» in piena attività in una clima favorevole (ottobre 1964-marzo 1965)“, u *Ephemerides Liturgicae* 109 (1995) str. 97-158.

<p>APOKRIFI I SPISI S MRTVOG MORA</p>	<p>Godina studija: II.-IV. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Darko Tomašević</p>
--	--

Predmet je namijenjen studentima koji slušaju novozavjetne predmete. Ovaj izborni predmet želi podrobnije informirati studente, kako o starozavjetnim, tako i o novozavjetnim apokrifima. Uz to će se obrađivati i Spisi s Mrtvog mora (njihov pronalazak i odnos prema biblijskim spisima). Apokrifni spis odražavaju duhovne struje u kasnom židovstvu i ranom kršćanstvu koje pomažu razumjeti stanje u zajednici i kriterije za zatvaranje kanona. Profani autori i mediji danas često zlorabe ove spise tvrdeći da je prva Crkva „sakrila istinu o Isusu“. Zato ih je vrijedno upoznati.

Literatura: Raymond E. BROWN – PHEME PERKINS – ANTHONY SALDARINI, „Apocrypha; Dead Sea Scrolls; Other Jewish literature“, *The New Jerome Biblical Commentary* [Novi „jeronimovski“ komentar Sv. pisma“] (Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1990.) (dostupan hrvatski prijevod ove teme); Ivo BAGARIĆ, *Kumranski rukopisi i Novi zavjet* (Tomislavgrad: Naša ognjišta, 21996.); Eugen WERBER, *Kršćanstvo prije Krista? Otkrića u Kumranskoj špilji* (Zagreb: Liber, 1972.); Eugen WERBER, *Kumranski rukopisi iz pećina kraj Mrtvog mora* (Beograd: BIGZ, 1982.); *Judino evanđelje: Otkrivanje tajne papirusa starog 1700 godina* (National Geographic Hrvatska, travanj 2006.); Josip VRANA, „‘Tomino evanđelje’ i kanonska evanđelja“, *Bogoslovska smotra* 45 (1975.), 381-395.; J. R. PORTER, *Izgubljeni Biblija: otkriveni zaboravljeni spisi* (Zagreb: KS, 2011.); *The Old Testament Pseudepigrapha*, 2. sveska, ur. James H. CHARLESWORTH (New York: Doubleday, 1983.); *New Testament apocrypha*, 2. sveska, ur. Wilhelm SCHNEEMELCHER (Cambridge: James Clarke, 1991.).

PSIHOLOGIJA RELIGIJE

Godina studija: III.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: mr. Josip Lebo

U okviru predmeta obrađuju se sljedeće tematske jedinice: Pojam, predmet i metode u psihologiji religije; Osnovne postavke psihologije religije; odrednice religioznosti; Psihološko tumačenje religioznosti: W. James, S. Freud, C. G. Jung, G. W. Allport, V. Frankl, E. Fromm; Problem stadija; antropomorfizam, animizam, magizam; Važnost okoline za razvitak dječje religioznosti; uloga majke u razvitku dječje religioznosti; drugo djetinjstvo: uloga škole, obitelji, religijske ustanove i osobe; dječji pojam o Bogu; Religioznost adolescenata; Religiozno iskustvo – različite vrste te posebno mistično iskustvo i drukčija stanja svijesti (droga); Zrela religioznost; nezreli i bolesni oblici religioznosti; psihologija molitve; ispovijed (savjest, grijeh i krivnja, kajanje) te rasprave o onomu što studenti obrađuju.

Literatura: ĆORIĆ, Š. Š., Psihologija religioznosti, Naklada SLAP, Jastrebarsko 1998.; BULAT, B., Psihološki aspekti religioznog iskustva, u: Iskustvo vjere danas, str. 81.-113., CUS, Split 2000.; FRANKL, V. E., Bog podsvijesti, Oko 3 ujutro, Zagreb 1980.; GROESCHEL, BENEDICT J., Psihologija duhovnog razvoja, Verbum, Split, 2009.; SZENTMARTONI, M., Psicologia della religione, EPU Gregoriana, Roma, 1998.; FROMM, E., Dogma o Kristu – Bit ćete kao bogovi – Psihoanaliza i religija, Naprijed, Zagreb 1984.

MESIJANIZAM ILI KRISTOLOGIJA SZ

Godina studija: III.-IV.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: mr. Božo Odošić

Mesijanizam kao opće iščekivanje velikog i slavnog ishoda. Mesija: poslanik i posrednik Božjih ispunjenja Izraelovih iščekivanja.

Mesijanizam u užem smislu kao iščekivanje kraljevstva Božjeg na Izraelom. Razvoj kraljevskog mesijanizma. Natanovo proroštvo jamstvo ispunjenja Izraelovih nada. Proročki mesijanizam i osoba Mesije: (mesijsnizam s Me-

sijom) tekstovi koji upućuju na Spasitelja. Proročki mesijanski likovi (Mesijanizam bez Mesije) nakon propasti monarhije – Sluga Jahvin, Sin čovječjem. Proročka eshatologija / dolazak Jahvina gospodstva i spasenje pravednika.

Literatura: Dr Nikola Hohnjec. *Mesija*. HEBD. Zagreb 2000. Dr. Adalbert Rebić. 'Mesijanizam u SZ.' u *Dijalog. Na putu do istine i vjere*. Nakladni zavod Globus – Zagreb. Hrvatska dominikanska provincija. Zagreb 1996,11-21. Isti. *Središnje teme SZ*. KS. Zagreb 1996.(napose poglavlje XII i XIII. Kraljevstvo božje; eshatologija) str. 219-266. J.L.McKenzie. *Starozavjetna biblijska teologija u: Biblijska teologija S.i N. zavjeta* (prev. M. Zovkić), KS. Zg. 1980,211 sl. Dr. Božo Lujić. *Starozavjetni proroci*. KS. Zagreb 2004. Henri Cazelles. *Il Messia della Bibbia*. Borla. Roma 1981. J. Coppens. *Le Messianisme Royal*. Du Cerf. Paris 1968.

PASTORAL MLADIH	Godina studija: III. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Šimo Maršić
------------------------	--

U crkvenom prostoru nastalo je novo područje djelovanja koje ima vlastite značajke i dobiva sve veće značenja: pastoral mladih. Za pastoral mladih se danas, snagom novosti, osjeća osobito zanimanje. Nužno je stoga shvatiti pojave koje su ga uzrokovale i zahtjeve koji iz toga proizlaze. Pastoral mladih nije jednostavno nekadašnji religiozni odgoj djece posuvremenjen i proširen danas na stariju dob. A nije ni pastoral odraslih prilagođen mladima. To je, zapravo, odgovor Crkve na novi društveni i kulturni fenomen, koji je u mnogim svojim vidovima naglašeno nestalan, a naziva se „pitanje mladih“.

Literatura: Juan Edmundo VECCHI: Pastoral mladih – izazov za crkvenu zajednicu, Katehetski Salezijanski centar, Zagreb 1998.; Josip JELENIĆ (ured.), *Mladi u postmodernoj. Kamo ide mladi naraštaj?*, FTI, Zagreb 2002.; Valentina MANDARIĆ, *Mladi integrirani i (ili) marginalizirani*, KS, Zagreb 2009.

**PREDMODERNO RAZDOBLJE SOCIJAL-
NOG NAUKA CRKVE**

Godina studija: III.-IV.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Zdenko Spajić

Kolegij ima za cilj upoznavanje studenata s najvažnijim društvenim, političkim, ekonomskim i kulturnim zbivanjima koja su prethodila prvoj socijalnoj enciklici i nastanku modernog socijalnog nauka Crkve. Općenito se stječe znanje o okolnostima i uvjetima nastanka suvremenog socijalnog nauka, a posebno se stječe sposobnost uočavanja i izučavanja interakcije društvenog i crkvenog života. Izvodi se predavanjem i konzultacijama. Ispituje se pismeno i usmeno. Uspjeh i kvaliteta se prate anonimnom anketom.

Literatura: Paket dostupne literature na hrvatskom

RETORIKA (PRAKSA)

Godina studija: III.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Pavo Jurišić

**KRŠĆANSKI ŽIVOT I DUHOVNOST
PREMA SV. PAVLU**

Godina studija: IV.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Drago Župarić

EGZORCIZAM - JUČER I DANAS

Godina studija: IV.-V.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Niko Ikić

Sotona, đavao, demoni, zli dusi, vještice, vile, magija, gatanje, horoskop, vračanje, astrologija, opsjednutost, urečenost..., satanizam, crne mise, okultizam, egzorcizam..., sve su to pojmovi koji su istovremeno strani ali interesantni današnjem čovjeku. Što o njima kaže Biblija, otačka literatura, naučiteljstvo Crkve? Dakle, teološki stav Crkve o njima pod jednim pojmom: *egzorcizam – jučer i danas* – je temeljno pitanje ovog izbornog predmeta. Ovo pitanje pretpostavlja određene teološko-dogmatske pretpostavke, pa mu mogu pristupiti samo studenti 4. i 5. godine. Od studenata koji upišu ovaj izborni predmet se traži osobni studij i predstavljanje određenih tema, aktivno sudjelovanje u diskusijama, te pismeni uradak.

Literatura:

Egon von Petersdorff; Demoni, vještice, spiritisti: sve o postojanju i djelovanju mračnih sila, Verbum, Split 2001; Ivan Vinkov, Opsjednutost i egzorcizam, Zagreb 2004; Gabrielle Amorth, Egzorcist govori, Jelsa 1995; Bernhard Wenisch, Satanizam, Crne mise – vjera u demone – kult vještica, UPT, Đakovo 1993; Giorgo Gozzelino, Tko je uistinu Sotona?, Crkva u svijetu, Split 1996; Joachim Müller, priređivač, Demoni među nama? Egzorcist danas, UPT, Đakovo 1998; Jürg Müller, Proklet, opčinjen, poludio ili nešto drugo?, Ziral, Mostar 1998; Scott Peck, Ljudi laži, IP Svetovi, Novi Sad 1991; Andrea Porcarelli, Spiritizam – Stvari s onog svijeta – Suočenje sa znanošću i vjerom, UPT, Osijek 2000; Mihovil Psel, O demonima, Verbum, Split 1995; Grbac Josip, *Okultizam – spiritizam – sotonizam*, VDB 10 (1996) 591-598; Višaticki Karlo, (Ne)službena vjerska praksa u Starom zavjetu – gatanje, VDB 3 (2003) 163-165; Raguž Ivica, Nekoliko misli o praznovjerju u post-modernoj religioznosti 3 VDB (2003) 168-170; Fuček Ivan, Suvremeni oblici praznovjerja: horoskop, spiritizam i drugo, VDB 3 (2003) 183-185; Marković Ilija, Egzorcizam: potreba današnjeg svijeta ili iluzija?, dipl. rad na KBF-u Sarajevu 2010.

DUHOVNOST KRŠĆANSKOG ISTOKA

Godina studija: V.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Tomo Vukšić

Gradivo: Izvori i pravci istočne duhovnosti. Život u Bogu. Novi život. Bijeg od svijeta i odricanje od tijela. Molitva i kontemplacija. Pravoslavna

ikona. Liturgija, sakramenti i dogma. Monaštvo. „Pravoslavna kultura“ i etičke ideje. Krsna slava i drugi običaji pučke duhovnosti.

Literatura: ŠPIDLÍK Thomas, La spiritualité de l'orient chrétien. Manuel systématique, Roma 1978.; BENZ Ernst, Duh i život istočne Crkve, Sarajevo 1991., ²Zagreb 2003.; LOSKI Vladimir, Mistična teologija istočne Crkve, Zagreb 2001.; NEDELJKOVIĆ Mile, Slava u Srba, Beograd 1991.

CRKVENA ADMINISTRACJA	Godina studija: V. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Pero Pranjić
------------------------------	---

SEMINARI - ZIMSKI SEMESTAR

KATOLIČKI TISAK U BiH DO KONCA II. SVJETSKOG RATA	Godina studija: II.-IV. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Juro Babić
--	--

Na seminaru će biti obrađene Questiones selectae iz časopisa odnosno periodike. U obzir dolazi obrada pojedinog pisca koji često objavljuje povijesne teme.

SV. AUGUSTIN I "ISPOVIJESTI"	Godina studija: II. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Ivica Mršo
-------------------------------------	--

CRKVA I FILM	Godina studija: III. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Šimo Maršić
---------------------	--

“ČOVJEK I DRŽAVA”, JACQUES MARITAIN	Godina studija: III.-V. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: mr. Ivica Mršo
--	--

IZABRANA PITANJA IZ BIOETIKE	Godina studija: IV. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Marinko Perković
-------------------------------------	--

Svrha seminara: Obraditi neke ključne bioetičke teme s katoličke točke gledišta kako bi se stekao što potpuniji uvid u problematiku koja je uz njih vezana. Seminar želi osvijetliti važnost i svetost svih etapa ljudskog života, od naravnog začeća do prirodne smrti, te se odlučno i argumentirano suprotstaviti kulturi smrti koja je zavlada mentalitetom današnjih ljudi.

Primarna literatura: knjige na hrvatskom jeziku koje su objelodanili različiti izdavači, kao na primjer: Hrvatska Biskupska Konferencija, Hrvatsko katoličko liječničko društvo, FTI Družbe Isusove u Zagrebu.

“THEOLOGIJA CONCORDIA ET DISCORDIA” SAKRAMENATA KATOLIČKE I PRAVOSLAVNE CRKVE	Godina studija: IV. - V. Semestar: zimski Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Niko Ikić
--	--

U seminaru se interdisciplinarno pristupa sakramentima i sakramentalima,

a posebice pitanjima *intercommunio* ili *communicatio in sacris* u komparativnoj dimenziji samo u katoličko – pravoslavnoj relaciji. Glavna nakana ovog seminara je ukazati na veliko teološko suglasje u bitnome (*theologia concordia*) između katoličke i pravoslavne teološke interpretacije na sakramentalnom području, ne umanjujući opravdane različitosti (*theologia discordia*). Cilj seminara je produbljenje i proširenje teologije sakramenata komparacijama u dubljij i konkretnijoj katoličkoj i pravoslavnoj teologiji.

Literatura:

Tajništvo za jedinstvo kršćana, *Ekumenski direktorij. Smjernice za provođenje koncilskih zaključaka o ekumenizmu*, HKD sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1967.

Ante Mateljan, *Sakramenti u pravoslavnoj teologiji*, SB 1 (2004) 3-36; Timoti Ver, *Pravoslavno bogoslužjenje, II: Svete tajne*, u: *Pravoslavna crkva, Zavet*, Beograd 2001., str. 261-282; Ernest Benz, *Duh i život istočnih Crkava, Svjetlost*, Sarajevo 1991; Mješovita komisija... *Vjera, sakramenti i jedinstvo crkve*, u: Niko Ikić, *Ekumenske studije i dokumenti...*, VKT Sarajevo 2003., str.194-206; Ratko Perić, *Temelji i granice „bogoštovnoga zajedničenja“ s pravoslavcima*, u: *Ekumenske nade i tjeskobe*, Mostar 1993., str. 121-146.

Tomo Vukšić, *Bogoštovno zajedničarenje*, u: *Mi i oni- siguran identitet pretpostavka susretanja*, VKT Sarajevo 2000., str. 313-328; Juraj Kolarić, *Sakramenti*, u: *Pravoslavni*, Zagreb 1995., str. 78-85; Robert Hotz, *Sakramente – im Wechselspiel zwischen Ost und West*, Zürich – Köln – Güttersloh 1979.

Niko Ikić, *Sakramenti in genere, communicatio in sacris i sakramentali u katoličkom i pravoslavnom nauku i praksi*, u: BS 4 (2010) 1163-1189; Niko Ikić, *Sakramenti in specie i neki sakramentali u komparativnoj teologiji i praksi*, u: BS 2 (2011); Velimir Blažević, *Komunikacija u svetim činima. Uzajamno sudjelovanje u svetim činima katolika i drugih kršćana (communicatio in sacris)*, Vijeće za liturgiju BK BiH, Sarajevo 20001; Justin Popović, *Dogmatika Pravoslavne Crkve III*, Manastir Ćelije, Beograd 1978., o svetim tajnama Jubilarna Sinoda episkopa Ruske pravoslavne Crkve, *Temeljna načela o odnosima Ruske pravoslavne crkve prema kršćanskim konfesijama*, u: Niko Ikić, *Ekumenske studije i dokumenti...*, str. 147-161. Također u: *Pravoslavlje i ekumenizam*, Hrišćanski kulturni centar, Beograd 2005., str. 9-23.

SEMINARI - LJETNI SEMESTAR

PRIMIJENJENA I PROFESIONALNE ETIKE	Godina studija: II. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Anto Ćosić
SVEĆENIK I VREMENITA DOBRA	Godina studija: III. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Pero Pranjić
MEĐURELIGIJSKI DIJALOG S POSEBNIM OSVRTOM NA BOSNU I HERCEGOVINU I HRVATSKU	Godina studija: III. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Franjo Topić

Cilj je seminara pobliže se upoznati s temom dijaloga uopće i posebno međureligijskog dijaloga u BiH i u Hrvatskoj. Seminar obrađuje sljedeće teme: Čovjek kao dijaloško biće; Objava kao ekskluzivni dijalog Boga i čovjeka; Smisao i vrijednost dijaloga kao religiozne kategorije; Pregled dijaloške tematike u časopisima na hrvatskom jeziku te druge teme po izboru i prijedlogu studenata

Literatura i bibliografija o dijalogu na hrvatskom jeziku

**LITURGIJSKE KNJIGE POKONCIL-
SKOG VREMENA**

Godina studija: III.-V.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: mr. Tomo Knežević

Literatura: Sva izdanja liturgijskih knjiga.

**POMIRBA ZNANSTVENE I BIBLIJSKE
MUDROSTI PO G. L. SCHROEDERU**

Godina studija: III.
Semestar: ljetni
Tjedno sati: 1
ECTS bodovi: 2
Predavač: dr. Mario Bernadić

Opis seminara: Gerald Schroeder je doktor nuklearne fizike i oceanografije. Doktorirao je u Sjedinjenim Američkim Državama na čuvenom Institutu tehnologije u Massachusettsu, gdje je kasnije ujedno i predavao fiziku. Osim toga, kao savjetnik Američke vlade aktivno je sudjelovao i u stvaranju sporazuma o nuklearnom razoružanju sa bivšim Sovjetskim Savezom. Bio je i savjetnik vladinih agencija za nuklearnu energiju i u brojnim drugim državama. No, G. Schroeder je i praktični vjernik -židov. Tako je počeo aktivno raditi na pomirbi biblijske i znanstvene mudrosti. Konsenzus između ove dvije –po njemu- ne samo da je moguć, nego je i nužan. Po njemu Biblija daje tvrdnje o smislu našeg postojanja, a znanost sa svoje strane pruža mogućnost dubljeg razumijevanja istoga. Pri tome se Schroeder osobito osvrće na biblijski nauk o stvaranju svijeta i čovjeka te isti uspješno stavlja u konsenzus s rezultatima modernih znanstvenih istraživanja.

Ovaj seminar je osmišljen kao nastavna nadogradnja za studente III. tečaja koji slušaju traktat „Bog Stvoritelj“.

Literatura: Gerald L. Schroeder, *Božja znanost. Pomirba znanstvene i biblijske mudrosti*, VBZ Zagreb 2000; D. Lambert, *Znanost i teologija. Oblici dijaloga*, KS, Zagreb 2003.

KRŠĆANSKA SAVJEST	Godina studija: IV. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Marinko Perković
--------------------------	--

Svrha seminara: Kroz obradu tema vezanih uz ovu tematiku uvidjeti da je savjest univerzalni fenomen podložan različitim utjecajima i formacijama. Seminar želi ukazati da se sigurna, zdrava i zrela kršćanska savjest postiže ispravnim kršćanskim odgojem u obitelji i Crkvi, te da se kao takva čuva moralnim življenjem i budnim osluškivanjem nutarnjeg glasa kojeg je sveti Augustin nazvao glasom Božjim.

Primarna literatura: I. FUČEK, *Osoba. Savjest*, Split 2003; I. FUČEK, *Naša nas savjest pita*, Zagreb 2001; te članci na hrvatskom jeziku objavljeni u našim stručnim časopisima.

LEGITIMNA UPORABA SILE U RAZRJEŠAVANJU MEĐUNARODNIH SUKOBA	Godina studija: IV. Semestar: ljetni Tjedno sati: 1 ECTS bodovi: 2 Predavač: dr. Zdenko Spajić
---	---

Seminar obrađuje razvoj kršćanske misli o legitimnosti uporabe sile i sudjelovanja kršćana u ratu. Izučavajući glavne predstavnike u povijesnom razvoju misli, traži se odgovor na pitanje može li se uopće govoriti o jedinstvenoj „teoriji pravednog/opravljanog rata“. Analiza stavova službenog crkvenog učiteljstva u 20. stoljeću, s posebnim naglaskom na učenje Ivana Pavla II, pojašnjava u kojoj mjeri se ono uklapa u „teoriju opravdanog rata“ a u kojoj se radi o novim razvojem crkvenog učenja. Općenito, stječe se znanje o povijesnom razvoju i aktualnom stanju pitanja, posebno, stječe se kompetencija za moralnu prosudbu međunarodnih sukoba i uporabu vojne sile za njihovo razrješavanje.

Literatura:

Sv. Augustin, *O Državi Božjoj* III, Zagreb, 1996.

Sv. Toma Aquinski, *Summa theologiae* II-II

Papinsko vijeće 'Pravda i mir', *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, Zagreb 2005;

Ivan Koprek, "Pacifizam i teorija pravednog rata. Povijesne razvoj i značenje 'bellum-iustum' teorije", *Obnovljeni život* 5 (1991.), 459-472

Zdenko Spajić, "Učenje Ivana Pavla II. o legitimnoj uporabi sile: traženje novog puta za prosuđivanje moralnosti rata", *Vrhbosnensia* 13 (2009.), 83-95.

TEZARIJ ZA DIPLOMSKI ISPIT

1. Iz konstitucije Drugog vatikanskog sabora *Dei Verbum* o božanskoj objavi: stvarnost, narav i predmet objave; bogoduhost Sv. Pisma, osobito klasična biblijska mjesta; istina Sv. Pisma; književni rodovi.
2. Post 1,1-2.4a: literarni sastav i teološki značaj.
3. Poziv, uloga i zadaća proroka u Izraelu: Iz 6,1-13; Jr 1,4-19; Ez 1 - 3.
4. Izabrana mesijanska mjesta SZ: Post 3,15; 49,10; 2 Sam 7,14; Ps 2 i 110; Iz 7,14-15; 9,1-6; 11,1-9; 52; Zah 9,9-10; Dn 7,13-14 te Jr 31,31-34 (Ez 36,2b-27).
5. Povijesni značaj evanđelja (DV 19).
6. Teme Ivanova Evanđelja (po poglavljima).
7. Teologija Djela apostolskih, gl. 1 - 15.
8. Novozavjetne teološke teme: savez, opravdanje, vjera, zakon i sloboda.
9. Ekonomija Objave ostvaruje se zahvatima i riječima, iznutra među sobom povezanimi tako da djela koja je Bog u povijesti spasenja izveo očituju i potkrepljuju nauku i stvari što ih riječi označuju, a riječima se proglašuju djela i osvjetljuje misterij u njima sadržan. Po toj nam je objavi dubina istine o Bogu i o čovjekovu spasenja u punom svjetlu zasjala u KRistu koji je ujedno i posrednik i punina sve objave (DV 2; Heb 1,1-2).
10. Svjedočanstvo Isusovo o samom sebi kao Mesiji, Sinu čovječjemu i Sinu Božjemu, čudesa i uskrsnuće te mudrost i svetost Isusova dokaz su njegova božanskog poslanja.
11. Kristovo obećanje i povijesno ustanovljenje Crkve kao novog mesijanskog naroda ne stoji u suprotnosti s Isusovim propovijedanjem o skorom dolasku Kraljevstva Božjeg.

12. O službi i kolegijalnom učiteljstvu biskupa, te o učiteljstvu pape.

13. Bogu objavitelju treba odgovoriti “poslušnom vjerom”, kojom čovjek čitava sebe slobodno Bogu izručuje (DV 5). Na utjelovljenu bogomdanu Riječ ili Objavu (Heb 1,1-2) treba odgovoriti utjelovljenom bogodanom riječi ili vjerom (1 Iv 1,1-4). Teologija je kao sustavno razmišljanje o objavi i vjeri ne samo “fides quaerens intellectum” nego i “scientia salutis”.

14. U Starom zavjetu Bog - nazivan različitim imenima - objavljuje svoje ime Jahve; na različite se načine objavljuje ljudima, djeluje u njihovoj povijesti svojom Riječju, Mudrošću i Duhom; slobodan, jedini, osoban i duhovan pokazuje dobrotu, moć, pravednost, ljubav, milosrđe i svetost. U Novom zavjetu objavljuje se kao Otac Gospodina našega Isusa Krista i naš Otac.

15. Vjerujem u jednoga Boga, Oca Svemogućega, i u jednoga Gospodina Isusa Krista, jedinorođenoga Sina Božjega, rođenog od Oca prije svih vjekova. Boga od Boga, rođena ne stvorena, istobitna s Ocem, i u Duha Svetoga Gospodina i Životvorca koji izlazi od Oca i Sina (cf. Symb. Nic. - Cstpl.).

16. Čovjek stvoren na sliku i priliku Božju (Post 1,26) mora se suoblikovati Kristu po Duhu Svetomu (2 Kor 3,18) u Crkvi Božjoj, koja je mjesto novoza-vjetnoga kulta (Iv 4,21-24), vođen Duhom Svetim, vodom na putu (Iv 16,12-13) od krsnog do slavnog uskrsnuća (Rim 8,11).

17. Novi Adam, Jaganjac Božji, uzima grijeh svijeta, koji je po jednom čovjeku ušao u ovaj svijet, a po njemu i smrt (Rim 5,12).

18. Krist je potpuni Bog i potpuni čovjek iz razumne duše i tijela jedan te isti u dvjema naravima nepromijenjeno, nepomiješano, neodijeljeno, neodjeljivo i ujedinjenima u jednoj osobi ili hipostazi Riječi; istobitan je, dakle, Ocu po božanstvu i istobitan nama po čovječstvu (Kalcedonski sabor, g. 451.).

19. Po vazmenom otajstvu svoje blažene muke, uskrsnuća od mrtvih i slavnog uzašašća kojim je “umrijevši uništio našu smrti i uskrsnuvši obnovio naš život”. Krist je ispunio djelo ljudskog otkupljenja i savršene proslave Boga (usp. SC 5).

20. Milost je Božja naklonost koja se očituje u nastavanju Boga u čovjeku (*gratia increata*), koje nastavanje čini čovjeka sudionikom Božje naravi, sinom u Sinu i prijateljem Božjim (*gratia creata*). Život milosti je život Krista, pomazana Duhom Svetim (Lk 4,16-21), u Kristovu tijelu koje je Crkva, u kojoj se pomazanje Duhom Svetim nepretrgnuto nastavlja. U Crkvi je Duh Sveti Branitelj Krista (Iv 16,8-11), nadahnitelj slobode (1 Kor 3,18); u Crkvi su različiti darovi, a jedan Duh (1 Kor 12 - 13).

21. Pojedini sakramenti Crkve, koja je u Kristu sakramenat najtješnjeg sjeđinjenja s Bogom i jedinstva cijelog ljudskog roda (LG 1 i 11), jesu sredstva susreta s Kristom čovjekom, kao sakramentom Boga, koja je sredstva Krist udijelio Božjem narodu koji je na putu.

22. Otajstvo presvete Euharistije je spomen-čin smrti i uskrsnuća Gospodnjega, žrtva kojom žrtva Križa biva trajnom i sveta gozba u kojoj je tijelo i krv Kristova pod prilikama kruha i vina istinski, stvarno i suspstancijalno sadržano i kao hrana vjernicima ponuđeno.

23. Koji su čimbenici potrebni da se provede u djelo zahtjev Drugog vaticanskog sabora koji glasi: "Neka se posebna briga posveti usavršavanju moralne teologije" (OT 16, Ratio fundamentalis od 6.1.1970., br. 79).

24. Moralno je djelovanje svjesno, hotimično i slobodno, ono je izraz čovjeka kao cjeline, ali može imati veći ili manji osobni intenzitet (sloboda izbora, osnovna ili temeljna sloboda, te temeljno opredjeljenje).

25. Materijalnu i sadržajnu normativnost u moralnom djelovanju pružaju nam ljudsko iskustvo (razum) i Objava, dok je na subjektivnoj razini savjest zadnja norma moralnosti. Savjest valj odgajati prema objektivnim kriterijima.

26. Grijeħ kao negativno moralno djelovanje, jest uvreda Boga, šteta i uvreda nanesena blišnjemu i zajednici (i Crkvi) te "umanjenje" samoga čovjeka (usp. LG 11; GS 13). On je bitno vjerska teološka kategorija, ali uključuje i antropološke momente.

27. Između osnovnog ili temeljnog moralnog opredjeljenja i pojedinih mo-

ralnih čina nalazimo područje koje nazivamo "krepostima". Tradicionalni sustav kreposti povezuje specifično biblijske i kršćanske elemente s općenito ljudskima, koristeći osobito grčko moralno iskustvo (sustav teoloških i stožernih kreposti).

28. U trodjelnoj podjeli pravednosti danas se sve više ističe društvena dimenzija. To utječe na diferenciranije poimanje privatnog vlasništva, osobito što se tiče proizvodnih dobara. Katolička društvena nauka pruža svjetlo u napetostima između kapitalističkih i socijalističko-marksističkih poimanja.

29. Neki problemi spolne etike: samozadovoljavanje, predbračni odnosi, homoseksualnost. Glede prenošenja života Crkva naučava odgovorno očinstvo (GS 50), što potanje obrazlažu enciklika "Humane vitae" te upute i izjave mnogih episkopata, među kojima je i naš.

30. Čovjek mora biti riječima i životom za istinu, a protiv laži, ogovaranja i klevetanja. No ako istinoljubivost nije spojena s ljubavlju, lako prelazi u ideologiju i fanatizam bez milosrđa. Budući da je istina utemeljena u osobi Isusa Krista (Iv 14,6), ona se razlikuje kako od neosobne apstrakcije tako i od nenačelnih i prigodnih kompromisa.

31. Katolički princip ekumenizma prema dekretu o ekumenizmu Drugog vatikanskog sabora.

32. Uvid u strukturu i temeljne poruke konstitucije o Crkvi "Lumen Gentium".

III. KALENDAR RADA
akademske godine 2011./2012.

LISTOPAD 2011.	STUDENI 2011.
1 S Nema predavanja	1 U SVI SVETI
2 N -----	2 S DUŠNI DAN
3 P Predavanja ¹ - Sjed. FV	3 Č Predavanja
4 U Predavanja	4 P Predavanja
5 S Predavanja	5 S Predavanja / <i>Rasp. od ponedj.</i>
6 Č Predavanja	6 N -----
7 P Predavanja	7 P Predavanja - Sjed. FV
8 S Nema predavanja	8 U Diplomski ispiti
9 N -----	9 S Predavanja
10 P Predavanja	10 Č Predavanja
11 U Predavanja	11 P Predavanja
12 S Predavanja	12 S Nema predavanja
13 Č Predavanja	13 N -----
14 P Predavanja	14 P Predavanja
15 S Nema predavanja	15 U Predavanja
16 N -----	16 S Predavanja
17 P Predavanja	17 Č Predavanja
18 U Sv. Luka, ev.,²	18 P Kolokvij
19 S Duhovne vježbe	19 S Nema predavanja
20 Č Duhovne vježbe	20 N Krist Kralj
21 P Duhovne vježbe	21 P Predavanja
22 S Nema predavanja	22 U Predavanja
23 N -----	23 S Predavanja
24 P Predavanja	24 Č Predavanja
25 U Predavanja	25 P Nema predavanja
26 S Predavanja	26 S Nema predavanja
27 Č Predavanja	27 N -----
28 P Predavanja	28 P Predavanja
29 S Nema predavanja	29 U Predavanja
30 N -----	30 S Predavanja
31 P Nema predavanja	

¹ Zaziv Duha Svetoga u 12.00 sati.

² Dan KBF-a

PROSINAC 2011.	
1	Č Predavanja
2	P Predavanja
3	S Nema predavanja
4	N -----
5	P Predavanja - Sjed. FV
6	U Predavanja
7	S Predavanja
8	Č Bezgrešno začeće BDM
9	P Predavanja
10	S Nema predavanja
11	N -----
12	P Predavanja
13	U Predavanja
14	S Predavanja
15	Č Predavanja
16	P Predavanja
17	S Nema predavanja
18	N -----
19	P Predavanja
20	U Predavanja
21	S Predavanja
22	Č Predavanja
23	P Nema predavanja
24	S Badnjak
25	N B O Ž I Ć
26	P Božićni blagdani
27	U Božićni blagdani
28	S Božićni blagdani
29	Č Božićni blagdani
30	P Božićni blagdani
31	S Božićni blagdani

SIJEČANJ 2012.	VELJAČA 2012.
1 N Nova godina	1 S Zimski ispitni rok
2 P Nema predavanja	2 Č Svijećnica
3 U Nema predavanja	3 P Zimski ispitni rok
4 S Nema predavanja	4 S Zimski ispitni rok
5 Č Nema predavanja	5 N -----
6 P Bogojavljenje	6 P Zim. ispitni rok – Sjed. FV
7 S Nema predavanja	7 U Zimski ispitni rok
8 N -----	8 S Zimski ispitni rok
9 P Predavanja - Sjed. FV	9 Č Zimski ispitni rok
10 U Predavanja	10 P Zimski ispitni rok
11 S Predavanja	11 S Zimski ispitni rok
12 Č Predavanja	12 N -----
13 P Predavanja	13 P Zimski ispitni rok
14 S Nema predavanja	14 U Zimski ispitni rok
15 N -----	15 S Zimski ispitni rok
16 P Predavanja	16 Č Zimski ispitni rok
17 U Predavanja	17 P Zimski ispitni rok
18 S Predavanja	18 S Zimski ispitni rok
19 Č Predavanja	19 N -----
20 P Predavanja	20 P Predavanja ³
21 S Nema predavanja	21 U Predavanja
22 N -----	22 S Predavanja - Pepelnica
23 P Zimski ispitni rok	23 Č Predavanja
24 U Zimski ispitni rok	24 P Predavanja
25 S Zimski ispitni rok	25 S Nema predavanja
26 Č Zimski ispitni rok	26 N -----
27 P Zimski ispitni rok	27 P Predavanja
28 S Zimski ispitni rok	28 U Predavanja
29 N -----	29 S Predavanja
30 P Zimski ispitni rok	-----
31 U Zimski ispitni rok	-----

³ Početak ljetnog semestra.

OŽUJAK 2012.	TRAVANJ 2012.
1 Č Nema predavanja	1 N -----
2 P Predavanja	2 P Predavanja - Sjed. FV
3 S Nema predavanja	3 U Predavanja
4 N -----	4 S Velika srijeda
5 P Predavanja - Sjed. FV	5 Č Veliki četvrtak
6 U Predavanja	6 P Veliki petak
7 S Predavanja	7 S Velika subota
8 Č Predavanja	8 N USKRS
9 P Predavanja	9 P Uskrсни ponedjeljak
10 S Nema predavanja	10 U Nema predavanja
11 N -----	11 S Nema predavanja
12 P Predavanja	12 Č Nema predavanja
13 U Predavanja	13 P Simpozij prof. teolog.
14 S Predavanja	14 S Simpozij prof.
15 Č Predavanja	15 N MALI USKRS
16 P Predavanja	16 P Predavanja
17 S Nema predavanja	17 U Predavanja
18 N -----	18 S Sabor svećenika
19 P Sveti Josip	19 Č Predavanja
20 U Predavanja	20 P Predavanja
21 S Predavanja	21 S Nema predavanja
22 Č Predavanja	22 N -----
23 P Predavanja	23 P Predavanja
24 S Nema predavanja	24 U Predavanja
25 N -----	25 S Predavanja
26 P Blagovijest	26 Č Predavanja
27 U Predavanja	27 P Predavanja
28 S Predavanja	28 S Nema predavanja
29 Č Predavanja	29 N -----
30 P Predavanja	30 P Nema predavanja
31 S Nema predavanja	-----

SVIBANJ 2012.	LIPANJ 2012.
1 U Nema predavanja	1 P Predavanja ⁴
2 S Predavanja	2 S Nema predavanja
3 Č Predavanja	3 N PRESV. TROJSTVO
4 P Predavanja	4 P Ispitni rok - Sjed. FV
5 S Predavanja / Rasp. od ponedj.	5 U Ispitni rok
6 N -----	6 S Ispitni rok
7 P Predavanja - Sjed. FV	7 Č TIJELOVO
8 U Predavanja	8 P Ispitni rok
9 S Predavanja	9 S Ispitni rok
10 Č Predavanja	10 N -----
11 P Predavanja	11 P Ispitni rok
12 S Nema predavanja	12 U Ispitni rok
13 N -----	13 S Ispitni rok
14 P Predavanja	14 Č Ispitni rok
15 U Predavanja	15 P Presveto Srce Isusovo
16 S Predavanja	16 S Ispitni rok
17 Č UZAŠAŠĆE	17 N -----
18 P Predavanja	18 P Diplomski ispiti
19 S Nema predavanja	19 U Ispitni rok
20 N -----	20 S Ispitni rok
21 P Predavanja	21 Č Ispitni rok
22 U Predavanja	22 P Ispitni rok
23 S Predavanja	23 S Ispitni rok
24 Č Predavanja	24 N -----
25 P Predavanja	25 P Ispitni rok
26 S Nema predavanja	26 U Ispitni rok
27 N DUHOVI	27 S Ispitni rok
28 P Predavanja	28 Č Ispitni rok
29 U Predavanja	29 P Sv. Petar i Pavao
30 S Predavanja	30 S Ispitni rok
31 Č Predavanja	-----

⁴Te Deum, u 12 sati

SRPANJ 2012.	
1	N -----
2	P Ispitni rok
3	U Ispitni rok
4	S Ispitni rok
5	Č Sv. Ćiril i Metodije ⁵
R U J A N 2012.	
1	S -----
2	N -----
3	P Ispitni rok
4	U Ispitni rok
5	S Ispitni rok
L I S T O P A D 2012.	
1	P Predavanja ⁶
2	U Predavanja
3	S Predavanja
4	Č Predavanja
5	P Predavanja
6	S Nema predavanja
7	N -----

⁵ Kraj ljetnog ispitnog razdoblja

⁶ Zaziv Duha Svetog u 12 sati

SADRŽAJ

SADRŽAJ

Povijesni osvrt	3
Uprava i uredi	
Vlast fakulteta	5
Tijela fakulteta	5
Uredi i stručne službe fakulteta	6
Odbori i povjerenstva	7
Katedre na fakultetu	9
I. RED PREDAVANJA	
I. godina	12
II. godina	15
III. godina	17
IV. godina	19
V. godina	21
Opće napomene vezane za program dodiplomskog studija	23
II. PREGLED SADRŽAJA KOLEGIJA PO KATEDRAMA S OSNOVNOM LITERATUROM	
1. Katedra filozofije	26
Uvod u filozofiju i logika	26
Filozofska epistemologija	27
Ontologija	27
Kozmologija	28
Filozofska antropologija	29
Teodiceja	29
Etika	30
Opća psihologija	31
Povijest filozofije - Stari vijek	32
Povijest filozofije - Srednji vijek	33
Povijest filozofije - Moderno doba	34
Povijest filozofije - Suvremeno doba	35
2. Katedra Svetog Pisma Starog zavjeta	
Opći uvod u Sveto Pismo	36
Posebni uvod u Sveto Pismo SZ: Petoknjižje i povijesne knjige	37
Posebni uvod u Sveto Pismo SZ: Starozavjetni proroci i mudrosni spisi	37
Egzegeza Starog zavjeta: Petoknjižje i povijesne knjige	38
Egzegeza Starog zavjeta: Proroci	39
Egzegeza Starog zavjeta: Mudrosna literatura i Psalmi	40
Biblijska teologija Staroga zavjeta	40
Biblijska arheologija	41

Hebrejski jezik	42
3. Katedra Svetog Pisma Novog zavjeta	
Novi zavjet: Sinoptici i Dj – uvod i egzegeza	43
Novi zavjet: Ivanovski spisi – uvod i egzegeza	44
Novi zavjet: Pavlove i pavlovske poslanice – uvod i egzegeza	45
Novi zavjet: Ostale poslanice i Otkrivenje – uvod i egzegeza	46
Biblijska teologija Novoga zavjeta	47
Osnove grčkog jezika	47
Biblijski grčki jezik	48
4. Katedra temeljnoga bogoslovlja	
Kršćanska objava	50
Ekleziologija	51
Teološka epistemologija	51
Znanost o religijama	52
5. Katedra povijesti kršćanske literature i nauka	
Patrologija	53
Uvod u Misterij Krista i povijest spasenja	54
6. Katedra dogmatskog bogoslovlja	
Otajstvo Trojedinoga Boga	55
Bog Stvoritelj	56
Pneumatologija	56
Milost Kristova	57
Kristologija	57
Mariologija	58
Teologija sakramenata općenito	58
Sakramenti inicijacije	59
Sakramenti ozdravljenja i služenja	60
Eshatologija	61
7. Katedra moralnog bogoslovlja	
Osnovna moralna teologija	63
Moralna teologija – Teološke kreposti	63
Moralna teologija - Osoba i moralne kreposti I.	64
Moralna teologija - Osoba i moralne kreposti II.	65
Moralna teologija - Sakrament pomirenja	65
Duhovno bogoslovlje	66
8. Katedra pastoralnog bogoslovlja	
Temeljna pitanja pastoralne teologije	68
Pastoral župne zajednice	69
Pastoral braka i obitelji	69
9. Katedra liturgike	
Povijest liturgije	71

Teologija liturgije	72
Liturgijska godina	73
Štovanje svetih i časoslov	73
Liturgika: Sakramenti i blagoslovine I.	74
Liturgika: Sakramenti i blagoslovine II.	75
Crkvena glazbena kultura	76
Osnove gregorijanskog pjevanja	77
10. Katedra crkvene povijesti	
Opća crkvena povijest – Stari i srednji vijek	78
Opća crkvena povijest - Nova i moderna	78
Povijest crkve u Hrvata – Stari i srednji vijek	79
Povijest crkve u Hrvata – Nova i moderna	79
11. Katedra istočnoga bogoslovlja i ekumenizma	
Istočno bogoslovlje	80
Ekumensko bogoslovlje	81
12. Katedra kanonskog prava	
Kanonsko pravo – Uvod u kanonsko pravo i opće odredbe	82
Kanonsko pravo – Narod Božji	83
Kanonsko pravo - Naučiteljska služba Crkve	84
Kanonsko pravo - Posvetiteljska služba Crkve (ženidba)	85
Kanonsko pravo - Vremenita dobra	85
Kanonsko pravo - Kazne i postupci	86
13. Katedra religiozne pedagogije i katehetike	
Religijska pedagogija i katehetika (fundamentalna katehetika)	87
Pedagogija	88
Didaktika i metodika religijskog odgoja i kateheze	89
Specijalna katehetika: Religiozni odgoj i kateheza djece i predadolescenata (predškolske ustanove i osnovna škola)	90
Specijalna katehetika: Religiozni odgoj i kateheza mladih (srednja škola) i odraslih osoba	91
Misiologija	92
14. Katedra socijalnog nauka Crkve	
Socijalni nauk Crkve I.	94
Socijalni nauk Crkve II.	94
Teološka socijalna etika	95
Zajednički obvezatni kolegiji	
Latinski jezik I. (za početnike)	96
Latinski jezik II. (za napredne)	96
Proseminar iz metodologije	97
Opća metodologija	97

Izborni kolegiji
Zimski semestar

Povijest kršćanske teologije	98
Uvod u filozofsko mišljenje	98
Izabrana pitanja socijalne psihologije	99
Razvojna psihologija I	99
Filozofija prava	100
Povijest političke filozofije.....	101
Biblijski grčki jezik - <i>cursus superior</i>	101
Stadlerov doprinos liturgijskoj obnovi	102
Povijest i nauk Islama	102
Ljudska prava u Bosni i Hercegovini	103
Retorika (teorija)	104
“Kršćanstvo i europska kultura” Christopher Dawson	104
Liturgijska obnova u Hrvata	104
Metodičke vježbe iz katehetike	104
Stvaranje i evolucija	105
Mysterium Paschale. Sveto trodnevlje smrti, pokopa i uskrsnuća našega spasitelja	105

Ljetni semestar

Pedagoška psihologija	106
Arheološki spomenici u BiH do 15. stoljeća	107
Filozofija i teologija - vjera i razum	107
Razvojna psihologija I.	107
Post-moderna - kraj ili početak	108
Provedba liturgijske konstitucije SC s posebnim osvrtom na “ordo missae”	108
Apokrifi i spisi s mrtvog mora	109
Psihologija religije	110
Mesijanizam ili kristologija SZ	110
Pastoral mladih	111
Predmoderno razdoblje socijalnog nauka Crkve	112
Retorika (praksa)	112
Kršćanski život i duhovnost prema sv. Pavlu	112
Egzorcizam - jučer i danas	112
Duhovnost kršćanskog Istoka	113
Crkvena administracija	114
Katolički tisak u BiH do konca II. svjetskog rata	114
Sv. Augustin i “Ispovijesti”	114

Crkva i film	115
“Čovjek i država” Jacques Maritain	115
Izabrana pitanja iz bioetike	115
“Theologija concordia et discordia” sakramenata katoličke i pravoslavne crkve	115
Seminari	
Primijenjena i profesionalne etike	117
Svećenik i vremenita dobra	117
Međureligijski dijalog s posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu i Hrvatsku	117
Liturgijske knjige pokoncilskog vremena	118
Pomirba znanstvene i biblijske mudrosti po G. L. Schroederu	118
Kršćanska savjest	119
Legitimna uporaba sile u razrješavanju međunarodnih sukoba	119
Tezarij za diplomski ispit	121
III. KALENDAR RADA AKADEMSKE GODINE 2010./2011.	127
SADRŽAJ	135

